

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Identifikátor: **KUMSX036XRHP**

Agendové číslo: **02023/2025/KPP**

SMLOUVA O DÍLO

I. Smluvní strany

1. Moravskoslezský kraj

se sídlem:	28. října 2771/117, 702 00 Ostrava
zastoupen:	Ing. Peterem Harvánkem, členem rady kraje
IČO:	70890692
DIČ:	CZ70890692
bankovní spojení:	Česká spořitelna, a.s.
číslo účtu:	200184-1650676349/0800
datová schránka:	8x6bxsd

Osoby oprávněné jednat ve věcech realizace díla:

Osoby pro řízení projektu, jeho administraci, kontaktní osoby vůči řídicím a kontrolním orgánům:

(dále jen „objednatel“)

a

2. Daniel Fliega, DiS.

podnikající pod jménem: Daniel Fliega, DiS.
sídlo: Na Dolanech 85/17, 736 01 Havířov – Životice
IČO: 07744978
DIČ: [REDACTED]
bankovní spojení: [REDACTED]
číslo účtu: [REDACTED]
datová schránka: [REDACTED]

Zapsán v živnostenském rejstříku vedené Magistrátem města Havířova

(dále jen „zhotovitel“)

II. Základní ustanovení

1. Tato smlouva je uzavřena dle § 2586 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“); práva a povinnosti stran touto smlouvou neupravená se řídí příslušnými ustanoveními občanského zákoníku. Smluvní strany se dohodly, že veškeré právní vztahy vyplývající z této smlouvy nebo související s ní se řídí právem České republiky.
2. Smluvní strany prohlašují, že údaje uvedené v čl. I této smlouvy jsou v souladu se skutečností v době uzavření smlouvy. Smluvní strany se zavazují, že změny dotčených údajů oznámí bez prodlení písemně druhé smluvní straně. Při změně identifikačních údajů smluvních stran včetně změny účtu není nutné uzavírat ke smlouvě dodatek.
3. Je-li zhotovitel plátcem DPH, prohlašuje, že bankovní účet uvedený v čl. I odst. 2 této smlouvy je bankovním účtem zveřejněným ve smyslu zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o DPH“). V případě změny účtu zhotovitele je zhotovitel povinen doložit vlastnictví k novému účtu, a to kopií příslušné smlouvy nebo potvrzením peněžního ústavu; je-li zhotovitel plátcem DPH, musí být nový účet zveřejněným účtem ve smyslu předchozí věty.
4. Smluvní strany prohlašují, že osoby podepisující tuto smlouvu jsou k tomuto jednání oprávněny.
5. Zhotovitel prohlašuje, že je odborně způsobilý k zajištění předmětu plnění podle této smlouvy.
6. Předpokládá se, že předmět smlouvy bude spolufinancován z Integrovaného regionálního operačního programu 2021—2027 (dále jen „IROP“). Zhotovitel bere na vědomí, že předmětem smlouvy jsou aktivity a výstupy, které budou tvořit součást projektu „Restaurování kulturního dědictví Moravskoslezského kraje“ spolufinancovaného Evropskou unií v rámci IROP.
7. Předpokládá se, že předmět smlouvy bude spolufinancován z Evropského fondu pro regionální rozvoj „EFRR“ v rámci Integrovaného regionálního operačního programu po období 2021 – 2027 (dále jen „IROP“), Priorita 4 – Zlepšení kvality a dostupnosti sociálních a zdravotních služeb, vzdělávací infrastruktury a rozvoj kulturního dědictví, Specifický cíl 4.4 Posilování úlohy kultury a udržitelného cestovního ruchu v hospodářském rozvoji, sociálním začleňování a sociálních inovacích. Zhotovitel bere na vědomí, že předmětem smlouvy jsou aktivity a výstupy, které budou tvořit součást projektu „Restaurování kulturního dědictví Moravskoslezského kraje“ spolufinancovaného Evropskou unií v rámci IROP.
8. V případě, že bude předmět smlouvy spolufinancován dle odst. 6 tohoto článku smlouvy, zavazuje se zhotovitel:
  - a) řádně uchovávat v originální podobě veškerou dokumentaci související s realizací projektu včetně originálů účetních dokladů minimálně do konce roku 2035. Lhůtu je ŘO IROP oprávněný prodloužit z důvodu žádosti Evropské komise. Lhůta se staví také z důvodu dalších objektivních překážek (např. zahájené řízení či kontrola jiným správním úřadem, šetření Policií ČR či trestní řízení apod.). Pokud je v českých právních předpisech stanovena lhůta delší než v evropských předpisech, musí být použita pro úschovu delší lhůta,

- b) minimálně do konce roku 2035 poskytovat požadované informace a dokumentaci související s realizací projektu v originální podobě zaměstnancům nebo zmocněncům pověřených orgánů (Centra pro regionální rozvoj, Ministerstva pro místní rozvoj České republiky, Ministerstva financí České republiky, Evropské komise, Evropského účetního dvora, Nejvyššího kontrolního úřadu, příslušného orgánu finanční správy a dalších oprávněných orgánů státní správy); zhotovitel musí umožnit pověřeným subjektům vstup na místo realizace projektu a kontrolu dokumentace a účetnictví projektu a je povinen vytvořit výše uvedeným osobám podmínky k provedení kontroly vztahující se k realizaci projektu a poskytnout jim při provádění kontroly součinnost.

III. Předmět smlouvy

1. Zhotovitel se zavazuje provést na svůj náklad a nebezpečí pro objednatele restaurátorské práce, které se vztahují na následující sbírkové předměty vedené v evidenci sbírek (mechanické přístroje nebo stroje) Muzea Těšínska, příspěvková organizace (dále jen „Muzeum Těšínska“):
  - lidové (schwarzwaldské) hodiny, 19. století – inventární číslo: H 10634
  - sloupkové hodiny, polovina 19. století – inventární číslo: H 13130
  - pilové hodiny, 18. století – inventární číslo: S 214
  - obrazové hodiny, 19. století – inventární číslo: H 30583
  - schwarzwaldské hodiny s budíkem, konec 19. století – inventární číslo: S 43
  - schwarzwaldské hodiny, 19. století – inventární číslo: H 29394
  - nástěnné hodiny Junghans, 90. léta 19. století – inventární číslo: H 21083
  - nástěnné hodiny – pendlovky, 1. polovina 20. století – inventární číslo: H 19257
  - nástěnné hodiny zvané mlynářky, přelom 19. a 20. století – inventární číslo: H 29388
  - schwarzwaldské hodiny signované Teschen, 19. století – inventární číslo: H 29391
  - obrazové hodiny se schwarzwaldským hodinovým strojem, 19. století – inventární číslo: H 29687

(dále jen „dílo“).

Bližší specifikace díla je uvedena v příloze č. 2 této smlouvy. Sbírkové předměty budou zhotoviteli předány oproti podpisu Smlouvy o předání sbírkových předmětů, která tvoří přílohu č. 3 této smlouvy.

2. Objednatel se zavazuje provedené dílo převzít a zaplatit za ně zhotoviteli cenu podle čl. IV této smlouvy.
3. Účelem této smlouvy je obnova sbírkových předmětů uvedených v odst. 1 tohoto článku smlouvy prostřednictvím provedení restaurátorských prací.

IV. Cena za dílo

1. Cena za dílo činí 708 500 Kč (slovy: sedm set osm tisíc pět set korun českých). Zhotovitel prohlašuje, že není plátcem DPH.

Položkový rozpočet je přílohou č. 1 této smlouvy.

„Restaurování mechanických přístrojů nebo strojů ze sbírek Muzea Těšínska, příspěvková organizace, v rámci projektu „Restaurování kulturního dědictví Moravskoslezského kraje“

2. Cena za dílo podle odst. 1 tohoto článku smlouvy zahrnuje veškeré náklady zhotovitele spojené se splněním jeho závazku z této smlouvy včetně dopravy. Cena za dílo je stanovena jako nejvýše přípustná a není ji možno překročit.
3. Je-li zhotovitel plátcem DPH, odpovídá za to, že sazba daně z přidané hodnoty bude stanovena v souladu s platnými právními předpisy; v případě, že dojde ke změně zákonné sazby DPH, je zhotovitel k ceně díla bez DPH povinen účtovat DPH v platné výši. Smluvní strany se dohodly, že v případě změny ceny díla v důsledku změny sazby DPH není nutno ke smlouvě uzavírat dodatek. V případě, že zhotovitel stanoví sazbu DPH či DPH v rozporu s platnými právními předpisy, je povinen uhradit objednateli veškerou škodu, která mu v souvislosti s tím vznikla.

V.

Místo předání a doba plnění

1. Předání sbírkových předmětů k restaurování a opětovné vrácení bude probíhat v objektu Muzea Těšínska, na adrese Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín.
2. Zhotovitel je povinen provést dílo ve lhůtě do 365 dnů od nabytí účinnosti této smlouvy.
3. Dílo je provedeno, je-li dokončeno a předáno objednateli. Smluvní strany se dohodly, že objednatel není povinen dílo převzít, pokud toto vykazuje vady či nedodělky.

VI.

Práva a povinnosti smluvních stran

1. Není-li stanoveno touto smlouvou výslovně jinak, řídí se vzájemná práva a povinnosti smluvních stran ustanoveními § 2586 a následujícími občanského zákoníku.
2. Zhotovitel je zejména povinen:
  - a) Provést dílo řádně a včas za použití materiálu a postupů odpovídajících právním předpisům a technickým normám ČR. Smluvní strany se dohodly na I. jakosti díla. Dílo musí odpovídat příslušným právním předpisům, normám nebo jiné dokumentaci vztahující se k provedení díla a umožňovat užívání, k němuž bylo určeno a zhotoveno.
  - b) Řídit se při provádění díla pokyny objednatele.
  - c) Umožnit objednateli kontrolu provádění díla. Pokud objednatel zjistí, že zhotovitel neprovádí dílo řádně či jinak porušuje svou povinnost, poskytne zhotoviteli lhůtu k nápravě; neučiní-li tak zhotovitel ve stanovené lhůtě, je objednatel oprávněn od smlouvy odstoupit.
  - d) Odstranit zjištěné vady a nedodělky na své náklady.
  - e) Dbát při provádění díla dle této smlouvy na ochranu životního prostředí a dodržovat platné technické, bezpečnostní, zdravotní, hygienické a jiné předpisy, včetně předpisů týkajících se ochrany životního prostředí.
  - f) Postupovat při provádění díla s odbornou péčí.
  - g) Realizovat práce vyžadující zvláštní způsobilost nebo povolení podle příslušných předpisů osobami, které tuto podmínku splňují.
  - h) Při provádění díla vycházet z jednotlivých restaurátorských záměrů, které tvoří přílohy této smlouvy. Pokud zhotovitel bude považovat za vhodné/nutné odchýlit se od těchto záměrů, je povinen prokazatelně s tímto svým postupem předem obeznámit objednatele a daného uživatele dle č. III odst. 1 této smlouvy. Zhotovitel je v takovémto případě rovněž povinen zpracovat odůvodnění této odchylky.
3. Zhotovitel se zavazuje, že po celou dobu plnění svého závazku z této smlouvy bude mít na vlastní náklady sjednáno pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou třetím osobám „Restaurování mechanických přístrojů nebo strojů ze sbírek Muzea Těšínska, příspěvková organizace, v rámci projektu „Restaurování kulturního dědictví Moravskoslezského kraje“

vyplývající z dodávaného předmětu plnění s limitem min. 500 tis. Kč, s maximální spoluúčastí 50 tis. Kč. Pojištění musí obsahovat krytí škod způsobené na majetku.

4. Zhotovitel je povinen předat objednateli kdykoliv do 3 pracovních dnů na vyžádání objednatelem v průběhu provádění díla kopie pojištných smluv na požadovaná pojištění dle odst. 3 tohoto článku včetně všech dodatků, anebo certifikáty příslušných pojišťoven prokazující existenci pojištění po celou dobu trvání díla (dobu trvání pojištění, jeho rozsah, pojištěná rizika, pojistné částky, roční limity a sublimity plnění a výši spoluúčasti). Certifikát dle předchozí věty nesmí být starší jednoho měsíce.
5. Objednatel je povinen poskytnout zhotoviteli součinnost nutnou k provedení díla.
6. Konkrétní restaurátorské postupy budou průběžně konzultovány a odsouhlaseny zástupci Muzea Těšínska podle aktuální potřeby, nejpozději však před samotným fyzickým zásahem do sbírkového předmětu, a pak 3 týdny před ukončením prací na sbírkovém předmětu. V případě změn či jakýchkoliv odchylek od jednotlivých restaurátorských záměrů, které mohou mít zejména finanční dopad na realizované dílo, je zhotovitel povinen za přiměřeného použití odst. 2 písm. h) tohoto článku vyžádat si souhlas objednatele. Bez souhlasu objednatele není zhotovitel oprávněn provádět jakékoliv změny, které nebyly předem odsouhlaseny. Pokud tak zhotovitel učiní, je si vědom všech případných důsledků, které mohou nastat.

VII.

Předání díla, vlastnické právo k předmětu díla a nebezpečí škody

1. Objednatel se zavazuje dílo (postupně jeho části) převzít v případě, že bude předáno bez vad a nedodělků. O předání a převzetí díla (jeho části) zhotovitel vždy sepiše zápis o předání a převzetí díla (jeho části), ve kterém objednatel prohlásí, zda dílo (jeho část) přejímá či nikoli. O záměru předání části díla v dohodnutém dílčím termínu, zhotovitel vyrozumí objednatele 5 pracovních dnů předem.
2. Zápis o předání a převzetí díla bude obsahovat:
  - a) označení předmětu díla,
  - b) označení objednatele a zhotovitele,
  - c) číslo smlouvy o dílo a datum jejího uzavření,
  - d) datum zahájení a dokončení prací na díle,
  - e) název projektu „Restaurování kulturního dědictví Moravskoslezského kraje“ a reg. č. projektu CZ.06.04.04/00/22_050/0004299
  - f) prohlášení objednatele, že dílo přejímá (nepřejímá),
  - g) datum a místo sepsání zápisu,
  - h) jména a podpisy zástupců objednatele a zhotovitele.
3. Zhotovitel a objednatel jsou oprávněni uvést v zápisu o předání a převzetí díla cokoli, co budou považovat za nutné.
4. Součástí předání díla bude závěrečná restaurátorská zpráva se všemi náležitostmi dle § 10 odst. 4 vyhlášky ministerstva kultury č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.
5. Nebezpečí škody na věci, která je předmětem restaurování, nese zhotovitel. Nebezpečí škody přechází na Muzeum Těšínska dnem převzetí díla (jeho části).

VIII. Platební a fakturační podmínky

1. Zálohy na platbu ceny za dílo nejsou sjednány.
2. V souladu se zákonem o DPH sjednávají smluvní strany dílčí plnění. Dílčí plnění se považuje za samostatné zdanitelné plnění uskutečněné dle odst. 3 tohoto článku smlouvy. Cena za dílo bude uhrazena takto: Objednatel umožní zhotoviteli předání již zhotovené části díla vždy po 2 měsících plnění (tj. maximálně 6 samostatných dílčích plnění), které zhotovitel může využít podle svých možností. V jednotlivých termínech tedy nemusí nutně dojít k předání zhotovených částí díla.
3. **Je-li zhotovitel plátcem DPH**, podkladem pro úhradu ceny za dílo budou faktury, které budou mít náležitosti daňového dokladu dle zákona o DPH a náležitosti stanovené dalšími obecně závaznými právními předpisy. **Není-li zhotovitel plátcem DPH**, budou podkladem pro úhradu ceny za dílo faktury, které budou mít náležitosti účetního dokladu dle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů a náležitosti stanovené dalšími obecně závaznými právními předpisy. Faktury musí dále obsahovat:
  - a) číslo smlouvy objednatele, číslo veřejné zakázky (tj. 61/2024), IČO objednatele, název projektu tj. „Restaurování kulturního dědictví Moravskoslezského kraje“ a reg. č. projektu: CZ.06.04.04/00/22_050/0004299,
  - b) předmět smlouvy, tj. text „Restaurování mechanických přístrojů nebo strojů ze sbírek Muzea Těšínska, příspěvková organizace“ v rámci projektu „Restaurování kulturního dědictví Moravskoslezského kraje“,
  - c) označení banky a číslo účtu, na který musí být zapláceno (pokud je číslo účtu odlišné od čísla uvedeného v čl. I odst. 2, je zhotovitel povinen o této skutečnosti v souladu s čl. II odst. 2 a 3 této smlouvy informovat objednatele),
  - d) lhůtu splatnosti faktury,
  - e) označení osoby, která fakturu vyhotovila, včetně kontaktního telefonu,
  - f) označení útvaru objednatele, který případ likviduje (odbor evropských projektů),
  - g) číslo zápisu o předání a převzetí díla a datum jeho podpisu. Zápis o předání a převzetí díla bude přílohou faktury.
4. Lhůta splatnosti faktury činí 30 kalendářních dnů ode dne jejího doručení objednateli.
5. Doručení faktury se provede elektronicky na adresu posta@msk.cz nebo do datové schránky objednatele, případně osobně na podatelně Krajského úřadu Moravskoslezského kraje, nebo doručenkou prostřednictvím provozovatele poštovních služeb. Objednatel preferuje elektronické doručení faktury. Zhotovitel je povinen doručit fakturu objednateli nejpozději 16. den následující po dni uskutečnění zdanitelného plnění. Nesplní-li zhotovitel tuto povinnost a objednateli v důsledku toho vznikne škoda (např. uhrazením sankcí uložených příslušným správcem daně v důsledku pozdní úhrady DPH objednatel), bude zhotovitel povinen objednateli tuto škodu v plném rozsahu uhradit.
6. Objednatel je oprávněn vadnou fakturu před uplynutím lhůty splatnosti vrátit druhé smluvní straně bez zaplacení k provedení opravy v těchto případech:
  - a) nebude-li faktura obsahovat některou povinnou nebo dohodnutou náležitost nebo bude-li chybně vyúčtována cena za dílo,
  - b) budou-li vyúčtovány práce, které nebyly provedeny či nebyly potvrzeny oprávněným zástupcem objednatele,
  - c) bude-li DPH vyúčtována v nesprávné výši.

Ve vrácené faktuře objednatel vyznačí důvod vrácení. Zhotovitel provede opravu faktury a doručí ji zpět objednateli. Vrácením vadné faktury zhotoviteli přestává běžet původní

„Restaurování mechanických přístrojů nebo strojů ze sbírek Muzea Těšínska, příspěvková organizace, v rámci projektu „Restaurování kulturního dědictví Moravskoslezského kraje“

lhůta splatnosti. Nová lhůta splatnosti běží ode dne doručení opravené faktury objednateli. Zhotovitel je povinen doručit objednateli opravenou fakturu do 3 dnů po obdržení objednatelům vrácené vadné faktury.

7. Povinnost zaplatit cenu za dílo je splněna dnem odepsání příslušné částky z účtu objednatele.
8. Objednatel je oprávněn pozastavit financování v případě, že zhotovitel bezdůvodně přeruší práce nebo práce bude provádět v rozporu s touto smlouvou nebo pokyny objednatele.
9. Objednatel, příjemce plnění, prohlašuje, že plnění, které je předmětem smlouvy, nepoužije pro svou ekonomickou činnost, ale výlučně pro účely související s jeho činností při výkonu veřejné správy, při níž se nepovažuje za osobu povinnou k dani (viz § 5 odst. 4 zákona o DPH). Z uvedeného důvodu se na plnění, podléhá-li režimu přenesení daňové povinnosti dle příslušných ustanovení uvedeného zákona, tento daňový režim nevztahuje a zhotovitelem, je-li plátcem DPH, bude vystavena faktura za zdanitelné plnění včetně daně z přidané hodnoty.
10. Je-li zhotovitel plátcem DPH, uplatní objednatel institut zvláštního způsobu zajištění daně dle § 109a zákona o DPH a hodnotu plnění odpovídající dani z přidané hodnoty uhradí v termínu splatnosti faktury stanoveném dle smlouvy přímo na osobní depozitní účet zhotovitele vedený u místně příslušného správce daně v případě, že:
  - a) zhotovitel bude ke dni poskytnutí úplaty nebo ke dni uskutečnění zdanitelného plnění zveřejněn v aplikaci „Registr DPH“ jako nespolehlivý plátcem, nebo
  - b) zhotovitel bude ke dni poskytnutí úplaty nebo ke dni uskutečnění zdanitelného plnění v insolvenčním řízení, nebo
  - c) bankovní účet zhotovitele určený k úhradě plnění uvedený na faktuře nebude správcem daně zveřejněn v aplikaci „Registr DPH“.

Tato úhrada bude považována za splnění části závazku odpovídající příslušné výši DPH sjednané jako součást smluvní ceny za předmětné plnění. Objednatel nenes odpovědnost za případné penále a jiné postihy vyměřené či stanovené správcem daně zhotoviteli v souvislosti s potenciálně pozdní úhradou DPH, tj. po datu splatnosti této daně.

IX.

Práva z vadného plnění, záruka za jakost

1. Dílo má vadu, jestliže neodpovídá požadavkům uvedeným v této smlouvě.
2. Objednatel má právo z vadného plnění z vad, které má dílo při převzetí objednatelům, byť se vada projeví až později. Objednatel má právo z vadného plnění také z vad vzniklých po převzetí díla objednatelům, pokud je zhotovitel způsobil porušením své povinnosti. Projeví-li se vada v průběhu 6 měsíců od převzetí díla objednatelům, má se zato, že dílo bylo vadné již při převzetí, neprokáže-li zhotovitel opak.
3. Zhotovitel poskytuje objednateli na provedené dílo záruku za jakost (dále jen „záruka“) ve smyslu § 2619 a § 2113 a násl. občanského zákoníku, a to v délce 24 měsíců (dále též „záruční doba“). Záruční doba začíná běžet dnem převzetí díla objednatelům. Vzhledem k tomu, že dílo bude předáváno po částech, podmínky pro uplatnění práv ze záruky za jakost se váží k okamžiku předání jednotlivých částí díla samostatně. Záruční doba se staví po dobu, po kterou nemůže objednatel dílo řádně užívat pro vady, za které nese odpovědnost zhotovitel. Pro nahlašování a odstraňování vad v rámci záruky platí podmínky uvedené v odst. 4 a násl. tohoto článku smlouvy.
4. Vady díla dle odst. 2 tohoto článku smlouvy a vady, které se projeví během záruční doby, budou zhotovitelem odstraněny bezplatně.

5. Veškeré vady díla je objednatel povinen uplatnit u zhotovitele bez zbytečného odkladu poté, kdy vadu zjistil, a to formou písemného oznámení (postačí e-mailem), obsahujícím co nejpodrobnější specifikaci zjištěné vady. Objednatel bude vady díla oznamovat na:

- e-mail: [REDACTED]
- adresu: Na Dolanech 85/17, 736 01 Havířov – Životice
- do datové schránky: [REDACTED]

K uplatňování vad dle tohoto odstavce je oprávněno kromě objednatele také Muzeum Těšínska, příspěvková organizace, IČO: 00305847, se sídlem Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín, které má předmět díla předán k hospodaření. Každé takovéto nahlášení vady se považuje za řádné uplatnění vady objednatelem ve smyslu této smlouvy.

6. Objednatel má právo na odstranění vady opravou; je-li vadné plnění podstatným porušením smlouvy, má také právo od smlouvy odstoupit. Právo volby plnění má objednatel.
7. Zhotovitel je povinen odstranit vadu díla nejpozději do 10 dnů od jejího oznámení objednatelem, pokud se smluvní strany v konkrétním případě nedohodnou písemně jinak.
8. Provedenou opravu vady díla zhotovitel objednateli předá písemným protokolem.
9. Na provedenou opravu poskytne zhotovitel záruku v délce 24 měsíců.
10. Pokud zhotovitel neodstraní vadu díla dle lhůty uvedené v odst. 7 tohoto článku smlouvy, vyzve jej objednatel nebo uživatel opětovně k jejímu odstranění. Pokud zhotovitel neodstraní vadu díla ani v náhradní lhůtě stanovené v opakované výzvě, je objednatel nebo uživatel oprávněn nechat vadu díla odstranit prostřednictvím třetího subjektu, a to na náklady zhotovitele. Při výběru tohoto třetího subjektu bude objednatel nebo uživatel postupovat přiměřeně s péčí řádného hospodáře a takovým způsobem, který je pro odstranění vady díla obvyklý a běžný.
11. Zhotovitel je povinen uhradit objednateli škodu, která mu vznikla vadným plněním, a to v plné výši. Zhotovitel rovněž objednateli uhradí náklady vzniklé při uplatňování práv z vadného plnění.

X. Sankce

1. V případě, že zhotovitel neprovede dílo včas, je povinen zaplatit objednateli smluvní pokutu ve výši 0,2 % z ceny za dílo bez DPH dle čl. IV odst. 1 této smlouvy, a to za každý započatý den prodlení.
2. Pokud zhotovitel neodstraní vadu díla ve lhůtě uvedené v čl. IX odst. 7 této smlouvy, je povinen zaplatit objednateli smluvní pokutu ve výši 0,2 % z ceny za dílo bez DPH dle čl. IV odst. 1 této smlouvy, a to za každý započatý den prodlení.
3. Pro případ prodlení se zaplacením ceny za dílo sjednávají smluvní strany úrok z prodlení ve výši stanovené občanskoprávními předpisy.
4. Smluvní pokuty se nezapočítávají na náhradu případně vzniklé škody, kterou lze vymáhat samostatně vedle smluvní pokuty, a to v plné výši.

XI. Sankce vůči Rusku a Bělorusku

1. Zhotovitel odpovídá za to, že platby poskytované objednatelem dle této smlouvy nebudou přímo nebo nepřímo ani jen zčásti zpřístupněny osobám, vůči kterým platí tzv. individuální finanční sankce ve smyslu čl. 2 odst. 2 Nařízení Rady (EU) č. 208/2014 ze dne 5. 3. 2014 o omezujících opatřeních vůči některým osobám, subjektům a orgánům vzhledem k situaci na Ukrajině a Nařízení Rady (ES) č. 765/2006 ze dne 18. 5. 2006 o omezujících opatřeních vůči prezidentu Lukašenkovi a některým představitelům Běloruska a které jsou uvedeny na tzv. sankčních seznamech (dle příloh č. 1 obou nařízení).
2. Zhotovitel odpovídá za to, že po dobu trvání smlouvy nejsou naplněny podmínky uvedené v nařízení Rady (EU) 2022/576 ze dne 8. dubna 2022, kterým se mění nařízení (EU) č. 833/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizující situaci na Ukrajině, tedy zejména, že zhotovitel není:
  - ruským státním příslušníkem, fyzickou nebo právnickou osobou se sídlem v Rusku,
  - právnickou osobou, která je z více než 50 % přímo či nepřímo vlastněna některou z osob dle předešlé odrážky, nebo
  - fyzickou nebo právnickou osobou, která jedná jménem nebo na pokyn některé z osob uvedených v předešlých odrážkách.

Zhotovitel odpovídá za to, že po dobu trvání smlouvy žádná z výše uvedených podmínek není naplněna ani u jeho poddodavatele (nebo jiné osoby prokazující za zhotovitele kvalifikaci), který se bude na plnění této smlouvy podílet z více jak 10 % hodnoty plnění.

3. Bude-li kterékoliv z nařízení v budoucnu doplněno či nahrazeno jinou legislativou obdobného významu, uvedená povinnost se uplatní obdobně.
4. Zhotovitel je povinen objednatele bezodkladně informovat o jakýchkoliv skutečnostech, které mají vliv na odpovědnost zhotovitele dle odst. 1 nebo 2 tohoto článku smlouvy. Zhotovitel je současně povinen kdykoliv poskytnout objednateli bezodkladnou součinnost pro případné ověření pravdivosti těchto informací.
5. Dojde-li k porušení pravidel dle odst. 1 a/nebo 2 tohoto článku smlouvy, je objednatel oprávněn odstoupit od této smlouvy; odstoupení se však nedotýká povinností zhotovitele vyplývajících ze záruky za jakost, odpovědnosti za vady, povinnosti zaplatit smluvní pokutu, povinnosti nahradit škodu a povinnosti zachovat důvěrnost informací souvisejících s plněním dle této smlouvy.
6. Dojde-li k porušení pravidel dle odst. 1 a/nebo 2 této smlouvy, je zhotovitel povinen zaplatit objednateli smluvní pokutu ve výši 250.000 Kč, a to za každý jednotlivý případ porušení.

XII. Zánik smlouvy

1. Smluvní strany se dohodly, že smlouva zaniká:
  - a) dohodou smluvních stran.
  - b) jednostranným odstoupením od smlouvy pro její podstatné porušení druhou smluvní stranou, přičemž podstatným porušením smlouvy se rozumí zejména:
    - neprovedení díla v době plnění dle čl. V odst. 2 smlouvy,
    - nedodržení pokynů objednatele, právních předpisů nebo technických norem, které

se týkají provádění díla,

- nedodržení smluvních ujednání o záruce za jakost nebo o právech z vadného plnění,
- neuhrazení ceny za dílo objednatelům po druhé výzvě zhotovitele k uhrazení dlužné částky, přičemž druhá výzva nesmí následovat dříve než 30 dnů po doručení první výzvy.

2. Objednatel je dále oprávněn od této smlouvy odstoupit v těchto případech:

- a) bylo-li příslušným soudem rozhodnuto o tom, že zhotovitel je v úpadku ve smyslu zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (a to bez ohledu na právní moc tohoto rozhodnutí);
- b) podá-li zhotovitel sám na sebe insolvenční návrh.

3. Pro účely této smlouvy se pod pojmem „bez zbytečného odkladu“ dle § 2002 občanského zákoníku rozumí „nejpozději do 3 týdnů“.

XIII. Závěrečná ustanovení

1. Tato smlouva nabývá platnosti dnem jejího podpisu oběma smluvními stranami a účinnosti dnem, kdy vyjádření souhlasu s obsahem návrhu smlouvy dojde druhé smluvní straně, nestanoví-li zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o registru smluv“), jinak. V takovém případě nabývá smlouva účinnosti nejdříve dnem jejího uveřejnění v registru smluv
2. Doplnění nebo změnu této smlouvy lze provádět jen se souhlasem obou smluvních stran, a to pouze formou písemných, vzestupně číslovaných a takto označených dodatků.
3. Zhotovitel nemůže bez souhlasu objednatele postoupit svá práva a povinnosti plynoucí z této smlouvy třetí osobě.
4. Tato smlouva je uzavírána elektronicky, obě smluvní strany obdrží její elektronický originál opatřený uznávanými elektronickými podpisy.
5. Smluvní strany shodně prohlašují, že si tuto smlouvu před jejím podpisem přečetly a že byla uzavřena po vzájemném projednání podle jejich pravé a svobodné vůle, určitě, vážně a srozumitelně, nikoliv v tísní nebo za nápadně nevýhodných podmínek, a že se dohodly o celém jejím obsahu, což stvrzují svými podpisy.
6. Smluvní strany se dohodly, že pokud se na tuto smlouvu vztahuje povinnost uveřejnění v registru smluv ve smyslu zákona o registru smluv, provede uveřejnění v souladu se zákonem objednatel.
7. V případě, že tato smlouva nebude uveřejněna dle předchozího odstavce, bere zhotovitel na vědomí a výslovně souhlasí s tím, že smlouva včetně příloh a případných dodatků bude zveřejněna na oficiálních webových stránkách objednatele. Smlouva bude zveřejněna po anonymizaci provedené v souladu s platnými právními předpisy.
8. Osobní údaje obsažené v této smlouvě budou objednatelům zpracovávány pouze pro účely plnění práv a povinností vyplývajících z této smlouvy; k jiným účelům nebudou tyto osobní údaje objednatelům použity. Objednatel při zpracovávání osobních údajů dodržuje platné právní předpisy. Podrobné informace o ochraně osobních údajů jsou uvedeny na oficiálních webových stránkách objednatele www.msk.cz.
9. Nedílnou součástí této smlouvy jsou následující přílohy:

Příloha č. 1 - Položkový rozpočet

Příloha č. 2 – Restaurátorské záměry vztahující se ke sbírkovým předmětům (mechanické přístroje nebo stroje), vedeným v evidenci sbírek Muzea Těšínska, a to dle čl. III odst. 1) smlouvy:

- Restaurátorský záměr: lidové (schwarzwaldské) hodiny, 19. století – inventární číslo: H 10634
- Restaurátorský záměr: sloupkové hodiny, polovina 19. století – inventární číslo: H 13130
- Restaurátorský záměr: pilové hodiny, 18. století – inventární číslo: S 214
- Restaurátorský záměr: obrazové hodiny, 19. století – inventární číslo: H 30583
- Restaurátorský záměr: schwarzwaldské hodiny s budíkem, konec 19. století – inventární číslo: S 43
- Restaurátorský záměr: schwarzwaldské hodiny, 19. století – inventární číslo: H 29394
- Restaurátorský záměr: nástěnné hodiny Junghans, 90. léta 19. století – inventární číslo: H 21083
- Restaurátorský záměr: nástěnné hodiny – pendlovky, 1. polovina 20. století – inventární číslo: H 19257
- Restaurátorský záměr: nástěnné hodiny zvané mlynářky, přelom 19. a 20. století – inventární číslo: H 29388
- Restaurátorský záměr: schwarzwaldské hodiny signované Teschen, 19. století – inventární číslo: H 29391
- Restaurátorský záměr: obrazové hodiny se schwarzwaldským hodinovým strojem, 19. století – inventární číslo: H 29687

Příloha č. 3 - Smlouva o předání sbírkových předmětů

Doložka platnosti právního jednání dle § 23 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů:

K uzavření této smlouvy má objednatel souhlas rady kraje udělený usnesením č. 15/835 ze dne 14. 4. 2025.

V Ostravě dne:

Elektronický podpis: 3.7.2025
Certifikát autora podpisu:
Jméno: Ing. Peter Harvánek
Vydal: PostSignum Qualified CA 4
Platnost do: 11.11.2027 09:42 +01:00

za objednatele
Ing. Peter Harvánek
člen rady kraje

V Havířově dne:

Daniel
Fliega, DiS. Digitálně podepsal
Daniel Fliega, DiS.
Datum: 2025.06.18
13:06:12 +02'00'

za zhotovitele
Daniel Fliega, DiS.

Tuto smlouvu je na základě pověření uděleného se souhlasem rady kraje oprávněn podepsat radní. V případě nepřítomnosti radního podepisuje smlouvu hejtman, případně jeho zástupce v pořadí určeném usnesením zastupitelstva č. 1/11 ze dne 21. 10. 2024.

Příloha č. 1 – Položkový rozpočet

Příloha č. 1 - Položkový rozpočet								
Kategorie/ Třída	Příspěvková organizace	Číslo položky	Počet kusů k restaurování	Inventární číslo	Název a popis předmětu	Cena bez DPH v Kč	DPH v Kč	Celková cena vč. DPH v Kč
Mechanické přístroje nebo stroje	Muzeum Těšínska, příspěvková organizace	1	1	H 10634	lidové (schwarzwaldské) hodiny, 19. století	51 050,00 Kč		51 050,00 Kč
		2	1	H 13130	sloupkové hodiny, polovina 19. století	67 450,00 Kč		67 450,00 Kč
		3	1	S 214	pilové hodiny, 18. století	72 800,00 Kč		72 800,00 Kč
		4	1	H 30583	obrazové hodiny, 19. století	93 950,00 Kč		93 950,00 Kč
		5	1	S 43	schwarzwaldské hodiny s budíkem, konec 19. století	74 100,00 Kč		74 100,00 Kč
		6	1	H 29394	schwarzwaldské hodiny, 19. století	64 650,00 Kč		64 650,00 Kč
		7	1	H 21083	nástěnné hodiny Junghans, 90. léta 19. století	39 800,00 Kč		39 800,00 Kč
		8	1	H 19257	nástěnné hodiny - pendlovky, 1. polovina 20. století	46 450,00 Kč		46 450,00 Kč
		9	1	H 29388	nástěnné hodiny zvané mlynářky, přelom 19. a 20. století	71 850,00 Kč		71 850,00 Kč
		10	1	H 29391	schwarzwaldské hodiny signované Teschen, 19. století	58 550,00 Kč		58 550,00 Kč
		11	1	H 29687	obrazové hodiny se schwarzwaldským hodinovým strojem, 19. století	67 850,00 Kč		67 850,00 Kč
Počet kusů k restaurování			11					
Celková cena za restaurování vč. DPH						708 500,00 Kč	0,00 Kč	708 500,00 Kč

„Restaurování mechanických přístrojů nebo strojů ze sbírek Muzea Těšínska, příspěvková organizace, v rámci projektu „Restaurování kulturního dědictví Moravskoslezského kraje“

RESTAURÁTORSKÝ ZÁMĚR

Lidové (selské, schwarzwaldské) hodiny

(inv. č. H10634)

Muzeum Těšínska

Vypracoval:

Daniel Fliega, DiS.

©2023

Obsah

1. Evidenční údaje	1
1.1. Lokalizace památky	1
1.2. Údaje o památce.....	1
1.3. Údaje o dokumentaci.....	1
1.4. Údaje o akci	2
2. Umělecko – historický průzkum památky	3
3. Popis památky	3
4. Restaurátorský průzkum	4
4.1. Vizuální průzkum – popis stavu památky před restaurováním	4
4.1.1. Číselník.....	4
4.1.3. Hodinový stroj.....	4
4.2. Vyhodnocení restaurátorského průzkumu	4
5. Restaurátorský záměr	4
5.1. Koncepce restaurátorského zásahu.....	4
5.2. Návrh postupu restaurování.....	5
5.2.1. Číselník.....	5
5.2.2. Hodinový stroj.....	5
6. Závěr	6
7. Seznam použité literatury	6
8. Fotodokumentace současného stavu památky	7

1. Evidenční údaje

1.1. Lokalizace památky

Kraj: Moravskoslezský

Okres: Karviná

Obec: Český Těšín

Vlastník, adresa: Muzeum Těšínska, příspěvková organizace, IČO 00305847, zapsaná v obchodním rejstříku Krajského soudu v Ostravě, oddíl Pr, vložka 883, dne 28. října 2003, se sídlem Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín – Český Těšín

Název a adresa objektu, jehož součástí je předmět návrhu: Muzeum Těšínska, příspěvková organizace, Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín – Český Těšín

Rejstříkové číslo objektu v ÚSKP: objekt není zapsán v ústředním seznamu kulturních památek

1.2. Údaje o památce

Název památky: lidové (schwarzwaldské) hodiny

Inventární číslo: H10634

Provenience: neznámá

Signatura: bez signace

Datace: 19. století

Rozměry: šířka: 195 mm
                      výška: 285 mm
                      hloubka: 205 mm

Materiály: smrkové dřevo, ocel, mosaz

Předchozí restaurátorské zásahy: bez známých restaurátorských zásahů

1.3. Údaje o dokumentaci

Fotodokumentace: mobilní telefon Huawei P20 Pro, čočka fotoaparátu – LEICA, VARIO-SUMMILUX-H1: 1,6 2,4/27 80 ASPH

Počet stran dokumentace: 15

Počet stran textu: 6

Počet fotografií v dokumentaci: 9

Počet stran příloh: 1 (položkový rozpočet předpokládaných restaurátorských prací)

1.4. Údaje o akci

Termín vypracování a zhotovení restaurátorského záměru: 31. 7. 2023

Autor restaurátorského záměru: Daniel Fliega, DiS. – hodinář a restaurátor;

Odborný konzultant dřevěných částí: – restaurátor nábytku;

V Havířově dne 31.7. 2023

Daniel Fliega, DiS.

2. Umělecko – historický průzkum památky

„Hodiny se nazývají podle lesnatého pohoří v jižním Bádensku, kde se začaly vyrábět v 17. století. Nejstarší zpráva o hodinářích je tu k roku 1667 a prvními výrobci těchto hodin byli Lorenz Frey a Simon Henninger ze Stockwaldu blízko Willingenu. Výroba se soustředila ve Furtwangenu, v Tribergu, Neukirchu a Neustadtu. Obchodování s hodinami tu začalo v roce 1725 a nedlouho nato se staly schwarzwaldské hodiny i předmětem čilého zahraničního obchodu. O rozmachu místního hodinářství svědčí, že již za sto let bylo v Tribergu a Neustadtu 1213 mistrů a obchodníků s hodinami. Zásahu o to měla jednoduchost, láce a poměrná přesnost hodin. Zhotovovaly se včetně soukolí ze dřeva a byly poháněny závažím na provaze nebo řetězu z drátěných článků. Krok byl vřetenový, dlouho s lihýřem, od doby kolem roku 1740 s kyvadlem, často kmitajícím před ciferníkem. Bití bylo zprvu na skleněné, od roku 1740 na kovové zvonky. V druhé polovině 18. století bylo krokové kolo zhotovováno z mosazi a místo vřetenového zaveden kotvový krok Clementův. Kolem roku 1760 byl zaveden bicí mechanismus o dvou závěrkových kolech, který odbíjel s každou čtvrtinou i příslušnou hodinu.

Specialitou výrobců schwarzwaldských nástěnných hodin jsou hodiny kukačkové. Na myšlenku oznamovat čas hlasem kukačky pomoci píšťal a měchů přišel roku 1730 Anton Ketterer ze Schönwaldu. Roku 1768 zavedl Hans Wehrle speciální zvonkové hrací hodiny a kolem roku 1770 spolu se Salomonem Scherzingerem začal vyrábět hrací stroje píšťalové. Kolem roku 1775 jsou schwarzwaldské hodiny opatřovány obdélnou, nahoře segmentovitě vyklenutou dřevěnou ciferníkovou deskou, obsahující zprvu jeden nebo dva různé veliké ciferníky. Desky jsou ručně malovány, mají římské číslice a od roku 1790 jsou místo maleb také polepovány tištěnými ciferníky“.

(Poche a Urešová 1987, s. 57)

3. Popis památky

Jedná se o schwarzwaldské hodiny s malovaným číselníkem a celodřevěným hodinovým strojem. Číselník je tvořen dřevěnou deskou přibližně čtvercového tvaru s půlkruhovým výběžkem v horní části. Na bílém podkladu je namalován číselník s římskými číslicemi hodin a arabskými číslicemi minut na čtvrtinách. Kolem číselníku obíhá vlnitá linka. V rozích desky jsou namalovány jednoduché květiny. V půlkruhu je namalována růže s dalšími dvěma květy. Vše je malováno červenou a zelenou barvou. Minutová ručka číselníku je mosazná, tvarovaná.

Hodinový stroj je součástí obdélného pouzdra s postranními dvířky. Stroj je jednodenní, závažový s odbíjením do kovového zvonku. Krok stroje je kotvový Clementův (vratný). Závěs kyvadla je drátový. Kola, hřídele a můstky jsou dřevěné. Vysoce namáhané části a přítlačné pružiny jsou vyrobeny z oceli. Ložiska jsou mosazná.

4. Restaurátorský průzkum

4.1. Vizuální průzkum – popis stavu památky před restaurováním

4.1.1. Číselník

Deska číselníku je prohnutá. Křídový podklad je na mnoha místech opadaný – lze předpokládat jeho slabou adhezi i na dalších místech. Malba je znečištěna pouze lehce. Krycí lak je značně zežloutlý. Hrany desky jsou otlučené. Místy jsou na povrchu výletové otvory po dřevokazném hmyzu.

4.1.3. Hodinový stroj

Hodinový stroj je konstrukčně stabilní. Záda stroje jsou přichycena sekundárně hřebíky. Ve spodní části je kus pouzdra vylomený. Levá bočnice je polepena papírem s mramorovým dekorem. Uchycení levé bočnice je poškozeno. Pravá bočnice se nedochovala. Povrch pouzdra je zčernalý.

Samotný stroj je znečištěn prachovými depozity. Ocelové části jsou zkorodované. Kotva není usazená mezi můstky – jeden z čepů je ohnutý. Stav jednotlivých částí bude možné posoudit po celkové demontáži stroje. Na pohled se stroj jeví jako kompletní. Nedochovaly se řetízky k zavěšení závaží, dva kusy závaží, kyvadlo, kovový zvonek s matičkou a minutová ručka.

4.2. Vyhodnocení restaurátorského průzkumu

Celkový stav památky odpovídá jejímu stáří. Hlavní příčinou současného stavu je dlouhodobě zanedbaná údržba, která se projevila znečištěním povrchů, korozí ocelových částí, řadou estetických defektů, napadením dřevěných částí dřevokazným hmyzem a nefunkčností hodinového stroje. Nefunkčnost hodinového stroje také souvisí s mnoha chybějícími částmi, které jsou klíčové pro jeho chod. Chybějící části ubírají památce na vypovídající hodnotě a estetické kvalitě.

5. Restaurátorský záměr

5.1. Koncepce restaurátorského zásahu

Účelem restaurování je zastavit nebo zpomalit probíhající degradační procesy a zajistit konstrukční stabilitu památky. Bude-li to technicky možné, hodinový stroj se uvede do takového stavu, aby mohla být příležitostně předvedena jeho funkčnost. V ideálním případě půjde o neinvazivní a reverzibilní postupy se zachováním původních částí v maximální možné míře. Z hlediska ochrany památky proti nepříznivým vlivům prostředí bude provedena řada konzervačních zásahů.

K určení rozsahu poškození dílů hodinového stroje bude v průběhu restaurování provedena jeho celková demontáž a jednotlivé části budou podrobeny důkladnému průzkumu. Ten se zaměří na míru znečištění, korozního napadení, druhotné zásahy, opotřebení a defekty materiálu. Průzkum bude vyhodnocen a na jeho základě stanoven postup restaurátorských a hodinářských zásahů. V případě, že by mělo dojít k nahrazení poškozených původních částí nově vyrobenými funkčními díly, hodinový stroj zprovozněn nebude.

Pro možné expoziční využití bude provedena rehabilitace estetické kvality památky – odstraní se veškeré nečistoty, doplní se chybějící části a zaretušují se poškozená místa.

Veškeré restaurátorské práce budou provedeny stejnými technologickými postupy a materiály, které byly použity při zhotovení památky – neznámé materiály v místech restaurátorských zásahů budou identifikovány. Řemeslně kvalitně zpracované druhotné zásahy budou ponechány.

Z důvodu velkého množství specializovaných prací nelze památku restaurovat v místě jejího uložení, proto bude přepravena do restaurátorského ateliéru – památka bude uložena v přepravním boxu vyloženým neutrálním materiálem.

Veškeré postupy a nová zjištění budou průběžně fotograficky dokumentovány a zaznamenány v závěrečné restaurátorské zprávě.

5.2. Návrh postupu restaurování

5.2.1. Číselník

- Číselník a hodinový stroj se oddělí.
- Identifikuje se malířská technika.
- Povrch číselníku bude šetrně omyt tampóny vlhčenými v neutrálním vodném roztoku s detergentem.
- Nesmyitelné nečistoty budou šetrně odstraněny mechanicky.
- Degradovaná vrstva laku na povrchu bude citlivě odstraněna organickými rozpouštědly.
- Chybějící části křídového podkladu se doplní.
- Provedou se barevné retuše malovaného povrchu stejnou technikou, která byla použita při zhotovení.
- Malovaná část číselníku se zakonzervuje voskem.
- Nelakované části budou impregnovány prostředkem k ochraně historického dřeva proti dřevokaznému hmyzu.

5.2.2. Hodinový stroj

- Hodinový stroj bude kompletně demontován a podroben podrobnému průzkumu – na základě vyhodnocení průzkumu se stanoví, zda je možné stroj uvést do chodu či nikoli.
- Jednotlivé části se omyjí tampóny vlhčenými v neutrálním vodném roztoku s detergentem.
- Zbytky starých maziv se odstraní organickými rozpouštědly.
- Korozní produkty na povrchu ocelových částí budou odstraněny mechanicky.
- Korozní produkty s vysokou soudržností k povrchu budou odstraněny chemicky.
- Chemicky ošetřené části se stabilizují a pasivují.
- Vylomená část na spodní straně hodinového stroje se vyplní a sjednotí s povrchem.
- V případě zprovoznění stroje bude provedena řada hodinářských zásahů (např. lapování a leštění poškozených čepů kol, nahrazení silně opotřebovaných mosazných ložisek nově zhotovenými, oprava ozubení apod.) a vyrobí se chybějící části (kyvadlo, jeden pár řetízku, dva kusy závaží, dva zvonečky a hodinová ručka)

- K zamezení vnikání prachu do stroje se vyrobí chybějící bočnice.
- Papír s mramorovým dekorem na dochované bočnici bude navlhčen a šetrně odstraněn (pakliže se prokáže, že není původní).
- Jednotlivé části se zakonzervují voskem – voskem nebudou konzervovány části, které by mohly narušit fungování stroje.
- Stroj bude sestaven – z důvodu snížení ztrát energie třením a prodloužení životnosti mechanicky namáhaných částí, budou během montáže na řadu míst aplikovány syntetické hodinářské oleje.
- Ke stroji se připevní číselník a namontuje hodinová a minutová ručka.

6. Závěr

Dodrží-li se veškeré postupy restaurátorských prací, bude hodinám navrácena jejich estetická kvalita a funkce časoměrného přístroje. Hodiny tohoto stáří a typu není vhodné uvádět do chodu. Bude-li hodinám věnována pozornost v rámci doporučeného ochranného režimu, mohou řadu let sloužit k expozičním účelům.

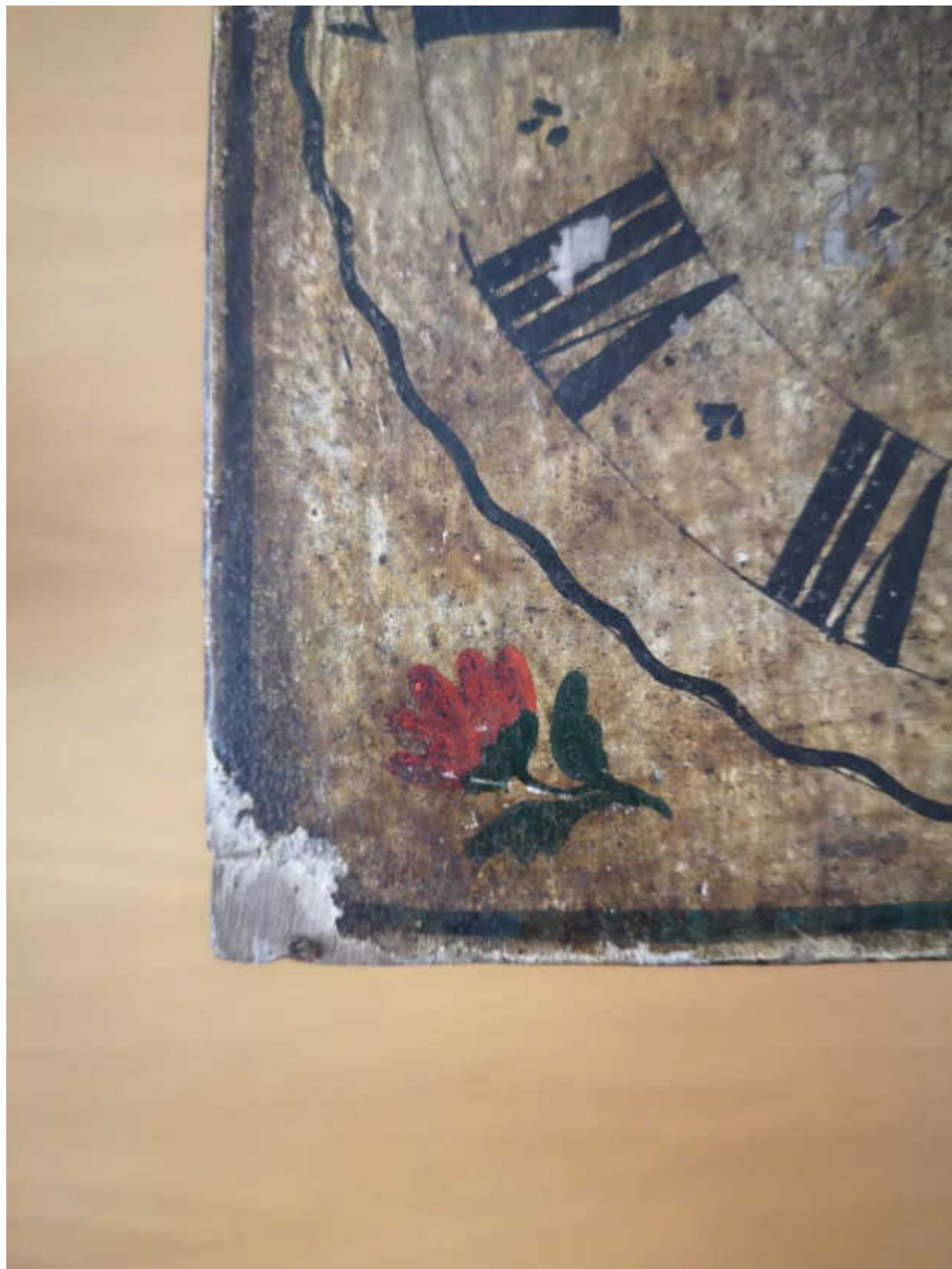
7. Seznam použité literatury

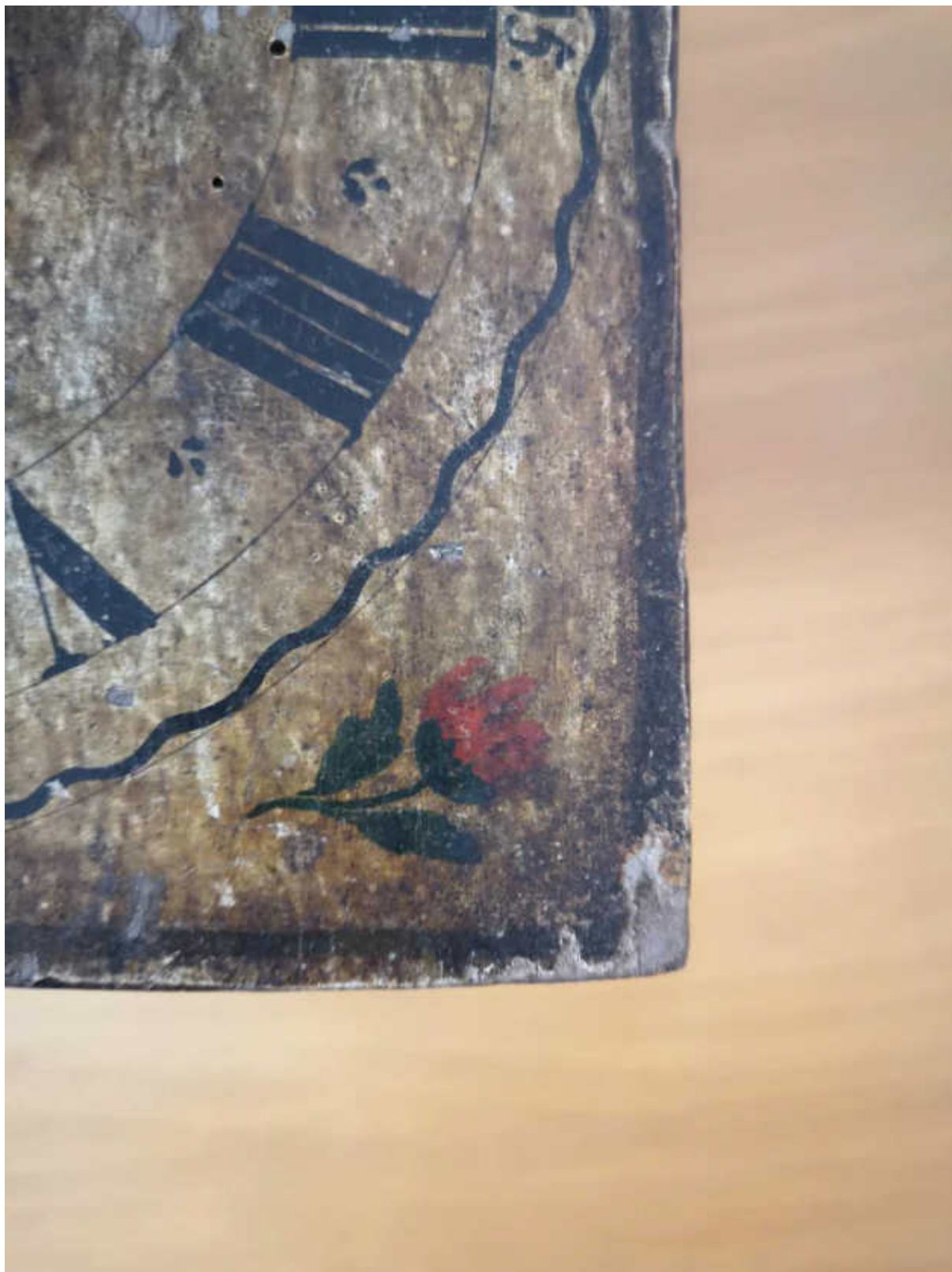
POCHE, Emanuel. a Libuš UREŠOVÁ, 1987. *Hodiny a hodinky: poklady uměleckých sbírek*. Vyd. 1. Praha: Panorama, 183 s.

8. Fotodokumentace současného stavu památky

RESTAURÁTORSKÝ ZÁMĚR

Sloupkové hodiny

(inv č. H13130)

Muzeum Těšínska

Vypracoval:

Daniel Fliega, DiS.

©2023

Obsah

1. Evidenční údaje	1
1.1. Lokalizace památky	1
1.2. Údaje o památce.....	1
1.3. Údaje o dokumentaci.....	2
1.4. Údaje o akci	2
2. Umělecko – historický průzkum památky	3
3. Popis památky	4
3.1. Schránka.....	4
3.2. Hodinový stroj.....	4
3.3. Číselník a jeho části.....	4
4. Restaurátorský průzkum	4
4.1. Vizuální průzkum – popis stavu památky před restaurováním	4
4.1.1. Schránka	4
4.1.2. Hodinový stroj.....	5
4.1.3. Číselník a jeho části.....	5
4.2. Vyhodnocení restaurátorského průzkumu	5
5. Restaurátorský záměr	5
5.1. Koncepce restaurátorského zásahu.....	5
5.2. Návrh postupu restaurování.....	6
5.2.1. Schránka	6
5.2.2. Hodinový stroj.....	6
5.2.3. Číselník a jeho části.....	7
6. Závěr	7
7. Seznam použité literatury	7
8. Fotodokumentace současného stavu památky	8

1. Evidenční údaje

1.1. Lokalizace památky

Kraj: Moravskoslezský

Okres: Karviná

Obec: Český Těšín

Vlastník, adresa: Muzeum Těšínska, příspěvková organizace, IČO 00305847, zapsaná v obchodním rejstříku Krajského soudu v Ostravě, oddíl Pr, vložka 883, dne 28. října 2003, se sídlem Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín – Český Těšín

Název a adresa objektu, jehož součástí je předmět návrhu: Muzeum Těšínska, příspěvková organizace, Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín – Český Těšín

Rejstříkové číslo objektu v ÚSKP: objekt není zapsán v ústředním seznamu kulturních památek

1.2. Údaje o památce

Název památky: sloupkové hodiny

Inventární číslo: H13130

Provenience: neznámá

Signatura: bez signace

Datace: polovina 19. století

Rozměry:	schránka:	šířka: 310 mm
		výška: 505 mm
		hloubka: 105 mm
	hod. stroj:	rozměry budou doplněny v závěrečné restaurátorské zprávě
	kyvadlo 1	výška: 205 mm průměr čočky: 65 mm
	kyvadlo 2	výška: 160 mm průměr čočky: 60 mm

Materiály: smrk, hrušková či jiná ovocná dřevina, lipové dřevo, alabastr, perleť, sklo, mosaz, ocel

Předchozí restaurátorské zásahy: bez známých restaurátorských zásahů

1.3. Údaje o dokumentaci

Fotodokumentace: mobilní telefon Huawei P20 Pro, čočka fotoaparátu – LEICA, VARIO-SUMMILUX-H1: 1,6
2,4/27 80 ASPH

Počet stran dokumentace: 17

Počet stran textu: 10

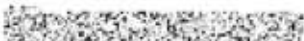
Počet fotografií v dokumentaci: 13

Počet stran příloh: 1 (položkový rozpočet předpokládaných restaurátorských prací)

1.4. Údaje o akci

Termín vypracování restaurátorského záměru: 31. 7. 2023

Autor restaurátorského záměru: Daniel Fliega, DiS. – hodinář a restaurátor;

Odborný konzultant dřevěných částí a dekorativních prvků: – restaurátor nábytku;

V Havířově dne 31.7. 2023

Daniel Fliega, DiS.

2. Umělecko – historický průzkum památky

„Jedná se o nejrozšířenější a vysloveně vídeňský a rakouský typ hodin architektonicky tvarovaný, jež se umísťoval nejen na stůl, ale především na plochu prádelníku. Podnětem a vzorem byly zpočátku hodiny francouzské a také materiál – mramor a bronz, navazoval na hodiny francouzského vrcholného klasicismu. Jejich stroj umístěný v bubnu bývá zdvihán dvojicí delfinů, často je umístěn i v hranolovém kubusu nebo v mramorovém obelisku. Takové hodiny vytvářeli ve Vídni Peter Rau, Leopold Körner, Peter Götz a Anton Braendl. Z tohoto kompozičního schématu vzniká potom řada dalších architektonicky tvarovaných hodin ztělesňujících nesmírnou fantazii realizovanou v různém ušlechtilém dřevě za doprovodu bronzových a alabastrových aplik. V této tvarově nedefinovatelné škále hodinových schrán a skříněk se jako vyhraněný typ formují hodiny portálové. Objevují se okolo roku 1820 a jejich původně prostorová sloupová základna se přetváří v plošný výklenkový útvar. Schrána, ponejvíce tvaru bubnu, je umísťována na tento útvar, jehož průčelí vytváří galerie z alabastrových sloupků. Výtvarný účín těchto sloupkových hodin zpestřují levné kovové aplikace i drobné zlacené dřevorezby delfinů, váz či orlic po stranách i na vrcholku vlastní hodinové schránky. Stroje těchto hodin jsou standardně konstruovány jako kotvové s kyvadlem, čtvrt'ovým bitím a často jsou doplněné hracím strojkem, popř. i pohyblivými automaty v prostoru ciferníku. Významní hodináři, kteří vyráběli ve Vídni sloupkové hodiny, byli Valentin Vorderheid a Ludwig Orthalder.

V biedermeieru, kolem roku 1830, se buben stroje ocitá mezi sloupky a jeho místo nad nimi zaujímá segmentový fronton s malovanou nebo tištěnou výzdobou. Kvalitní mahagon nahrazuje nyní levnější dřevo, většinou černě mořené, a místo kovových aplik přicházejí aplikace z perleti. Počet alabastrových sloupků se redukuje a tato redukce se vynahrazuje jejich hmotností.

Se sloupkovými hodinami se setkáváme v celé oblasti rakouského mocnářství, kde se na jejich výrobě podílí speciální živnost samostatných výrobců hodinových skříněk. Vzácné jsou sloupkové hodiny odlévané z cínu, jak to v Praze dělal okolo roku 1820 Cínař Jan Turek.

Po dočasné výtvarné samostatnosti, kterou do české hodinářské tvorby vnesla kolem roku 1790 dílna Michala Ignáce Platzera nebo na Moravě dílna Schweiglova zlacenými figurálními kompozicemi, nastává v českých zemích kolem roku 1810 v tvarování schrán hodinových přístrojů nadvláda vídeňského centralismu. Empírové hodiny na způsob jakéhosi altánu neseného alabastrovými sloupky, tvarované a zdobené antikizující ornamentikou, se stávají až do poloviny 19. století specifickým bytovým doplňkem českého měšťanstva. A to nejen v Praze, ale i venkovských městech, jak dosvědčují signatury hodinářů na cifernících. Najdeme tu jména hodinářů velkých měst – Olomouce, Brna, Kroměříže, Mladé Boleslavi, Čáslavi, Tábora, Klatov, Havlíčkova brodu, stejně jako Dobrušky, Dačic, Poličky, Železnice i Nového Strašecí. Podařilo se zjistit na půl stovky hodinářů z první poloviny 19. století soustředujících se na produkci sloupkových hodin empírových i biedermeierských. Jde tu jen o hodináře, kteří k prezentaci hodin využívali výrobků truhlářů nebo zvláštních specialistů na hodinové skřínky, jako byli v Praze Václav Pelikán a František Katzberger.

Kolem roku 1830 se ušlechtilá forma empírových sloupkových hodin rustikalizuje do masivnější podoby biedermeierské. Vedle kvality však ubývá u tohoto typu i na kvantitě vlivem konkurence nástěnných hodin rámových, jejichž rozvoj spadá do doby kolem roku 1840, kdy éra sloupkových hodin končí.“

(Poche a Uřešová 1987, s. 64–66)

3. Popis památky

3.1. Schránka

Schránka hodin je dřevěná černě lakovaná. Spodní část tvoří kvádrová podstava s kruhovými alabastrovými nožkami. Přední stěna podstavy je uprostřed dekorovaná svislým kanelováním. Na podstavě jsou umístěny dva alabastrové sloupy se zlacenými patkami a zjednodušenými korintskými hlavicemi. Mezi sloupy je buben s hodinovým strojem, číselníkem a gongem. Buben je podpírán zlacenou řezbou barokního tvarosloví. Kládí nad sloupy je z přední strany kanelováno. Nad kládím je římsa zdobená perleťovými květy. Nad římsou je vitrína s rostlinou dekorací za konvexním sklem se zlaceným lemem s řezbou. Schránku završuje fronton uprostřed zdobený barevnými květy za malou skleněnou výplní. Strany frontonu jsou dekorovány listy z perleti.

3.2. Hodinový stroj

Hodinový stroj je pérový s půlovým s odbíjením do spirálového gongu. Gong je upevněn na mosazném rameni ve tvaru písmene T. Krok stroje je kotvový (vratný). Závěs kyvadla je šňůrový. Tvar hodinového stroje je čtvercový se sraženými rohy. Délka chodu stroje na jedno natažení je jeden den.

Ke stroji jsou přiložena dvě kyvadla. Kyvadla jsou standardně tvořena háčkem pro zavěšení, kyvadlovou tyčí (plochou) a kyvadlovou čočkou. Čočky kyvadel jsou skeletované – prořezávané, rostlinným motivem, který koresponduje s dekorativními prvky schránky. Skeletované části jsou zasazeny do mosazných kruhových obrub. Obruba jednoho z kyvadel je dekorovaná jemným plastickým vzorem.

3.3. Číselník a jeho části

Číselník je kruhový s římskými číslicemi hodin a nečíslovanou minutovou stupnicí po obvodu. Povrch číselníku byl původně stříbrné barvy. Dochovaná hodinová ručka je ocelová a modřená.

Střed číselníku vyplňuje gilošovaný zlacený plech se dvěma otvory pro natahování stroje. Obvod středové výplně je lemován nízkou leštěnou obrubou. Vnější obvod číselníku lemuje masivní kónická obruba s kruhovými dvířky s pantovým otevíráním. Povrch obruby i dvířek je zlacený a zdobený jemným plastickým dekorem.

4. Restaurátorský průzkum

4.1. Vizuální průzkum – popis stavu památky před restaurováním

4.1.1. Schránka

Povrch je znečištěn mastnotou a nánosy prachu. Konstrukce je celkově povolena, spoje příliš nedrží a hodiny jsou ve vzpřímené poloze nestabilní. Přední stěna podstavce je prasklá. Zadní kryt hodinového stroje chybí. Zlacení (předpokládá se nátěr bronzového prášku v šelaku) je znečištěno a křídový podklad na mnoha místech chybí. Spodní zlacená obruba kolem vitríny je velmi setřelá a částečně chybí řezba. Černé lakování je místy poškozeno nebo zcela chybí – odlouplou se. Chybí čtyři perleťové květiny na vlyse a jedna alabastrová nožka na podstavci.

4.1.2. Hodinový stroj

Hodinový stroj je nefunkční. Povrch mosazných částí je ztmavlý s řadou barevných skvrn. Povrch ocelových částí je lokálně zkorodovaný. Hodinářská maziva jsou znečištěná. Stav jednotlivých částí bude možné posoudit po celkové demontáži stroje. Po vizuální kontrole se stroj jeví jako kompletní. Ke stroji jsou přiložena dvě kyvadla. Natahovací dvojklíč se nedochoval.

4.1.3. Číselník a jeho části

Povrchová úprava číselníku (předpokládá se niklování nebo stříbření) je značně degradovaná, především v oblasti číslic IV – VIII je setřelá až na základní materiál – mosaz. Číslice se dochovaly pouze mlhavě nebo v obrysech. Hodinová ručka je lokálně zkorodovaná. Minutová ručka se nedochovala. Dochovala se pouze její střední část (náboj), která je upevněna na hřídeli centrálního (minutového) kola.

Zlacené části – vnější odlévaná obruba, kruhová dvířka a gravírovaný plechový střed s obrubou, jsou znečištěné a ztmavlé. Lokálně se na povrchu objevují korozní produkty základního materiálu – mosazi. Zlacení je místy setřelé. Nedochovala se skleněná výplň dvířek číselníku.

4.2. Vyhodnocení restaurátorského průzkumu

Celkový stav hodiny je zanedbaný. V důsledku hrubého zacházení a zanedbání pravidelné údržby došlo ke konstrukční nestabilitě schránky, řadě estetických defektů, ztrátě několika dekorativních prvků, poškození skleněné výplně a nefunkčnosti hodinového stroje. Neodborným čištěním byl nevratně poškozen povrch číselníku. Tmavnutí a výskyt korozních produktů na povrchu kovových částí jsou důsledky špatné nebo žádné anti-korozní ochrany materiálů v kombinaci s dlouholetým působením atmosférických vlivů. Přestože bez celkové demontáže není možné posoudit stav jednotlivých částí hodinového stroje, je vzhledem k jeho stáří vysoce pravděpodobné, že mechanicky namáhané části budou opotřebené. Nelze také vyloučit druhotné zásahy ve stroji. Původ přiložených kyvadel je neznámý.

5. Restaurátorský záměr

5.1. Koncepce restaurátorského zásahu

Účelem restaurování je zastavit nebo zpomalit probíhající degradační procesy, zajistit konstrukční stabilitu památky a zprovoznit hodinový stroj. V ideálním případě půjde o neinvazivní a reverzibilní postupy se zachováním původních částí v maximální možné míře. Z hlediska ochrany památky proti nepříznivým vlivům prostředí bude provedena řada konzervačních zásahů.

K určení rozsahu poškození hodinového stroje bude v průběhu restaurování provedena jeho celková demontáž a jednotlivé části budou podrobeny důkladnému průzkumu. Ten se zaměří na míru znečištění, korozního napadení, druhotné zásahy, opotřebenosti a defekty materiálu. Průzkum bude vyhodnocen a na jeho základě stanoven postup restaurátorských a hodinářských zásahů. V případě, že by mělo dojít k nahrazení poškozených původních částí nově vyrobenými funkčními díly, budou další kroky konzultovány s příslušným oddělením památkové péče.

Pro možné expoziční využití bude provedena rehabilitace estetické kvality památky – odstraní se nečistoty, doplní se chybějící části a zaretušují se poškozená místa schránky a číselníku. Řemeslně kvalitně zpracované funkční druhotné zásahy budou ponechány.

Veškeré restaurátorské práce budou provedeny stejnými technologickými postupy a materiály, které byly použity při zhotovení památky – neznámé materiály v místech restaurátorského zásahů budou identifikovány.

Z důvodu velkého množství specializovaných prací nelze památku restaurovat v místě jejího uložení, proto bude přepravena do restaurátorského ateliéru – památka bude uložena v přepravním boxu vyloženým neutrálním materiálem.

Veškeré postupy a nová zjištění budou průběžně fotograficky dokumentovány a zaznamenány v závěrečné restaurátorské zprávě.

5.2. Návrh postupu restaurování

5.2.1. Schránka

- Vyjmutí gongu a hodinového stroje z bubnu schránky.
- Odstranění prachových částic a hrubých nečistot jejich odsátím.
- Demontáž konstrukčně nestabilních částí schránky, řezbované podpěry bubnu, alabastrových částí, perleťových ozdob a velké skleněné vitríny vč. květinových ozdob.
- Omytí jednotlivých částí neutrálním vodným roztokem s detergentem – nesmytelné nečistoty budou šetrně odstraněny mechanicky.
- Šetrné čištění květů z vitríny suchou cestou.
- Podlepení uvolněného křídového podkladu.
- Vyřezání chybějících perleťových ozdob z perleti téhož typu a tvarové analogie dochovaných částí.
- Soustružení chybějící nožky podstavy z alabastru tak, aby byla jednotná s dochovanými kusy.
- Obnovení seřelé rytiny na liště před vitrínou odpovídající technikou.
- Retuše zlacených částí analogicky podle přítomné techniky zlacení.
- Výroba chybějícího zadního kryt bubnu z odpovídající dřeviny – tvar a způsob upevnění krytu bude korespondovat s dobovým provedením.
- Doplnění poškozených míst laku a sjednocení s ostatním povrchem.
- Zaleštění lakovaných povrchů konzervačním voskem historického nábytku.
- Impregnace nelakovaných částí insekticidním přípravkem.
- Kompletace schránky.

5.2.2. Hodinový stroj

- Hodinový stroj bude demontován a podroben podrobnému průzkumu.
- Předčištění jednotlivých částí organickými rozpouštědly.
- Chemické odstranění starých maziv, korozních produktů a oxidických vrstev z povrchu mosazných částí.
- Mechanické odstranění korozních produktů z povrchu ocelových částí – korozní produkty s vysokou soudržností k povrchu budou odstraněny chemicky.

- Stabilizace chemicky ošetřených částí.
- Proveďte se řada hodinářských zásahů – lapování a leštění poškozených čepů kol, vsazení výplně nebo zácele do silně opotřebených ložisek, oprava ozubení apod.
- Pojistné články (kolíčky), které se během demontáže rozpadnou, budou nahrazeny novými kusy.
- Stroj bude postupně sestaven a seřízen – z důvodu snížení ztrát energie třením a prodloužení životnosti mechanicky namáhaných částí, budou během montáže na řadu míst aplikovány syntetické hodinářské oleje.
- Konzervace jednotlivých částí – v závislosti na materiálu a typu povrchu bude použit lak nebo vosk (konzervovány nebudou části, které by mohly narušit fungování stroje).
- Výroba natahovacího dvojkliče z mosazi na základě technických parametrů stroje.
- Dlouhodobé odzkoušení funkčnosti vč. regulace
- Montáž stroje do schránky

5.2.3. Číselník a jeho části

- Demontáž číselníku na jednotlivé části.
- Odstranění nečistot neutrálním vodným roztokem s detergentem.
- Retuše setřelých částí číselníku vč. jejich sjednocení s dochovaným povrchem.
- Chemické odstranění korozních produktů základního materiálu – mosazi, na povrchu zlacených částí.
- Stabilizace chemicky ošetřených částí.
- Sjednocení povrchů zlacených částí.
- Doplnění skleněné výplně do kruhových dvířek číselníku.
- Konzervace povrchů reverzibilním transparentním lakem.
- Kompletace zlacených částí a číselníku a montáž na hodinový stroj

6. Závěr

Dodrží-li se veškeré postupy restaurátorských prací, bude hodinám navracena jejich estetická kvalita a funkce časoměrného přístroje. Hodiny tohoto stáří a typu je vhodné uvádět do chodu pouze pro prezentační účely. Předejde se tak nadměrnému opotřebením mechanicky namáhaných částí a sníží se riziko ulomení hnacích pružin. Bude-li hodinám věnována pozornost v rámci doporučeného ochranného režimu, mohou další řadu let sloužit svému účelu.

7. Seznam použité literatury

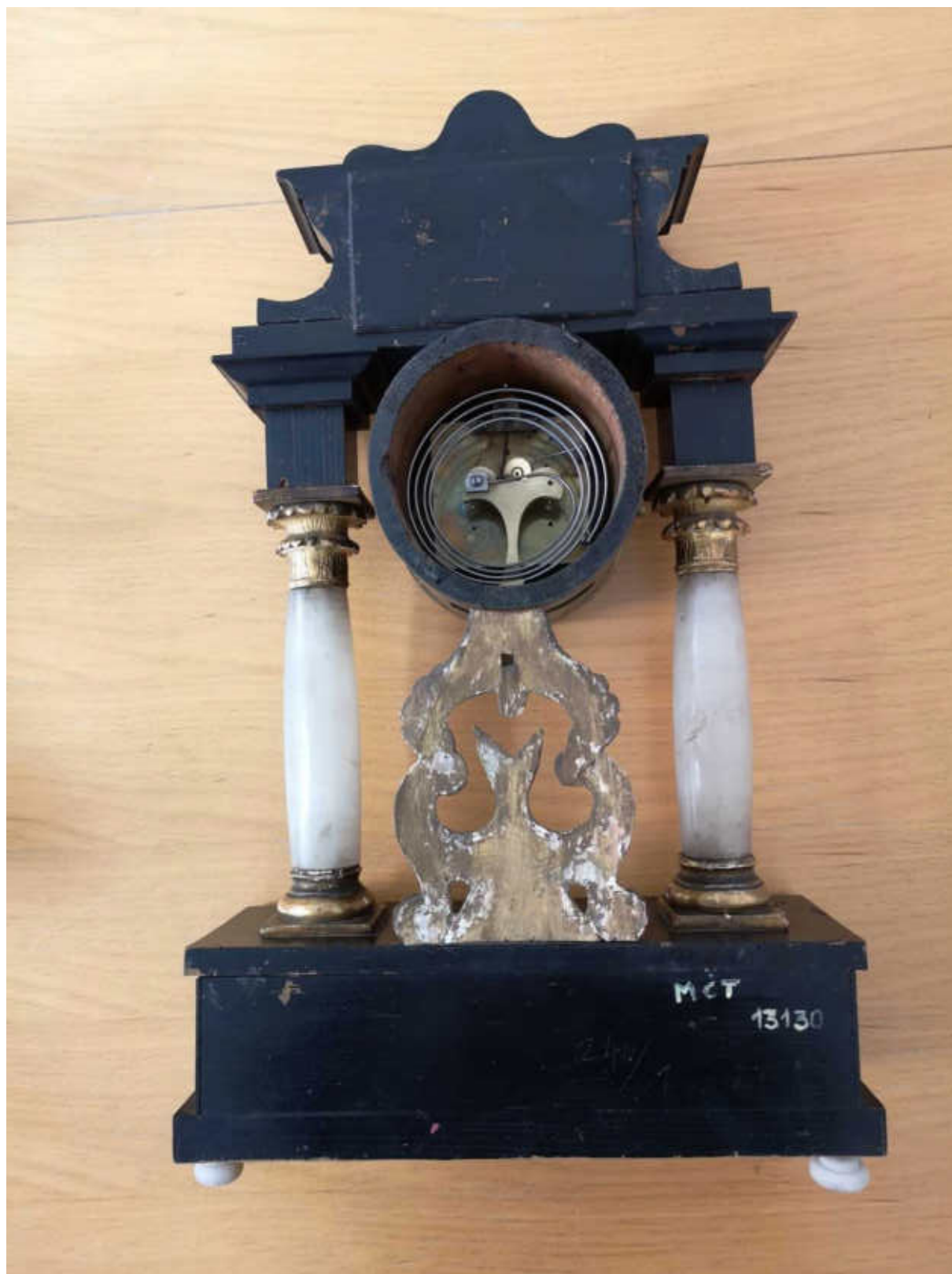
POCHE, Emanuel. a Libuše UREŠOVÁ, 1987. *Hodiny a hodinky: poklady uměleckých sbírek*. Vyd. 1. Praha: Panorama, 183 s.

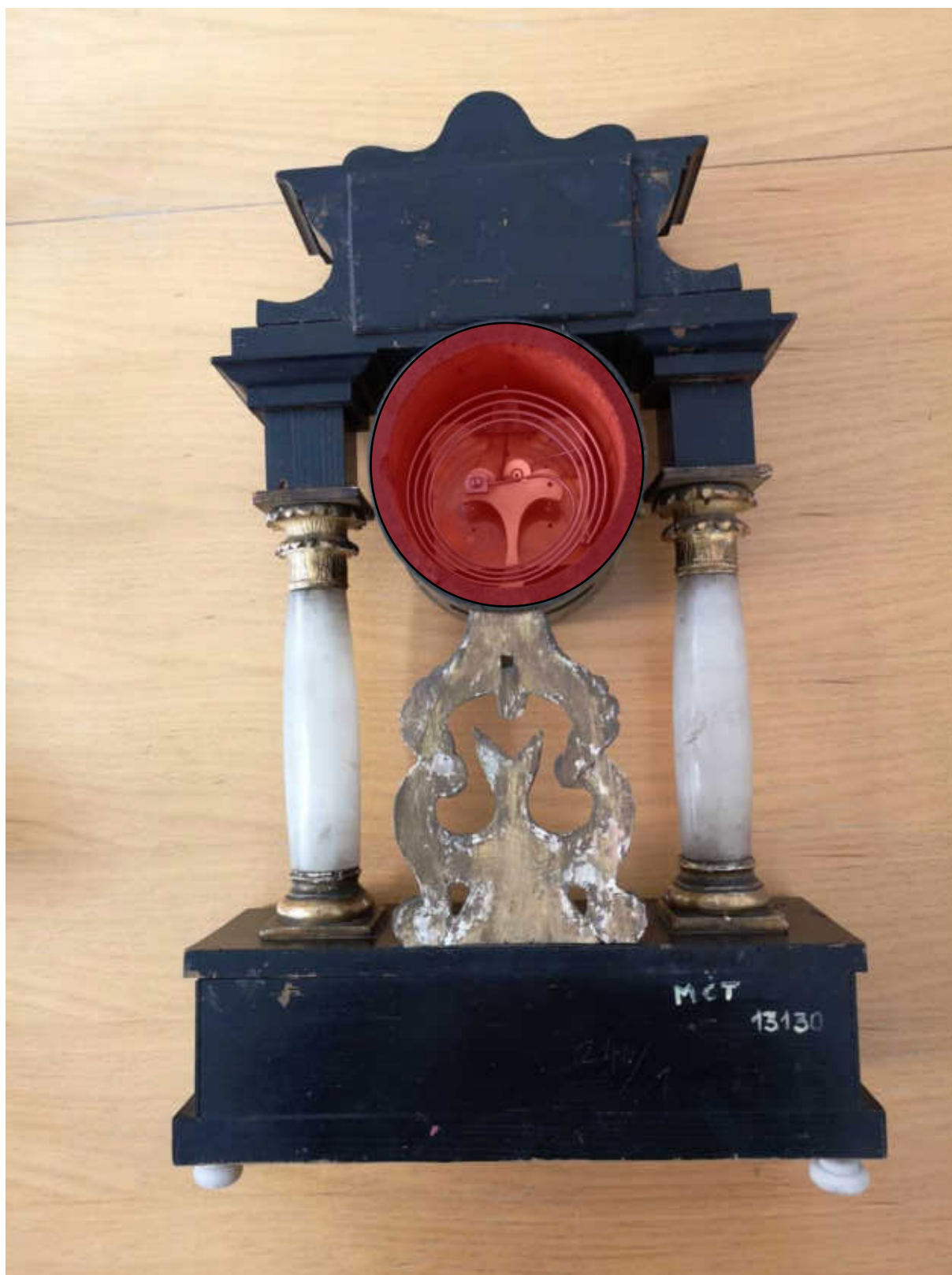
8. Fotodokumentace současného stavu památky

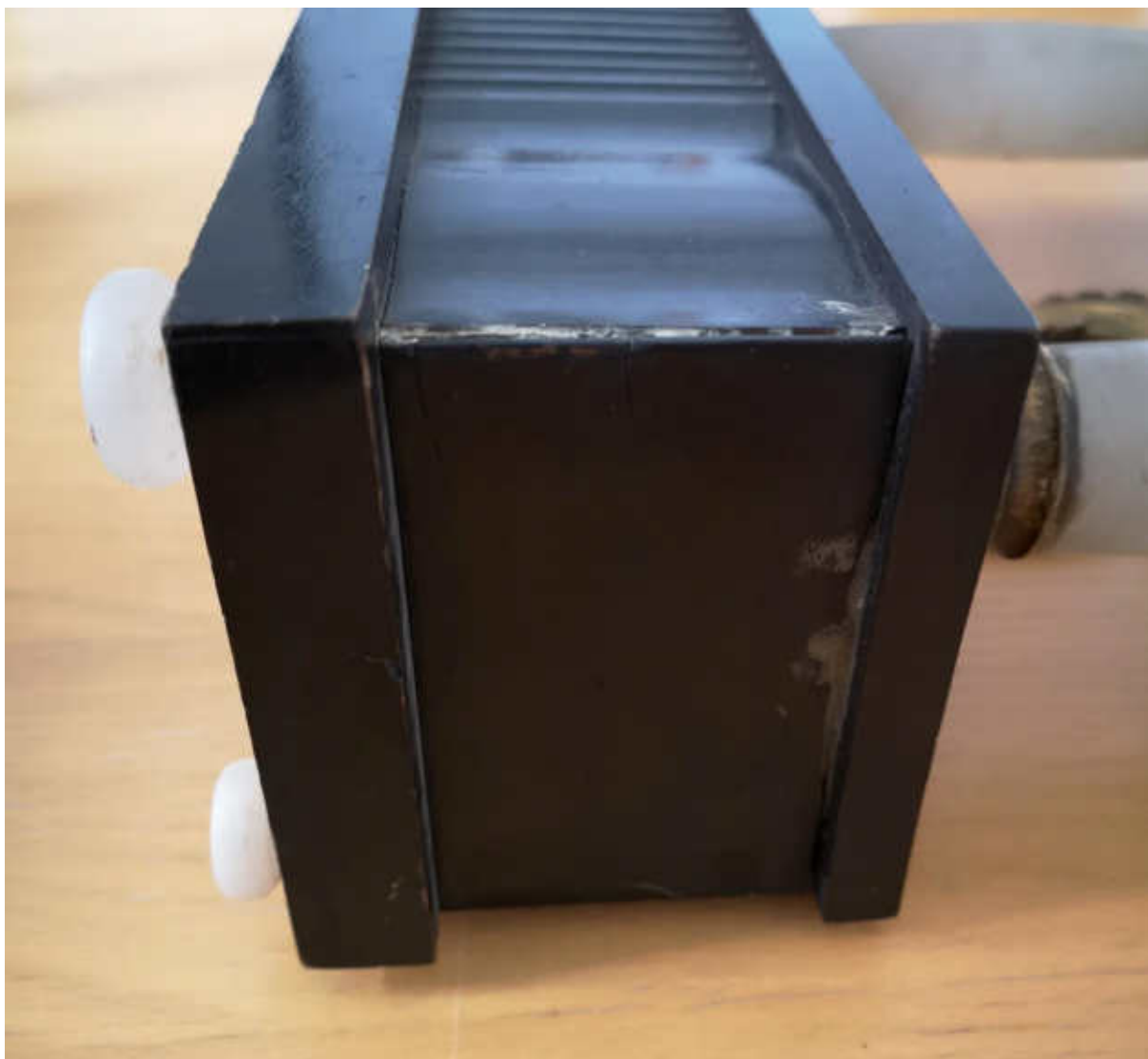
Grafické znázornění chybějících částí přední strany památky– čtyři květiny z perleti, skleněná výplň dvířek číselníku, minutová ručka, kyvadlo (dochovalo se, bude pouze doplněno), nožka podstavy schránky

Grafické znázornění chybějících částí zadní strany památky – zadní kryt pouzdra stroje

RESTAURÁTORSKÝ ZÁMĚR

Nástěnné hodiny – pendlovky

inv. č. H 19257

Muzeum Těšínska

Vypracoval:

Daniel Fliega, DiS.

©2023

Obsah

1. Evidenční údaje	1
1.1. Lokalizace památky	1
1.2. Údaje o památce.....	1
1.3. Údaje o dokumentaci.....	1
1.4. Údaje o akci	2
2. Umělecko – historický průzkum památky	3
3. Popis památky	3
4. Restaurátorský průzkum	3
4.1. Vizuální průzkum – popis stavu památky před restaurováním	3
4.1.1. Skříň	3
4.1.2. Hodinový stroj.....	3
4.1.3. Číselník.....	3
4.2. Vyhodnocení restaurátorského průzkumu	3
5. Restaurátorský záměr	4
5.1. Koncepce restaurátorského zásahu.....	4
5.2. Návrh postupu restaurování.....	4
5.2.1. Skříň	4
5.2.2. Hodinový stroj.....	5
5.2.3. Číselník.....	5
6. Závěr	5
7. Seznam použité literatury	5
8. Fotodokumentace současného stavu památky	6

1. Evidenční údaje

1.1. Lokalizace památky

Kraj: Moravskoslezský

Okres: Karviná

Obec: Český Těšín

Vlastník, adresa: Muzeum Těšínska, příspěvková organizace, IČO 00305847, zapsaná v obchodním rejstříku Krajského soudu v Ostravě, oddíl Pr, vložka 883, dne 28. října 2003, se sídlem Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín – Český Těšín

Název a adresa objektu, jehož součástí je předmět návrhu: Muzeum Těšínska, příspěvková organizace, Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín – Český Těšín

Rejstříkové číslo objektu v ÚSKP: objekt není zapsán v ústředním seznamu kulturních památek

1.2. Údaje o památce

Název památky: Nástěnné hodiny – pendlovky

Inventární číslo: H 19257

Datace: 1. pol. 20. stol.

Provenience: neznámá

Signatura: bez signace

Rozměry: Rám – šířka: 245 mm
výška: 530 mm
hloubka: 145 mm

Materiály: dřevo, ocel, mosaz

Předchozí restaurátorské zásahy: bez známých zásahů

1.3. Údaje o dokumentaci

Fotodokumentace: mobilní telefon Huawei P20 Pro, čočka fotoaparátu – LEICA, VARIO-SUMMILUX-H1: 1,6 2,4/27 80 ASPH

Počet stran dokumentace: 12

Počet stran textu: 5

Počet fotografií v dokumentaci: 10

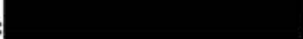
Počet stran příloh: 1 (položkový rozpočet předpokládaných restaurátorských prací)

1.4. Údaje o akci

Termín vypracování restaurátorského záměru: 12. 10. 2023

Autor restaurátorského záměru: Daniel Fliega, DiS. – hodinář a restaurátor;

Odborný konzultant dřevěných částí: – restaurátor nábytku;

V Havířově dne 12. 10. 2023

Daniel Fliega, DiS.

2. Umělecko – historický průzkum památky

„Nejrozšířenějším a také nejmladším druhem nástěnných hodin byly pendlovky, které se stavěly na sklonku 18. století, a hlavně pak v 19. století v Rakousku. Temnější hodináři vycházeli z pravoúhlé čtyřboké prosklené skříně, zdobené vyřezávanými ornamenty, zatímco vzorem pro podobné hodiny amerického původu bývaly tvarově složitější linie některých hudebních nástrojů, bandža, houslí apod. Nástěnné hodiny měly také mnoho variant. Nejnapadnější jsou slohové změny projevující se především na vzhledu schránek, dále to byly i změny technické, ovlivňující základní tvarovou konfiguraci hodin“ (Stanislav Michal 1987, s. 174–175)

3. Popis památky

Jedná se o menší nástěnné hodiny – pendlovky, s hodinovým strojem s půlovým odbíjením. Hodinová skříň je dřevěná běžně tvarovaná s dřevěnými a kovovými zdobnými prvky. Dvířka skříně jsou prosklená.

Číselník je plechový čtvercového tvaru s arabskými číslicemi hodin a nečíslovanou stupnicí po obvodu. Číselník je doplněn decentním geometrickým dekorem, místy barevně vyplněným.

Hodinový stroj je pérový s půlovým odbíjením do zvučné tyče. Krok stroje je kotvový. Závěs kyvadla je planžetový.

4. Restaurátorský průzkum

4.1. Vizuální průzkum – popis stavu památky před restaurováním

4.1.1. Skříň

Povrch skříně je mírně znečištěný. Na hranách jsou místy otlučky. Mosazné dekorativní prvky jsou ztmavlé. Ve dvířkách chybí dvě skleněné výplně. K hodinám jsou přiloženy dvě původní lišty k upevnění skleněných výplní. Nástavba horní části hodin se nedochovala.

4.1.2. Hodinový stroj

Stroj je nefunkční a znečištěný starými mazivy. Ocelové části jsou místy zkorodované. Mosazné části jsou ztmavlé. Závěsná část kyvadla je uložena ve vnitřních prostorách skříně. Samotné kyvadlo se nedochovalo. Nedochoval se také natahovací klíč.

4.1.3. Číselník

Číselník je mírně deformovaný a povrch velmi poškrábaný. Povrchová úprava je značně setřelá. Místy jsou číslice čitelné pouze mlhavě. U těchto číslic jsou viditelné dřívější opravy. Hodinová ručka je ulomená.

4.2. Vyhodnocení restaurátorského průzkumu

Celkový stav památky odpovídá jejímu stáří. Hlavní příčinou současného stavu je opotřebení hodin jejich dlouholetým užíváním, nešetrná manipulace a zanedbaná údržba, která se projevila celkovým znečištěním, korozí na povrchu ocelových částí, řadou mechanických poškození a nefunkčností hodinového stroje. Nefunkčnost

hodinového stroje také souvisí s chybějícími částmi, které jsou klíčové pro jeho chod. Mechanický stav jednotlivých součástí bude možné posoudit po celkové demontáži stroje. Části hodinové skříně se nedochovaly.

5. Restaurátorský záměr

5.1. Koncepce restaurátorského zásahu

Účelem restaurování je zastavit nebo zpomalit probíhající degradační procesy a zajistit konstrukční stabilitu památky. Bude-li to technicky možné, hodinový stroj se uvede do provozu. V ideálním případě půjde o neinvazivní a reverzibilní postupy se zachováním původních částí v maximální možné míře. Z hlediska ochrany památky proti nepříznivým vlivům prostředí bude provedena řada konzervačních zásahů.

K určení rozsahu poškození dílů hodinového stroje bude v průběhu restaurování provedena jeho celková demontáž a jednotlivé části budou podrobeny důkladnému průzkumu. Ten se zaměří na míru znečištění, rozsah poškození kovových částí důsledkem koroze, opotřebení mechanicky namáhaných částí, defekty materiálů a druhotné zásahy. Průzkum bude vyhodnocen a na jeho základě stanoven postup restaurátorských a hodinářských zásahů. Pokud by mělo dojít k nahrazení velké části opotřebovaných a neopravitelných dílů nově vyrobenými díly, stroj zprovozněn nebude.

Pro možné expoziční využití bude provedena rehabilitace estetické kvality památky – odstraní se veškeré nečistoty, doplní se chybějící části a zaretušují se poškozená místa.

Veškeré restaurátorské práce budou provedeny stejnými technologickými postupy a materiály, které byly použity při zhotovení památky. Funkční a řemeslně kvalitně zpracované druhotné zásahy budou ponechány.

Z důvodu velkého množství specializovaných prací nelze památku restaurovat v místě jejího uložení, proto bude přepravena do restaurátorského ateliéru. Památka bude uložena v přepravním boxu vyloženým neutrálním materiálem.

Veškeré postupy a nová zjištění budou průběžně fotograficky dokumentovány a zaznamenány v závěrečné restaurátorské zprávě.

5.2. Návrh postupu restaurování

5.2.1. Skříň

- Fotodokumentace stavu hodin před restaurátorským zásahem
- Demontáž číselníku, hodinového stroje a gongu z hod. skříně
- Odstranění nečistot z povrchu
- Retuše povrchu s odlišnou barevností v důsledku mechanického poškození
- Doplnění skleněných výplní dvířek
- Výroba a doplnění horní nástavby hod. skříně (na základě srovnávacího materiálu)
- Aplikace biocidního přípravku na části bez povrchové úpravy
- Konzervace dřevěných částí
- Fotodokumentace stavu hod. skříňky po restaurátorském zásahu

5.2.2. Hodinový stroj

- Fotodokumentace stavu stroje před restaurátorským zásahem
- Demontáž stroje na jednotlivé části
- Stanovení postupu opravy stroje na základě podrobného průzkumu
- Chemické odstranění nečistot a korozních produktů z povrchu kovových částí
- Mechanické odstranění korozních produktů s vysokou soudržností k povrchu
- Stabilizace kovových částí
- Provedení hodinářských zásahů
- Konzervace kovových částí (s ohledem na fungování stroje)
- Sestavení stroje vč. jeho seřízení
- Aplikace hodinářských maziv
- Výroba a doplnění kyvadla a natahovacího klíče
- Fotodokumentace stavu stroje po restaurátorském zásahu
- Dlouhodobé odzkoušení funkčnosti stroje
- Montáž stroje do hodinové skříně

5.2.3. Číselník

- Fotodokumentace stavu číselníku a jeho částí před restaurátorským zásahem
- Demontáž číselníku a ruček
- Určení povrchové úpravy
- Odstranění povrchových nečistot
- Retuše poškozených částí
- Konzervace povrchu
- Fotodokumentace stavu číselníku po restaurátorském zásahu
- Připevnění číselníku a ruček k hodinovému stroji
- Fotodokumentace stavu hodin po restaurátorském zásahu

6. Závěr

Dodrží-li se veškeré postupy restaurátorských prací, bude hodinám navrácena jejich estetická kvalita a funkce časoměrného přístroje – hodiny tohoto stáří není vhodné využívat k dennímu provozu. Bude-li hodinám věnována pozornost v rámci doporučeného ochranného režimu, mohou řadu let sloužit jako funkční exponát.

7. Seznam použité literatury

MICHAL, Stanislav., 1987. *Hodiny: od gnómonu k atomovým hodinám*. Vyd. 2. Brno: SNTL – Nakladatelství technické literatury, 272 s.

8. Fotodokumentace současného stavu památky

RESTAURÁTORSKÝ ZÁMĚR

Nástěnné hodiny Junghans

inv. č. H 21083

Muzeum Těšínska

Vypracoval:

Daniel Fliega, DiS.

©2023

Obsah

1. Evidenční údaje	1
1.1. Lokalizace památky	1
1.2. Údaje o památce.....	1
1.3. Údaje o dokumentaci.....	1
1.4. Údaje o akci	2
2. Popis památky	3
3. Restaurátorský průzkum	3
3.1. Vizuální průzkum – popis stavu památky před restaurováním	3
3.1.1. Dřevěné části	3
3.1.2. Hodinový stroj.....	3
3.1.3. Číselník.....	3
3.2. Vyhodnocení restaurátorského průzkumu	3
4. Restaurátorský záměr	4
4.1. Koncepce restaurátorského zásahu.....	4
4.2. Návrh postupu restaurování.....	4
4.2.1. Dřevěné části	4
4.2.2. Hodinový stroj.....	4
4.2.3. Číselník.....	5
5. Závěr	5
6. Seznam použité literatury	5
7. Fotodokumentace současného stavu památky	6

1. Evidenční údaje

1.1. Lokalizace památky

Kraj: Moravskoslezský

Okres: Karviná

Obec: Český Těšín

Vlastník, adresa: Muzeum Těšínska, příspěvková organizace, IČO 00305847, zapsaná v obchodním rejstříku Krajského soudu v Ostravě, oddíl Pr, vložka 883, dne 28, října 2003, se sídlem Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín – Český Těšín

Název a adresa objektu, jehož součástí je předmět návrhu: Muzeum Těšínska, příspěvková organizace, Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín – Český Těšín

Rejstříkové číslo objektu v ÚSKP: objekt není zapsán v ústředním seznamu kulturních památek

1.2. Údaje o památce

Název památky: Nástěnné hodiny Junghans

Inventární číslo: H 21083

Datace: 90. léta 19. století

Provenience: neznámá

Signatura: Junghans

Rozměry: Průměr: 415 mm
Šířka pouzdra hod. stroje: 175 mm
Výška pouzdra hod. stroje: 225 mm
Hloubka pouzdra hod. stroje: 90 mm

Materiály: dřevo, ocel, mosaz, smalt

Předchozí restaurátorské zásahy: bez známých zásahů

1.3. Údaje o dokumentaci

Fotodokumentace: mobilní telefon Huawei P20 Pro, čočka fotoaparátu – LEICA, VARIO-SUMMILUX-H1: 1,6 2,4/27 80 ASPH

Počet stran dokumentace: 13

Počet stran textu: 5

Počet fotografií v dokumentaci: 9

Počet stran příloh: 1 (položkový rozpočet předpokládaných restaurátorských prací)

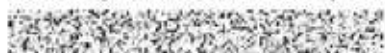
1.4. Údaje o akci

Termín vypracování restaurátorského záměru: 12. 10. 2023

Autor restaurátorského záměru: Daniel Fliega, DiS. – hodinář a restaurátor;

Odborný konzultant dřevěných částí: – restaurátor nábytku;

V Havířově dne 12. 10. 2023

Daniel Fliega, DiS.

2. Popis památky

Jedná se o kruhové nástěnné hodiny značky Junghans. Hodiny jsou signovány na číselníku i stroji. Číselník je kruhový smaltovaný s arabskými číslicemi hodin a nečíslovanou minutovou stupnicí po obvodu. Číselník je zasazen do kruhového dřevěného rámu. Povrch rámu je opatřen zeleným nátěrem.

Hodinový stroj je umístěn v dřevěném pouzdře na zadní části číselníku. Pouzdro má po stranách kruhové skleněné průzory. Spodní část pouzdra je opatřena výklopnými dvířky. Samotný hodinový stroj je pouze jící. Stroj je poháněný pružinou uzavřenou v bubínku. Krok stroje je kotvový. Závěs kyvadla je planžetový.

3. Restaurátorský průzkum

3.1. Vizuální průzkum – popis stavu památky před restaurováním

3.1.1. Dřevěné části

Dřevěné části jsou zachovalé a konstrukčně stabilní. Povrch je mírně znečištěný. Horizontální části jsou pokryty prachovými depozity. Zelený nátěr je z velké části setřelý. Nebyly nalezeny známky přítomnosti dřevokazného hmyzu. Spojovací prvky (hřeby), otočné spoje (obrtlíky) a ocelová destička s otvorem pro zavěšení hodin jsou zkorodované. Skleněné průzory jsou znečištěny mastnotou. Zadní dřevěná stěna pouzdra se nedochovala.

3.1.2. Hodinový stroj

Stroj je nefunkční. Hodinářská maziva jsou vyschlá a znečištěná. Ocelové části jsou místy zkorodované. Mosazné části jsou ztmavlé. Unašeč kyvadla a ocelová planžeta k zavěšení kyvadla jsou zdeformované. Nedochovalo se kyvadlo, natahovací klíč a minutová ručka.

3.1.3. Číselník

Číselník je zachovalý bez známek prasklin na povrchu. Drobné poškození smaltu se nachází okolo otvoru pro natahování stroje. Místy je povrch znečištěný.

3.2. Vyhodnocení restaurátorského průzkumu

Celkový stav památky odpovídá jejímu stáří. Hlavní příčinou současného stavu je opotřebení hodin jejich dlouholetým užíváním a zanedbaná údržba, která se projevila celkovým znečištěním, korozí na povrchu ocelových částí a nefunkčností hodinového stroje. Nefunkčnost hodinového stroje také souvisí s mechanickým poškozením a chybějícími částmi, které jsou klíčové pro jeho chod. Mechanický stav jednotlivých součástí bude možné posoudit po celkové demontáži stroje.

4. Restaurátorský záměr

4.1. Koncepce restaurátorského zásahu

Účelem restaurování je zastavit nebo zpomalit probíhající degradační procesy a zajistit konstrukční stabilitu památky. Bude-li to technicky možné, hodinový stroj se uvede do provozu. V ideálním případě půjde o neinvazivní a reverzibilní postupy se zachováním původních částí v maximální možné míře. Z hlediska ochrany památky proti nepříznivým vlivům prostředí bude provedena řada konzervačních zásahů.

K určení rozsahu poškození dílů hodinového stroje bude v průběhu restaurování provedena jeho celková demontáž a jednotlivé části budou podrobeny důkladnému průzkumu. Ten se zaměří na míru znečištění, rozsah poškození kovových částí důsledkem koroze, opotřebení mechanicky namáhaných částí, defekty materiálů a druhotné zásahy. Průzkum bude vyhodnocen a na jeho základě stanoven postup restaurátorských a hodinářských zásahů. Pokud by mělo dojít k nahrazení velké části opotřebovaných a neopravitelných dílů nově vyrobenými díly, stroj zprovozněn nebude.

Pro možné expoziční využití bude provedena rehabilitace estetické kvality památky – odstraní se veškeré nečistoty, doplní se chybějící části a zaretušují se poškozená místa.

Veškeré restaurátorské práce budou provedeny stejnými technologickými postupy a materiály, které byly použity při zhotovení památky. Funkční a řemeslně kvalitně zpracované druhotné zásahy budou ponechány.

Z důvodu velkého množství specializovaných prací nelze památku restaurovat v místě jejího uložení, proto bude přepravena do restaurátorského ateliéru. Památka bude uložena v přepravním boxu vyloženým neutrálním materiálem.

Veškeré postupy a nová zjištění budou průběžně fotograficky dokumentovány a zaznamenány v závěrečné restaurátorské zprávě.

4.2. Návrh postupu restaurování

4.2.1. Dřevěné části

- Fotodokumentace stavu hodin před restaurátorským zásahem
- Oddělení číselníku a hodinového stroje od pouzdra
- Odstranění nečistot z povrchu
- Odstranění korozních produktů z ocelových částí
- Retuše poškozených částí
- Výroba zadní desky pouzdra vč. jejího sjednocení s původním povrchem
- Aplikace biocidního přípravku na části bez povrchové úpravy
- Konzervace dřevěných a kovových částí
- Fotodokumentace stavu dřevěných částí po restaurátorském zásahu

4.2.2. Hodinový stroj

- Fotodokumentace stavu stroje před restaurátorským zásahem
- Demontáž stroje na jednotlivé části

- Stanovení postupu opravy stroje na základě podrobného průzkumu
- Chemické odstranění nečistot a korozních produktů z povrchu kovových částí
- Mechanické odstranění korozních produktů s vysokou soudržností k povrchu
- Stabilizace kovových částí
- Provedení hodinářských zásahů
- Konzervace kovových částí (s ohledem na fungování stroje)
- Sestavení stroje vč. jeho seřízení
- Aplikace hodinářských maziv
- Výroba a doplnění kyvadla, natahovacího klíče a minutové ručky
- Fotodokumentace stavu stroje po restaurátorském zásahu
- Dlouhodobé odzkoušení funkčnosti stroje
- Montáž stroje do hodinové skříně

4.2.3. Číselník

- Fotodokumentace stavu číselníku před restaurátorským zásahem
- Odstranění povrchových nečistot
- Fotodokumentace stavu číselníku po restaurátorském zásahu
- Vsazení číselníku do dřevěného rámu
- Montáž minutové a hodinové ručky
- Fotodokumentace stavu hodin po restaurátorském zásahu

5. Závěr

Dodrží-li se veškeré postupy restaurátorských prací, bude hodinám navrácena jejich estetická kvalita a funkce časoměrného přístroje – hodiny tohoto stáří není vhodné využívat k dennímu provozu. Bude-li hodinám věnována pozornost v rámci doporučeného ochranného režimu, mohou řadu let sloužit jako funkční exponát.

6. Seznam použité literatury

MICHAL, Stanislav., 1987. *Hodiny: od gnómonu k atomovým hodinám*. Vyd. 2. Brno: SNTL – Nakladatelství technické literatury, 272 s.

7. Fotodokumentace současného stavu památky

RESTAURÁTORSKÝ ZÁMĚR

Nástěnné hodiny zvané mlynářky

inv. č. H 29388

Muzeum Těšínska

Vypracoval:

Daniel Fliega, DiS.

©2023

Obsah

1. Evidenční údaje	1
1.1. Lokalizace památky	1
1.2. Údaje o památce.....	1
1.3. Údaje o dokumentaci.....	1
1.4. Údaje o akci	2
2. Popis památky	3
3. Restaurátorský průzkum	3
3.1. Vizuální průzkum – popis stavu památky před restaurováním	3
3.1.1. Hodinová skříň	3
3.1.2. Hodinový stroj s číselníkem	3
3.2. Vyhodnocení restaurátorského průzkumu	3
4. Restaurátorský záměr	4
4.1. Koncepce restaurátorského zásahu.....	4
4.2. Návrh postupu restaurování.....	4
4.2.1. Hodinová skříň	4
4.2.2. Hodinový stroj s číselníkem	5
5. Závěr	5
6. Seznam použité literatury	5
7. Fotodokumentace současného stavu památky	6

1. Evidenční údaje

1.1. Lokalizace památky

Kraj: Moravskoslezský

Okres: Karviná

Obec: Český Těšín

Vlastník, adresa: Muzeum Těšínska, příspěvková organizace, IČO 00305847, zapsaná v obchodním rejstříku Krajského soudu v Ostravě, oddíl Pr, vložka 883, dne 28. října 2003, se sídlem Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín – Český Těšín

Název a adresa objektu, jehož součástí je předmět návrhu: Muzeum Těšínska, příspěvková organizace, Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín – Český Těšín

Rejstříkové číslo objektu v ÚSKP: objekt není zapsán v ústředním seznamu kulturních památek

1.2. Údaje o památce

Název památky: Nástěnné hodiny zvané mlynářky

Inventární číslo: H 29388

Datace: přelom 19. a 20. století

Provenience: neznámá

Signatura: signováno, nelze identifikovat

Rozměry: Rám – šířka: 340 mm
výška: 950 mm
hloubka: 180 mm

Materiály: dřevo, sklo, ocel, mosaz

Předchozí restaurátorské zásahy: bez známých zásahů

1.3. Údaje o dokumentaci

Fotodokumentace: mobilní telefon Huawei P20 Pro, čočka fotoaparátu – LEICA, VARIO-SUMMILUX-H1: 1,6 2,4/27 80 ASPH

Počet stran dokumentace: 16

Počet stran textu: 6

Počet fotografií v dokumentaci: 21

Počet stran příloh: 1 (položkový rozpočet předpokládaných restaurátorských prací)

1.4. Údaje o akci

Termín vypracování restaurátorského záměru: 12. 10. 2023

Autor restaurátorského záměru: Daniel Fliega, DiS. – hodinář a restaurátor;

Odborný konzultant dřevěných částí: [redacted] restaurátor nábytku;

V Havířově dne 12. 10. 2023

Daniel Fliega, DiS.

2. Popis památky

Jedná se o nástěnné hodiny zvané mlynářky. Hodinová skříň je dřevěná, mořená a lakovaná. Středová část je čtvercového tvaru po stranách zdobená soustruženými polosloupy. Uprostřed je umístěn hodinový stroj chráněn dvířky s proskleným kruhovým průzorem. Kolem skleněného průzoru jsou rozmístěny čtyři plastické dřevěné ozdoby geometrického tvaru. Horní část je završena nástavbou s architektonickými prvky a mosaznými ozdobami květů a lví hlavy. Části nástavby jsou černě lakované. Vrcholek nástavby původně zdobila plastika orlice. Spodní část hodin je plochá ve tvaru připomínající dubový list. Po stranách jsou masivní prohnuté podpěry. Mezi podpěrami je úzká lišta na spodní hraně vlnovitě tvarovaná. Spodní část je doplněná mosaznými ozdobami květů a mosaznou stupnicí kyvadla.

Hodinový stroj je pérový s půlovým odbíjením do spirálového gongu. Krok stroje je kotvový. Závěs kyvadla je planžetový.

Číselník je kruhový smaltovaný s arabskými číslicemi hodin a nečíslovanou minutovou stupnicí po obvodu. Střed číselníku je lisovaný s rostlinným dekorem. Vnější část číselníku obíhá kónická leštěná obruba s jemným perlovcovým dekorem po obvodu.

3. Restaurátorský průzkum

3.1. Vizuální průzkum – popis stavu památky před restaurováním

3.1.1. Hodinová skříň

Hodinová skříň je rozpadlá na sedm částí (torzo hodin vč. stroje, nástavba, dvířka hodin, plastika orlice, odlomené křídlo orlice, plastika labutě, lišta nástavby). Plastika labutě pravděpodobně k hodinám nepatří. Spoje jsou uvolněné. Nástavba je odlomená od torza hodin (kus středové části je stále upevněn k nástavbě). Povrch skříňe je znečištěný a poškrábaný. Na hranách jsou místy otluky. Lak je na mnoha částech poškozený. Místy prosvítá surový materiál. Dekorativní mosazné prvky jsou ztmavlé. Lokálně jsou na povrchu dřevěných částí otvory po dřevokazném hmyzu.

3.1.2. Hodinový stroj s číselníkem

Stroj je nefunkční. Ocelové části (ručky) jsou lokálně zkorodované. Smaltovaná část číselníku není nijak poškozená. Mosazné části číselníku jsou ztmavlé. Kyvadlo a natahovací klíč se nedochovali.

3.2. Vyhodnocení restaurátorského průzkumu

Celkový stav památky odpovídá jejímu stáří. Hlavní příčinou současného stavu je opotřebení hodin jejich dlouholetým užíváním, nešetrné zacházení a zanedbaná údržba, která se projevila celkovým znečištěním, korozí na povrchu ocelových částí, mechanickým poškozením a nefunkčností hodinového stroje. Nefunkčnost hodinového stroje také souvisí s chybějícími částmi, které jsou klíčové pro jeho chod. Mechanický stav jednotlivých částí hodinového stroje bude možné posoudit až po jeho celkové demontáži.

4. Restaurátorský záměr

4.1. Koncepce restaurátorského zásahu

Účelem restaurování je zastavit nebo zpomalit probíhající degradační procesy a zajistit konstrukční stabilitu památky. Bude-li to technicky možné, hodinový stroj se uvede do provozu. V ideálním případě půjde o neinvazivní a reverzibilní postupy se zachováním původních částí v maximální možné míře. Z hlediska ochrany památky proti nepříznivým vlivům prostředí bude provedena řada konzervačních zásahů.

K určení rozsahu poškození dílů hodinového stroje bude v průběhu restaurování provedena jeho celková demontáž a jednotlivé části budou podrobeny důkladnému průzkumu. Ten se zaměří na míru znečištění, rozsah poškození kovových částí důsledkem koroze, opotřebení mechanicky namáhaných částí, defekty materiálů a druhotné zásahy. Průzkum bude vyhodnocen a na jeho základě stanoven postup restaurátorských a hodinářských zásahů. Pokud by mělo dojít k nahrazení velké části opotřebovaných a neopravitelných dílů nově vyrobenými díly, stroj zprovozněn nebude.

Pro možné expoziční využití bude provedena rehabilitace estetické kvality památky – odstraní se veškeré nečistoty, doplní se chybějící části a zaretušují se poškozená místa.

Veškeré restaurátorské práce budou provedeny stejnými technologickými postupy a materiály, které byly použity při zhotovení památky. Funkční a řemeslně kvalitně zpracované druhotné zásahy budou ponechány.

Z důvodu velkého množství specializovaných prací nelze památku restaurovat v místě jejího uložení, proto bude přepravena do restaurátorského ateliéru. Památka bude uložena v přepravním boxu vyloženým neutrálním materiálem.

Veškeré postupy a nová zjištění budou průběžně fotograficky dokumentovány a zaznamenány v závěrečné restaurátorské zprávě.

4.2. Návrh postupu restaurování

4.2.1. Hodinová skříň

- Fotodokumentace stavu hodin a jeho částí před restaurátorským zásahem
- Vyjmutí hodinového stroje, sejmutí všech kovových prvků, vyjmutí skleněné tabule a rozebrání uvolněných spojů
- Průzkum povrchu
- Odstranění nečistot z povrchu dřevěných částí
- Odstranění nečistot a korozních produktů z povrchu kovových částí
- Stabilizace kovových částí
- Doplnění vylámaných a chybějících částí
- Lepení uvolněných spojů a rozpadlých částí
- Retuše a sjednocení povrchů
- Aplikace biocidního přípravku do míst zasažených dřevokazným hmyzem
- Konzervace dřevěných a kovových částí
- Fotodokumentace stavu skříňky po restaurátorském zásahu

4.2.2. Hodinový stroj s číselníkem

- Fotodokumentace stavu stroje s číselníkem před restaurátorským zásahem
- Demontáž stroje a číselníku na jednotlivé části
- Stanovení postupu opravy stroje na základě podrobného průzkumu
- Chemické odstranění nečistot a korozních produktů z povrchu kovových částí
- Mechanické odstranění korozních produktů s vysokou soudržností k povrchu
- Stabilizace kovových částí
- Provedení hodinářských zásahů
- Konzervace kovových částí (s ohledem na fungování stroje)
- Sestavení stroje vč. jeho seřízení
- Aplikace hodinářských maziv
- Výroba a doplnění kyvadla a natahovacího klíče
- Fotodokumentace stavu stroje po restaurátorském zásahu
- Dlouhodobé odzkoušení funkčnosti stroje
- Připevnění číselníku a ruček k hodinovému stroji
- Montáž stroje do hodinové skříně
- Fotodokumentace stavu hodin po restaurátorském zásahu

5. Závěr

Dodrží-li se veškeré postupy restaurátorských prací, bude hodinám navrácena jejich estetická kvalita a funkce časoměrného přístroje – hodiny tohoto stáří a typu není vhodné využívat k dennímu provozu. Bude-li hodinám věnována pozornost v rámci doporučeného ochranného režimu, mohou řadu let sloužit jako funkční exponát.

6. Seznam použité literatury

MICHAL, Stanislav., 1987. *Hodiny: od gnómonu k atomovým hodinám*. Vyd. 2. Brno: SNTL – Nakladatelství technické literatury, 272 s.

7. Fotodokumentace současného stavu památky

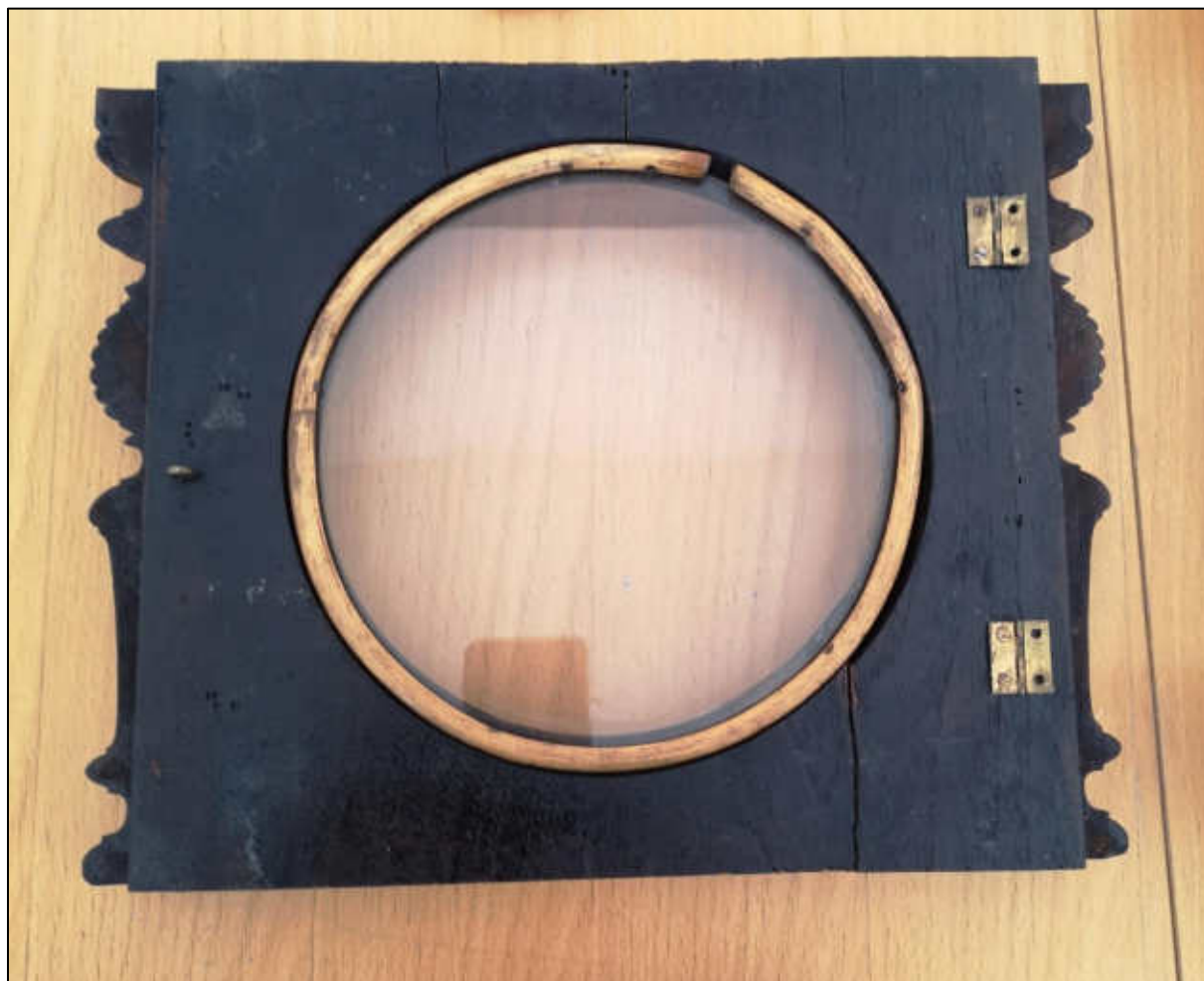

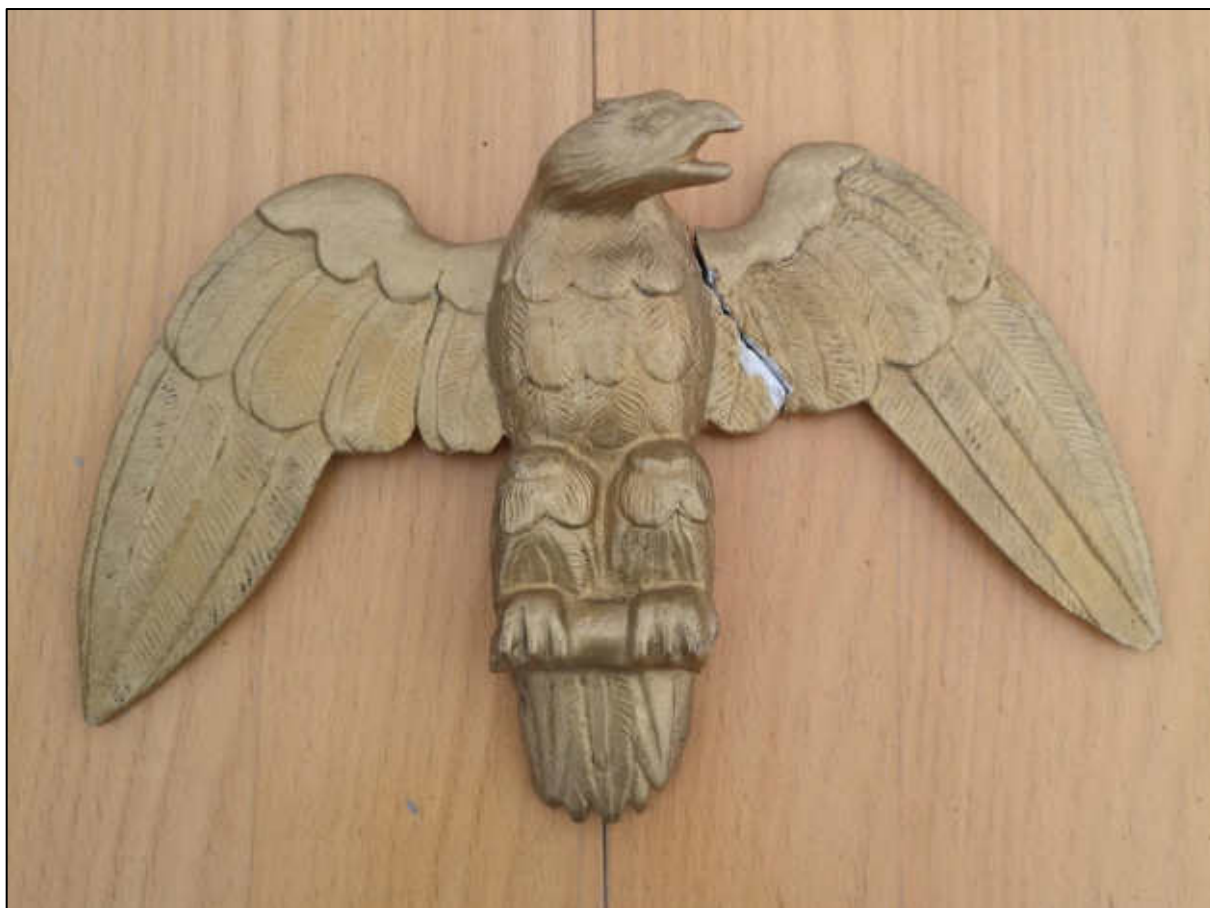

RESTAURÁTORSKÝ ZÁMĚR

Schwarzwaldské hodiny signované Teschen

inv. č. H 29391

Muzeum Těšínska

Vypracoval:

Daniel Fliega, DiS.

©2023

Obsah

1. Evidenční údaje	1
1.1. Lokalizace památky	1
1.2. Údaje o památce.....	1
1.3. Údaje o dokumentaci.....	1
1.4. Údaje o akci	2
2. Umělecko – historický průzkum památky	3
3. Popis památky	3
4. Restaurátorský průzkum	4
4.1. Vizuální průzkum – popis stavu památky před restaurováním	4
4.1.1. Číselník.....	4
4.1.2. Hodinový stroj.....	4
4.2. Vyhodnocení restaurátorského průzkumu	4
5. Restaurátorský záměr	4
5.1. Koncepce restaurátorského zásahu.....	4
5.2. Návrh postupu restaurování.....	5
5.2.1. Číselník.....	5
5.2.2. Hodinový stroj.....	5
6. Závěr	6
7. Seznam použité literatury	6
8. Fotodokumentace současného stavu památky	7

1. Evidenční údaje

1.1. Lokalizace památky

Kraj: Moravskoslezský

Okres: Karviná

Obec: Český Těšín

Vlastník, adresa: Muzeum Těšínska, příspěvková organizace, IČO 00305847, zapsaná v obchodním rejstříku Krajského soudu v Ostravě, oddíl Pr, vložka 883, dne 28, října 2003, se sídlem Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín – Český Těšín

Název a adresa objektu, jehož součástí je předmět návrhu: Muzeum Těšínska, příspěvková organizace, Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín – Český Těšín

Rejstříkové číslo objektu v ÚSKP: objekt není zapsán v ústředním seznamu kulturních památek

1.2. Údaje o památce

Název památky: Schwarzwaldské hodiny signované Teschen

Inventární číslo: H 29391

Datace: 19. století

Provenience: Těšín (český nebo polský)

Signatura: AD. BLUMENTHAL, UHRMACHER, Uhren Gold & Silberwaren, TESCHEN,
62 STEFANIESTRASSE 62

Rozměry: šířka: 200 mm
výška: 275 mm
hloubka: 120 mm

Materiály: dřevo, ocel, mosaz

Předchozí restaurátorské zásahy: bez známých zásahů

1.3. Údaje o dokumentaci

Fotodokumentace: mobilní telefon Huawei P20 Pro, čočka fotoaparátu – LEICA, VARIO-SUMMILUX-H1: 1,6 2,4/27 80 ASPH

Počet stran dokumentace: 14

Počet stran textu: 6

Počet fotografií v dokumentaci: 10

Počet stran příloh: 1 (položkový rozpočet předpokládaných restaurátorských prací)

1.4. Údaje o akci

Termín vypracování restaurátorského záměru: 12. 10. 2023

Autor restaurátorského záměru: Daniel Fliega, DiS. – hodinář a restaurátor;

Odborný konzultant dřevěných částí: [REDACTED] – restaurátor nábytku;

V Havířově dne 12. 10. 2023

Daniel Fliega, DiS.

2. Umělecko – historický průzkum památky

„Schwarzwaldské hodiny – nazývají se podle lesnatého pohoří v jižním Bádensku, kde se začaly vyrábět v 17. století. Nejstarší zpráva o hodinářích je tu k roku 1667 a prvními výrobci těchto hodin byli Lorenz Frey a Simon Henninger ze Stockwaldu blízko Willingenu. Výroba se soustředila ve Furtwangenu, v Tribergu, Neukirchu a Neustadtu. Obchodování s hodinami tu začalo v roce 1725 a nedlouho nato se staly schwarzwaldské hodiny i předmětem čilého zahraničního obchodu. O rozmachu místního hodinářství svědčí, že již za sto let bylo v Tribergu a Neustadtu 1213 mistrů a obchodníků s hodinami. Zásahu o to měla jednoduchost, láce a poměrná přesnost hodin. Zhotovovaly se včetně soukolí ze dřeva a byly poháněny závažím na provaze nebo řetězu z drátěných článků. Krok byl vřetenový, dlouho s lihýřem, od doby kolem roku 1740 s kyvadlem, často kmitajícím před ciferníkem. Bití bylo zprvu na skleněné, od roku 1740 na kovové zvonky. V druhé polovině 18. století bylo krokové kolo zhotovováno z mosazi a místo vřetenového zaveden kotvový krok Clementův. Kolem roku 1760 byl zaveden bicí mechanismus o dvou závěrkových kolech, který odbíjel s každou čtvrthodinou i příslušnou hodinu.

Specialitou výrobců schwarzwaldských nástěnných hodin jsou hodiny kukačkové. Na myšlenku oznamovat čas hlasem kukačky pomocí píšťal a měchů přišel roku 1730 Anton Ketterer ze Schönwaldu. Roku 1768 zavedl Hans Wehrle speciální zvonkové hrací hodiny a kolem roku 1770 spolu se Salomonem Scherzingerem začal vyrábět hrací stroje píšťalové. Kolem roku 1775 jsou schwarzwaldské hodiny opatřovány obdélnou, nahoře segmentovitě vyklenutou dřevěnou ciferníkovou deskou, obsahující zprvu jeden nebo dva různě veliké ciferníky. Desky jsou ručně malovány, mají římské číslice a od roku 1790 jsou místo maleb také polepovány tištěnými ciferníky“. (Poche a Urešová 1987, s. 57)

3. Popis památky

Jedná se o schwarzwaldské nástěnné hodiny s malovanou číselníkovou deskou. Číselník je čtvercového tvaru s půlkruhovým výběžkem v horní části. Téměř celý prostor čtvercové části zaujímá kruhový číselník s římskými číslicemi hodin a nečíslovanou minutovou stupnicí po obvodu. Celá číselníková deska je zdobena decentním rostlinným vzorem, který je členěn do geometrických polí. V půlkruhové části je vzor odlišný. Vše je malováno pestrými barvami – modrou, zelenou, červenou a žlutou. Hodinová a minutová ručka číselníku jsou mosazné a tvarované.

Hodinový stroj je tvořen dřevěnou konstrukcí a kovovými součástkami. Stroj je závažový s odbíjením do spirálového gongu. Krok stroje je kotvový (vratný). Závěs kyvadla je drátový.

Na zadní části stroje se dochovala známka s označením prodejce a místa prodeje – AD. BLUMENTHAL, UHRMACHER, Uhren Gold & Silberwaren, TESCHEN, 62 STEFANIESTRASSE 62.

4. Restaurátorský průzkum

4.1. Vizuální průzkum – popis stavu památky před restaurováním

4.1.1. Číselník

Deska číselníku je mírně zdeformovaná. Povrch číselníku je znečištěný a zažloutlý. Místy je povrch nasáklý mastnotou. Malba je lokálně oprýskaná nebo se loupe. V půlkruhovém výběžku je malba částečně setřelá. Hrany desky jsou otlučené. Na zadní části se lokálně vyskytují výletové otvory po dřevokazném hmyzu.

4.1.2. Hodinový stroj

Hodinový stroj je konstrukčně stabilní. Povrch dřevěných částí je mastný a zčernalý. Dvířka na obou stranách stroje zcela chybí.

Kovové části jsou znečištěny starými mazivy. Ocelové části jsou zkorodované. Mosazné části jsou ztmavlé. Na pohled se stroj jeví jako kompletní. Nedochovaly se dvě závažová lanka, dva kusy závaží a kyvadlo.

4.2. Vyhodnocení restaurátorského průzkumu

Celkový stav památky odpovídá jejímu stáří. Hlavní příčinou současného stavu je dlouhodobě zanedbaná údržba, která se projevila znečištěním povrchů, korozí ocelových částí, řadou estetických defektů, napadením dřevěných částí dřevokazným hmyzem a nefunkčností hodinového stroje. Nefunkčnost hodinového stroje také souvisí s mnoha chybějícími částmi, které jsou klíčové pro jeho chod. Mechanický stav jednotlivých částí stroje bude možné posoudit po jeho celkové demontáži.

5. Restaurátorský záměr

5.1. Koncepce restaurátorského zásahu

Účelem restaurování je zastavit nebo zpomalit probíhající degradační procesy, zajistit konstrukční stabilitu památky. Bude-li to technicky možné hodinový stroj se uvede do provozu. V ideálním případě půjde o neinvazivní a reverzibilní postupy se zachováním původních částí v maximální možné míře. Z hlediska ochrany památky proti nepříznivým vlivům prostředí bude provedena řada konzervačních zásahů.

K určení rozsahu poškození dílů hodinového stroje bude v průběhu restaurování provedena jeho celková demontáž a jednotlivé části budou podrobeny důkladnému průzkumu. Ten se zaměří na míru znečištění, rozsah poškození kovových částí důsledkem koroze, opotřebení mechanicky namáhaných částí, defekty materiálů a druhotné zásahy. Průzkum bude vyhodnocen a na jeho základě stanoven postup restaurátorských a hodinářských zásahů. Pokud by mělo dojít k nahrazení velké části opotřebovaných a neopravitelných dílů nově vyrobenými díly, stroj zprovozněn nebude.

Pro možné expoziční využití bude provedena rehabilitace estetické kvality památky – odstraní se veškeré nečistoty, doplní se chybějící části a zaretušují se poškozená místa.

Veškeré restaurátorské práce budou provedeny stejnými technologickými postupy a materiály, které byly použity při zhotovení památky. Řemeslně kvalitně zpracované druhotné zásahy budou ponechány.

Z důvodu velkého množství specializovaných prací nelze památku restaurovat v místě jejího uložení, proto bude přepravena do restaurátorského ateliéru – památka bude uložena v přepravním boxu vyloženým neutrálním materiálem.

Veškeré postupy a nová zjištění budou průběžně fotograficky dokumentovány a zaznamenány v závěrečné restaurátorské zprávě.

5.2. Návrh postupu restaurování

5.2.1. Číselník

- Fotodokumentace stavu číselníku před restaurátorským zásahem
- Oddělení ruček a číselníku od hodinový stroje
- Odstranění nečistot
- Odstranění muzejních inventárních štítků a značení
- Šetrné očištění původního štítku s místem prodeje
- Tmelení hlubokých otluků
- Barevné retuše poškozených nebo doplněných částí malovaného povrchu
- Aplikace biocidního přípravku na části bez povrchové úpravy
- Konzervace
- Fotodokumentace stavu číselníku po restaurátorském zásahu

5.2.2. Hodinový stroj

- Fotodokumentace stavu stroje před restaurátorským zásahem
- Demontáž stroje na jednotlivé části
- Stanovení postupu opravy stroje na základě podrobného průzkumu
- Odstranění nečistot z povrchu dřevěných částí
- Chemické odstranění nečistot a korozních produktů z povrchu kovových částí
- Mechanické odstranění korozních produktů s vysokou soudržností k povrchu
- Stabilizace kovových částí
- Pasivace ocelových částí
- Provedení hodinářských zásahů
- Výroba dvou dřevěných bočnic vč. jejich sjednocení s původním povrchem
- Konzervace dřevěných a kovových částí
- Sestavení stroje vč. jeho seřízení a aplikace hodinářských maziv
- Doplnění závažových lan, závaží a kyvadla
- Fotodokumentace stavu stroje po restaurátorském zásahu
- Dlouhodobé odzkoušení funkčnosti stroje
- Připevnění číselníku a ruček k hodinovému stroji
- Fotodokumentace stavu hodin po restaurátorském zásahu

6. Závěr

Dodrží-li se veškeré postupy restaurátorských prací, bude hodinám navrácena jejich estetická kvalita a funkce časoměrného přístroje – hodiny tohoto stáří a typu není vhodné využívat k dennímu provozu. Bude-li hodinám věnována pozornost v rámci doporučeného ochranného režimu, mohou řadu let sloužit jako funkční exponát.

7. Seznam použité literatury

POCHE, Emanuel. a Libuš UREŠOVÁ, 1987. *Hodiny a hodinky: poklady uměleckých sbírek*. Vyd. 1. Praha: Panorama, 183 s.

8. Fotodokumentace současného stavu památky

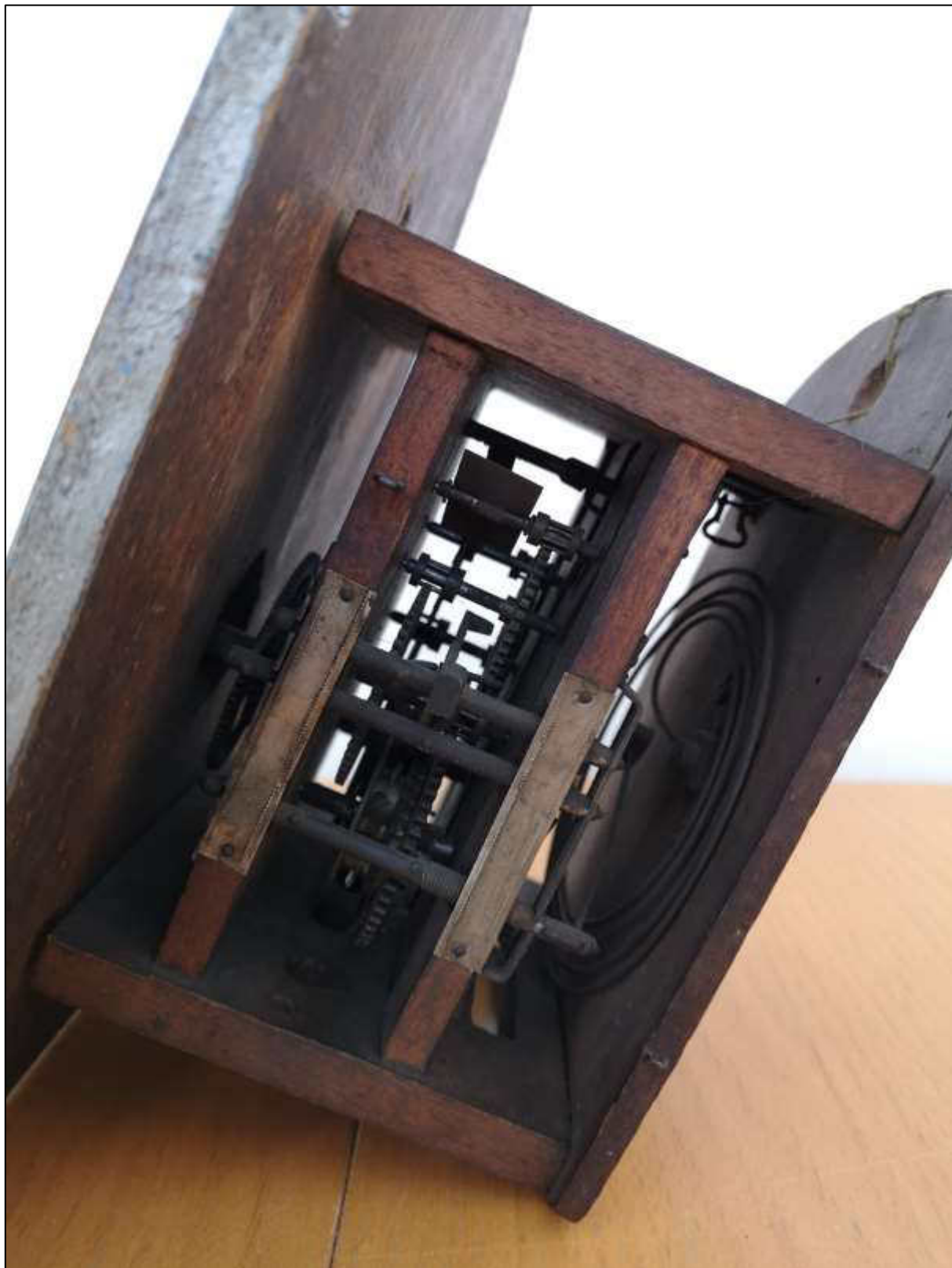

RESTAURÁTORSKÝ ZÁMĚR

Schwarzwaldské hodiny

inv. č. H 29394

Muzeum Těšínska

Vypracoval:

Daniel Fliega, DiS.

©2023

Obsah

1. Evidenční údaje	1
1.1. Lokalizace památky	1
1.2. Údaje o památce.....	1
1.3. Údaje o dokumentaci.....	1
1.4. Údaje o akci	2
2. Umělecko – historický průzkum památky	3
3. Popis památky	3
4. Restaurátorský průzkum	3
4.1. Vizuální průzkum – popis stavu památky před restaurováním	3
4.1.1. Číselník.....	3
4.1.2. Hodinový stroj.....	4
4.2. Vyhodnocení restaurátorského průzkumu	4
5. Restaurátorský záměr	4
5.1. Koncepce restaurátorského zásahu.....	4
5.2. Návrh postupu restaurování.....	5
5.2.1. Číselník.....	5
5.2.2. Hodinový stroj.....	5
6. Závěr	6
7. Seznam použité literatury	6
8. Fotodokumentace současného stavu památky	7

1. Evidenční údaje

1.1. Lokalizace památky

Kraj: Moravskoslezský

Okres: Karviná

Obec: Český Těšín

Vlastník, adresa: Muzeum Těšínska, příspěvková organizace, IČO 00305847, zapsaná v obchodním rejstříku Krajského soudu v Ostravě, oddíl Pr, vložka 883, dne 28. října 2003, se sídlem Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín – Český Těšín

Název a adresa objektu, jehož součástí je předmět návrhu: Muzeum Těšínska, příspěvková organizace, Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín – Český Těšín

Rejstříkové číslo objektu v ÚSKP: objekt není zapsán v ústředním seznamu kulturních památek

1.2. Údaje o památce

Název památky: Schwarzwaldské hodiny

Inventární číslo: H 29394

Datace: 19. století

Provenience: neznámá

Signatura: bez signace

Rozměry: šířka: 330 mm
                      výška: 245 mm
                      hloubka: 145 mm

Materiály: dřevo, ocel, mosaz

Předchozí restaurátorské zásahy: bez známých zásahů

1.3. Údaje o dokumentaci

Fotodokumentace: mobilní telefon Huawei P20 Pro, čočka fotoaparátu – LEICA, VARIO-SUMMILUX-H1: 1,6 2,4/27 80 ASPH

Počet stran dokumentace: 14

Počet stran textu: 6

Počet fotografií v dokumentaci: 9

Počet stran příloh: 1 (položkový rozpočet předpokládaných restaurátorských prací)

1.4. Údaje o akci

Termín vypracování restaurátorského záměru: 12. 10. 2023

Autor restaurátorského záměru: Daniel Fliega, DiS. – hodinář a restaurátor;

Odborný konzultant dřevěných částí:

– restaurátor nábytku;

V Havířově dne 12. 10. 2023

Daniel Fliega, DiS.

2. Umělecko – historický průzkum památky

„Schwarzwaldské hodiny – nazývají se podle lesnatého pohoří v jižním Bádensku, kde se začaly vyrábět v 17. století. Nejstarší zpráva o hodinářích je tu k roku 1667 a prvními výrobci těchto hodin byli Lorenz Frey a Simon Henninger ze Stockwaldu blízko Willingenu. Výroba se soustředila ve Furtwangenu, v Tribergu, Neukirchu a Neustadtu. Obchodování s hodinami tu začalo v roce 1725 a nedlouho nato se staly schwarzwaldské hodiny i předmětem čilého zahraničního obchodu. O rozmachu místního hodinářství svědčí, že již za sto let bylo v Tribergu a Neustadtu 1213 mistrů a obchodníků s hodinami. Zásluhu o to měla jednoduchost, láce a poměrná přesnost hodin. Zhotovovaly se včetně soukolí ze dřeva a byly poháněny závažím na provaze nebo řetězu z drátěných článků. Krok byl vřetenový, dlouho s lihýřem, od doby kolem roku 1740 s kyvadlem, často kmitajícím před ciferníkem. Bití bylo zprvu na skleněné, od roku 1740 na kovové zvonky. V druhé polovině 18. století bylo krokové kolo zhotovováno z mosazi a místo vřetenového zaveden kotvový krok Clementův. Kolem roku 1760 byl zaveden bicí mechanismus o dvou závěrkových kolech, který odbíjel s každou čtvrthodinou i příslušnou hodinu.

Specialitou výrobců schwarzwaldských nástěnných hodin jsou hodiny kukačkové. Na myšlenku oznamovat čas hlasem kukačky pomocí píšťal a měchů přišel roku 1730 Anton Ketterer ze Schönwaldu. Roku 1768 zavedl Hans Wehrle speciální zvonkové hrací hodiny a kolem roku 1770 spolu se Salamonem Scherzingerem začal vyrábět hrací stroje píšťalové. Kolem roku 1775 jsou schwarzwaldské hodiny opatřovány obdélnou, nahoře segmentovitě vyklenutou dřevěnou ciferníkovou deskou, obsahující zprvu jeden nebo dva různě veliké ciferníky. Desky jsou ručně malovány, mají římské číslice a od roku 1790 jsou místo maleb také polepovány tištěnými ciferníky“. (Poche a Urešová 1987, s. 57)

3. Popis památky

Hodiny se skládají z číselníkové desky a stroje. Číselníková deska je čtvercového tvaru s půlkruhovým výběžkem v horní části. Téměř celý prostor čtvercové části zaujímá kruhový číselník s černými římskými číslicemi hodin a nečíslovaná minutová stupnice po obvodu. Rohy čtvercového prostoru vyplňuje dekor květů a listů. Půlkruhová část je zdobena objemnější kyticí. Vše je malováno červenou a zelenou barvou. Hodinová a minutová ručka číselníku jsou ocelové a černěné.

Hodinový stroj je tvořen dřevěnou konstrukcí a kovovými součástkami. Stroj je závažový s odbíjením do spirálového gongu. Krok stroje je kotvový (vratný). Závěs kyvadla je drátový.

4. Restaurátorský průzkum

4.1. Vizuální průzkum – popis stavu památky před restaurováním

4.1.1. Číselník

Deska číselníku je mírně prohnutá. Povrch číselníku je znečištěný a zažloutlý. Místy je povrch až černý. Číslice a květinový dekor jsou částečně setřelé. Lokálně je povrch mechanicky poškozen. Hrany desky jsou otlučené. Na zadní části se vyskytuje několik výletových otvorů po dřevokazném hmyzu.

4.1.2. Hodinový stroj

Hodinový stroj je konstrukčně stabilní. Povrch dřevěných částí je mastný a zčernalý. Horizontální části jsou pokryty prachovými depozity. Ve spodní části se dochovaly fragmenty červeného nátěru. Dochovaly se pouze jedny boční dvířka stroje. Dochovaná dvířka jsou mírně prohnutá. Místy se na povrchu dřevěných částí objevují praskliny, především v oblastech s čepy nebo hřeby.

Kovové části jsou znečištěny starými mazivy. Ocelové části jsou zkorodované. Mosazné části jsou ztmavlé. Na pohled se stroj jeví jako kompletní. Nedochovaly se dva závažové řetízky, dva kusy závaží a kyvadlo.

4.2. Vyhodnocení restaurátorského průzkumu

Celkový stav památky odpovídá jejímu stáří. Hlavní příčinou současného stavu je běžné opotřebení a dlouhodobě zanedbaná údržba, která se projevila znečištěním povrchů, korozí ocelových částí, řadou estetických defektů, napadením dřevěných částí dřevokazným hmyzem a nefunkčností hodinového stroje. Nefunkčnost hodinového stroje také souvisí s mnoha chybějícími částmi, které jsou klíčové pro jeho chod. Mechanický stav jednotlivých částí stroje bude možné posoudit po jeho celkové demontáži.

5. Restaurátorský záměr

5.1. Koncepce restaurátorského zásahu

Účelem restaurování je zastavit nebo zpomalit probíhající degradační procesy, zajistit konstrukční stabilitu památky. Bude-li to technicky možné, hodinový stroj se uvede do provozu. V ideálním případě půjde o neinvazivní a reverzibilní postupy se zachováním původních částí v maximální možné míře. Z hlediska ochrany památky proti nepříznivým vlivům prostředí bude provedena řada konzervačních zásahů.

K určení rozsahu poškození dílů hodinového stroje bude v průběhu restaurování provedena jeho celková demontáž a jednotlivé části budou podrobeny důkladnému průzkumu. Ten se zaměří na míru znečištění, rozsah poškození kovových částí důsledkem koroze, opotřebení mechanicky namáhaných částí, defekty materiálů a druhotné zásahy. Průzkum bude vyhodnocen a na jeho základě stanoven postup restaurátorských a hodinářských zásahů. Pokud by mělo dojít k nahrazení velké části opotřebovaných a neopravitelných dílů nově vyrobenými díly, stroj zprovozněn nebude.

Pro možné expoziční využití bude provedena rehabilitace estetické kvality památky – odstraní se veškeré nečistoty, doplní se chybějící části a zaretušují se poškozená místa.

Veškeré restaurátorské práce budou provedeny stejnými technologickými postupy a materiály, které byly použity při zhotovení památky. Řemeslně kvalitně zpracované druhotné zásahy budou ponechány.

Z důvodu velkého množství specializovaných prací nelze památku restaurovat v místě jejího uložení, proto bude přepravena do restaurátorského ateliéru – památka bude uložena v přepravním boxu vyloženým neutrálním materiálem.

Veškeré postupy a nová zjištění budou průběžně fotograficky dokumentovány a zaznamenány v závěrečné restaurátorské zprávě.

5.2. Návrh postupu restaurování

5.2.1. Číselník

- Fotodokumentace stavu hodin před restaurátorským zásahem
- Oddělení ruček a číselníku od hodinový stroje
- Zkoušky rozpustnosti krycí lakové vrstvy
- Šetrné odstranění zažloutlé vrstvy krycího laku
- Odstranění nečistot
- Případná fixace malby k podkladu
- Odstranění muzejního inventárního značení
- Barevné retuše poškozených částí malovaného povrchu
- Aplikace biocidního přípravku na části bez povrchové úpravy
- Konzervace
- Fotodokumentace stavu číselníku po restaurátorském zásahu

5.2.2. Hodinový stroj

- Fotodokumentace stavu stroje před restaurátorským zásahem
- Demontáž stroje na jednotlivé části
- Stanovení postupu opravy stroje na základě podrobného průzkumu jednotlivých částí
- Odstranění nečistot z povrchu dřevěných částí
- Chemické odstranění nečistot a korozních produktů z povrchu kovových částí
- Mechanické odstranění korozních produktů s vysokou soudržností k povrchu
- Stabilizace kovových částí
- Pasivace ocelových částí
- Provedení hodinářských zásahů
- Výroba pravých dvířek stroje vč. jejich sjednocení s dochovanými dvířky
- Konzervace dřevěných a kovových povrchů
- Sestavení stroje vč. jeho seřízení
- Aplikace hodinářských maziv
- Doplnění dvou závažových řetízků, dvou kusů závaží a kyvadla
- Fotodokumentace stavu stroje po restaurátorském zásahu
- Dlouhodobé odzkoušení funkčnosti stroje
- Připevnění číselníku a ruček k hodinovému stroji
- Fotodokumentace stavu hodin po restaurátorském zásahu

6. Závěr

Dodrží-li se veškeré postupy restaurátorských prací, bude hodinám navracena jejich estetická kvalita a funkce časoměrného přístroje – hodiny tohoto stáří a typu není vhodné využívat k dennímu provozu. Bude-li hodinám věnována pozornost v rámci doporučeného ochranného režimu, mohou řadu let sloužit jako funkční exponát.

7. Seznam použité literatury

POCHE, Emanuel. a Libuš UREŠOVÁ, 1987. *Hodiny a hodinky: poklady uměleckých sbírek*. Vyd. 1. Praha: Panorama, 183 s.

8. Fotodokumentace současného stavu památky

RESTAURÁTORSKÝ ZÁMĚR

Obrazové hodiny se schwarzwaldským hodinovým strojem

inv. č. H 29687

Muzeum Těšínska

Vypracoval:

Daniel Fliega, DiS.

©2023

Obsah

1. Evidenční údaje	1
1.1. Lokalizace památky	1
1.2. Údaje o památce.....	1
1.3. Údaje o dokumentaci.....	1
1.4. Údaje o akci	2
2. Umělecko – historický průzkum památky	3
3. Popis památky	3
4. Restaurátorský průzkum	3
4.1. Vizuální průzkum – popis stavu památky před restaurováním	3
4.1.1. Číselník a jeho části.....	3
4.1.2. Hodinový stroj.....	4
4.2. Vyhodnocení restaurátorského průzkumu	4
5. Restaurátorský záměr	4
5.1. Koncepce restaurátorského zásahu.....	4
5.2. Návrh postupu restaurování.....	5
5.2.1. Číselník a jeho části.....	5
5.2.2. Hodinový stroj.....	5
6. Závěr	6
7. Seznam použité literatury	6
8. Fotodokumentace současného stavu památky	7

1. Evidenční údaje

1.1. Lokalizace památky

Kraj: Moravskoslezský

Okres: Karviná

Obec: Český Těšín

Vlastník, adresa: Muzeum Těšínska, příspěvková organizace, IČO 00305847, zapsaná v obchodním rejstříku Krajského soudu v Ostravě, oddíl Pr, vložka 883, dne 28. října 2003, se sídlem Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín – Český Těšín

Název a adresa objektu, jehož součástí je předmět návrhu: Muzeum Těšínska, příspěvková organizace, Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín – Český Těšín

Rejstříkové číslo objektu v ÚSKP: objekt není zapsán v ústředním seznamu kulturních památek

1.2. Údaje o památce

Název památky: Obrazové hodiny se schwarzwaldským hodinovým strojem

Inventární číslo: H 29687

Datace: 19. století

Provenience: neznámá

Signatura: bez signace

Rozměry:	Rám – šířka: 210 mm	Stroj – šířka: 170 mm
	výška: 245 mm	výška: 100 mm
	hloubka: 125 mm	hloubka: 90 mm

Materiály: dřevo, sklo, ocel, mosaz, papír

Předchozí restaurátorské zásahy: bez známých zásahů

1.3. Údaje o dokumentaci

Fotodokumentace: mobilní telefon Huawei P20 Pro, čočka fotoaparátu – LEICA, VARIO-SUMMILUX-H1: 1,6 2,4/27 80 ASPH

Počet stran dokumentace: 17

Počet stran textu: 6

Počet fotografií v dokumentaci: 12

Počet stran příloh: 1 (položkový rozpočet předpokládaných restaurátorských prací)

1.4. Údaje o akci

Termín vypracování restaurátorského záměru: 12. 10. 2023

Autor restaurátorského záměru: Daniel Fliega, DiS. – hodinář a restaurátor;

Odborný konzultant dřevěných částí: [REDACTED] – restaurátor nábytku;

V Havířově dne 12. 10. 2023

Daniel Fliega, DiS.

2. Umělecko – historický průzkum památky

„Schwarzwaldské hodiny – nazývají se podle lesnatého pohoří v jižním Bádensku, kde se začaly vyrábět v 17. století. Nejstarší zpráva o hodinářích je tu k roku 1667 a prvními výrobci těchto hodin byli Lorenz Frey a Simon Henninger ze Stockwaldu blízko Willingenu. Výroba se soustředila ve Furtwangenu, v Tribergu, Neukirchu a Neustadtu. Obchodování s hodinami tu začalo v roce 1725 a nedlouho nato se staly schwarzwaldské hodiny i předmětem čilého zahraničního obchodu. O rozmachu místního hodinářství svědčí, že již za sto let bylo v Tribergu a Neustadtu 1213 mistrů a obchodníků s hodinami. Zásluhu o to měla jednoduchost, láce a poměrná přesnost hodin. Zhotovovaly se včetně soukolí ze dřeva a byly poháněny závažím na provaze nebo řetězu z drátěných článků. Krok byl vřetenový, dlouho s lihýřem, od doby kolem roku 1740 s kyvadlem, často kmitajícím před ciferníkem. Bití bylo zprvu na skleněné, od roku 1740 na kovové zvonky. V druhé polovině 18. století bylo krokové kolo zhotovováno z mosazi a místo vřetenového zaveden kotvový krok Clementův. Kolem roku 1760 byl zaveden bicí mechanismus o dvou závěrkových kolech, který odbíjel s každou čtvrthodinou i příslušnou hodinu.

Specialitou výrobců schwarzwaldských nástěnných hodin jsou hodiny kukačkové. Na myšlenku oznamovat čas hlasem kukačky pomocí píšťal a měchů přišel roku 1730 Anton Ketterer ze Schönwaldu. Roku 1768 zavedl Hans Wehrle speciální zvonkové hrací hodiny a kolem roku 1770 spolu se Salamonem Scherzingerem začal vyrábět hrací stroje píšťalové. Kolem roku 1775 jsou schwarzwaldské hodiny opatřovány obdélnou, nahoře segmentovitě vyklenutou dřevěnou ciferníkovou deskou, obsahující zprvu jeden nebo dva různě veliké ciferníky. Desky jsou ručně malovány, mají římské číslice a od roku 1790 jsou místo maleb také polepovány tištěnými ciferníky“. (Poche a Urešová 1987, s. 57)

3. Popis památky

Jedná se o nástěnné hodiny se schwarzwaldským strojem a číselníkem zasazeným v obdélném rámu. Číselník je papírový s motivem krajiny za skleněnou tabulí. Rám okolo číselníku je stupňovitý, povrchově stříbřený. Po obvodu rámu je dřevěná konstrukce s dvěma panty. Samotný číselník je kruhový s římskými číslicemi hodin a nečíslovanou stu minutovou stupnicí po obvodu.

Hodinový stroj je tvořen dřevěnou konstrukcí s mosaznými a ocelovými součástkami. Stroj je závažový s půlovým odbíjením do spirálového gongu. Krok stroje je kotvový (vratný). Závěs kyvadla je drátový.

4. Restaurátorský průzkum

4.1. Vizuální průzkum – popis stavu památky před restaurováním

4.1.1. Číselník a jeho části

Rám s číselníkem je na stroji volně položen (rám není nijak upevněn ke stroji). Povrch dřevěných částí je znečištěný. Papírový číselník je místy natržený a nasáklý starým olejem ze stroje (především v jeho středu). Celkově je papír zkřehlý. Povrchová úprava rámu je značně degradovaná a silně znečištěná. Místy se na povrchu dřevěných částí objevují výletové otvory po dřevokazném hmyzu (především na zadní straně). Hodinová a minutová ručka se nedochovaly. Nedochovala se také prosklená dvířka rámu.

4.1.2. Hodinový stroj

Dřevěné části jsou znečištěné. Lokálně se na povrchu objevují výletové otvory po dřevokazném hmyzu. Horizontální části jsou pokryty prachovými depozity. Červený nátěr je oprýskaný (především ve spodní části stroje). Levé dvířka k uzavření stroje chybí.

Kovové části jsou znečištěné starými mazivy. Ocelové části jsou zkorodované. Mosazné části jsou ztmavlé. Na pohled se stroj jeví jako kompletní. Dva kusy závaží, závažové řetízky, kyvadlo a spirálový gong se nedochovaly.

4.2. Vyhodnocení restaurátorského průzkumu

Celkový stav památky odpovídá jejímu stáří. Hlavní příčinou současného stavu je opotřebení hodin jejich dlouholetým užíváním a zanedbaná údržba, která se projevila celkovým znečištěním, korozí na povrchu ocelových částí, napadením dřevěných částí dřevokazným hmyzem a nefunkčností hodinového stroje. Nefunkčnost hodinového stroje také souvisí s mnoha chybějícími částmi, které jsou klíčové pro jeho chod. Mechanický stav jednotlivých součástí bude možné posoudit po celkové demontáži stroje. Je pravděpodobné, že hodinový stroj a číselník s rámem původně netvořili jeden celek. Mnoho částí hodin se nedochovalo.

5. Restaurátorský záměr

5.1. Koncepce restaurátorského zásahu

Účelem restaurování je zastavit nebo zpomalit probíhající degradační procesy a zajistit konstrukční stabilitu památky. Bude-li to technicky možné, hodinový stroj se uvede do provozu. V ideálním případě půjde o neinvazivní a reverzibilní postupy se zachováním původních částí v maximální možné míře. Z hlediska ochrany památky proti nepříznivým vlivům prostředí bude provedena řada konzervačních zásahů.

K určení rozsahu poškození dílů hodinového stroje bude v průběhu restaurování provedena jeho celková demontáž a jednotlivé části budou podrobeny důkladnému průzkumu. Ten se zaměří na míru znečištění, rozsah poškození kovových částí důsledkem koroze, opotřebení mechanicky namáhaných částí, defekty materiálů a druhotné zásahy. Průzkum bude vyhodnocen a na jeho základě stanoven postup restaurátorských a hodinářských zásahů. Pokud by mělo dojít k nahrazení velké části opotřebovaných a neopravitelných dílů nově vyrobenými díly, stroj zprovozněn nebude.

Pro možné expoziční využití bude provedena rehabilitace estetické kvality památky – odstraní se veškeré nečistoty, doplní se chybějící části a zaretušují se poškozená místa.

Veškeré restaurátorské práce budou provedeny stejnými technologickými postupy a materiály, které byly použity při zhotovení památky. Funkční a řemeslně kvalitně zpracované druhotné zásahy budou ponechány.

Z důvodu velkého množství specializovaných prací nelze památku restaurovat v místě jejího uložení, proto bude přepravena do restaurátorského ateliéru. Památka bude uložena v přepravním boxu vyloženým neutrálním materiálem.

Veškeré postupy a nová zjištění budou průběžně fotograficky dokumentovány a zaznamenány v závěrečné restaurátorské zprávě.

5.2. Návrh postupu restaurování

5.2.1. Číselník a jeho části

- Fotodokumentace stavu hodin před restaurátorským zásahem
- Demontáž číselníku na jednotlivé části (skleněná výplň, rám, zadní krycí část, kovové prvky)
- Určení povrchové úpravy rámu
- Odstranění nečistot z dřevěných částí
- Odstranění korozních produktů z kovových částí
- Šetrné odstranění nečistot z částí číselníku (suchou cestou)
- Retuše poškozených částí (vyjímaje číselníku)
- Výroba a doplnění dvířek se skleněnou výplní
- Aplikace biocidního přípravku na části bez povrchové úpravy
- Konzervace dřevěných a kovových částí
- Sestavení číselníku a jeho částí (skleněná výplň, rám, zadní krycí část, kovové prvky)
- Fotodokumentace stavu číselníku a jeho částí po restaurátorském zásahu

5.2.2. Hodinový stroj

- Fotodokumentace stavu stroje před restaurátorským zásahem
- Demontáž stroje na jednotlivé části
- Stanovení postupu opravy stroje na základě podrobného průzkumu
- Odstranění nečistot z povrchu dřevěných částí
- Chemické odstranění nečistot a korozních produktů z povrchu kovových částí
- Mechanické odstranění korozních produktů s vysokou soudržností k povrchu
- Stabilizace kovových částí
- Pasivace ocelových částí
- Provedení hodinářských zásahů
- Výroba levých dvířek stroje vč. jejich sjednocení s dochovanými dvířky
- Konzervace dřevěných a kovových povrchů
- Sestavení stroje vč. jeho seřízení
- Aplikace hodinářských maziv
- Výroba a doplnění dvou kusů závaží, dvou závažových řetízků, kyvadla, spirálového gongu a ruček
- Fotodokumentace stavu stroje po restaurátorském zásahu
- Dlouhodobé odzkoušení funkčnosti stroje
- Připevnění číselníku a ruček k hodinovému stroji
- Fotodokumentace stavu hodin po restaurátorském zásahu

6. Závěr

Dodrží-li se veškeré postupy restaurátorských prací, bude hodinám navrácena jejich estetická kvalita a funkce časoměrného přístroje – hodiny tohoto stáří a typu není vhodné využívat k dennímu provozu. Bude-li hodinám věnována pozornost v rámci doporučeného ochranného režimu, mohou řadu let sloužit jako funkční exponát.

7. Seznam použité literatury

POCHE, Emanuel. a Libuš UREŠOVÁ, 1987. *Hodiny a hodinky: poklady uměleckých sbírek*. Vyd. 1. Praha: Panorama, 183 s.

8. Fotodokumentace současného stavu památky

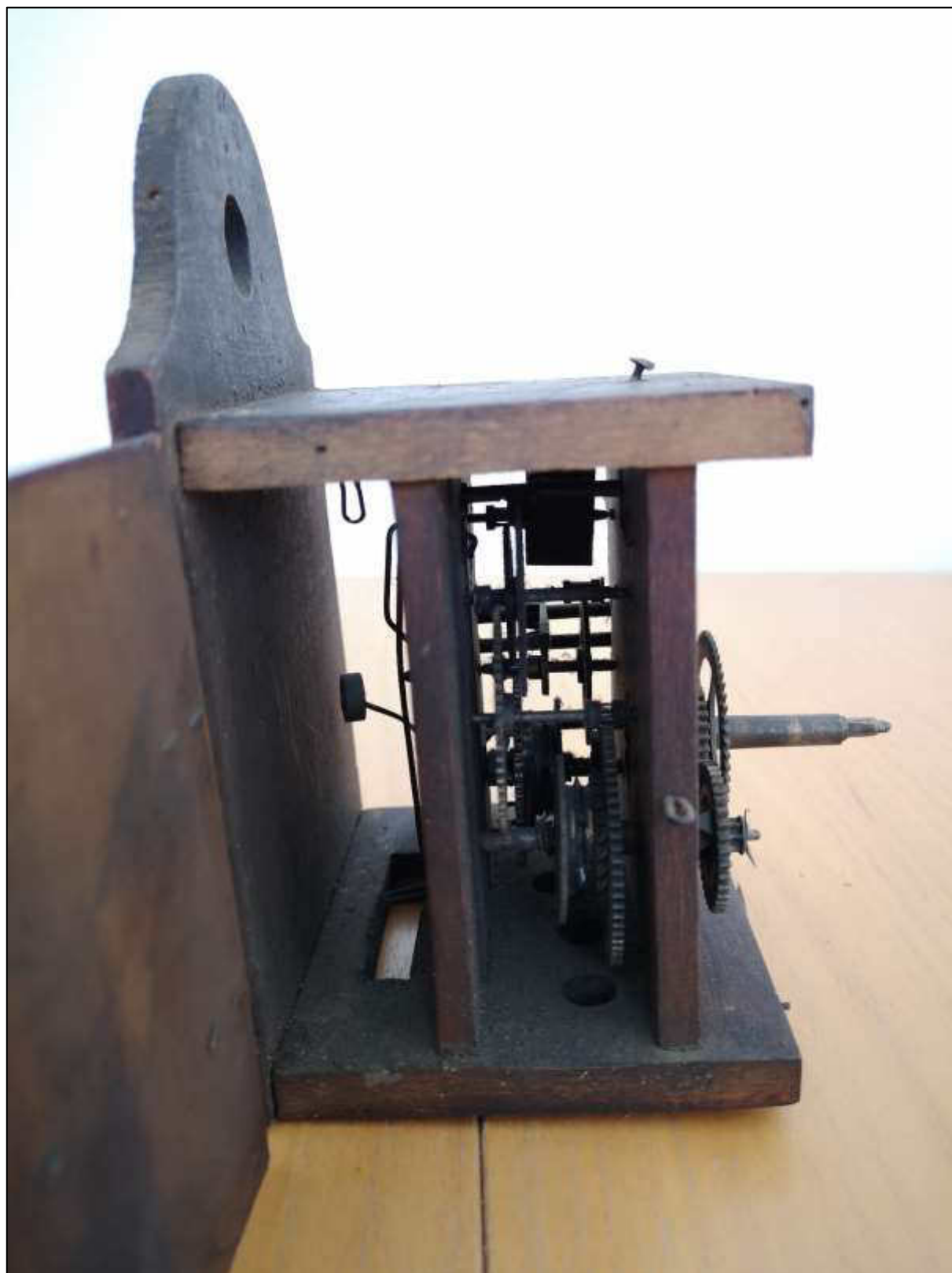

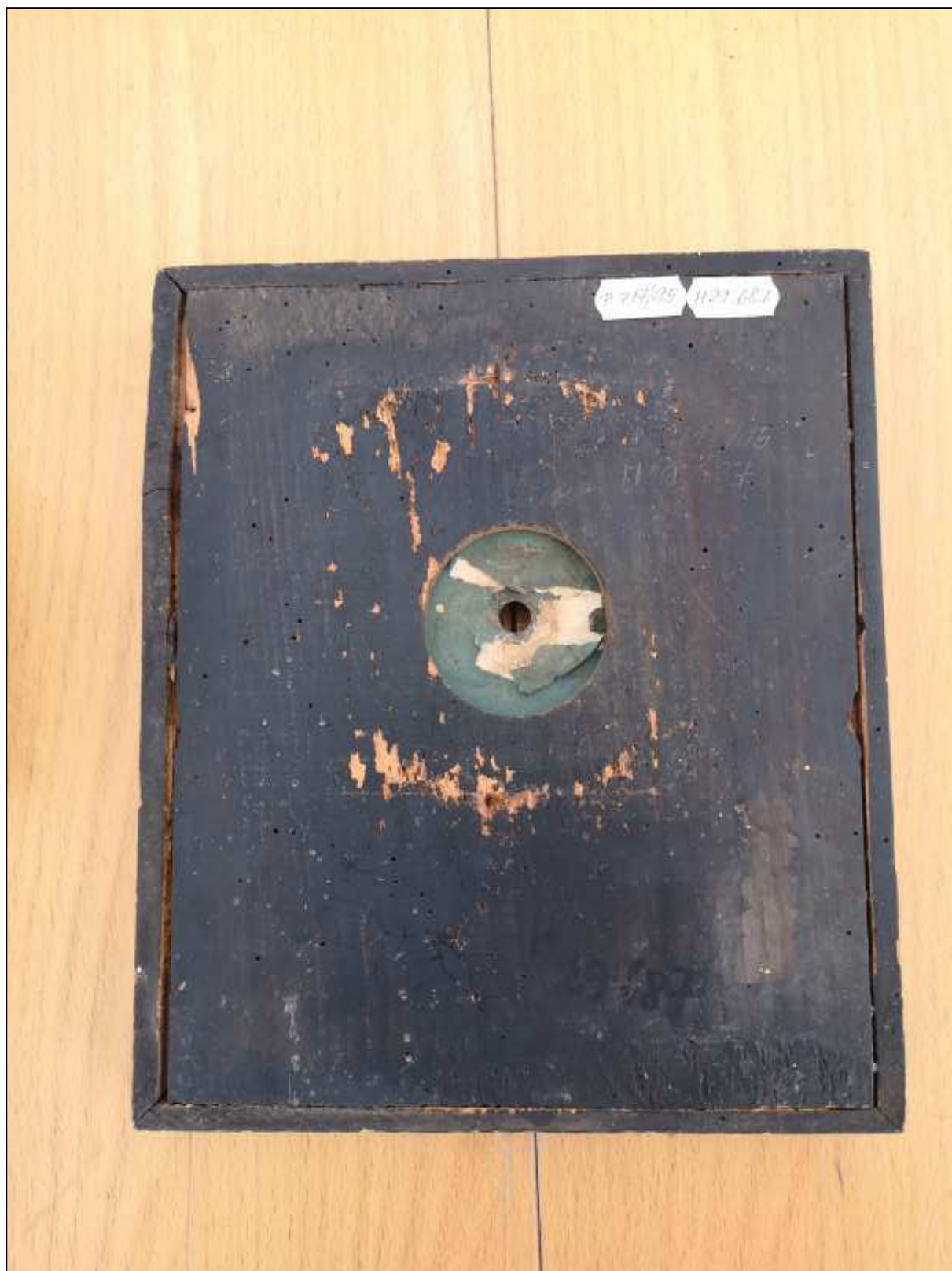

RESTAURÁTORSKÝ ZÁMĚR

Obrazové hodiny

(inv. č. H30583)

Muzeum Těšínska

Vypracoval:

Daniel Fliega, DiS.

©2023

Obsah

1. Evidenční údaje	1
1.1. Lokalizace památky	1
1.2. Údaje o památce.....	1
1.3. Údaje o dokumentaci.....	1
1.4. Údaje o akci	2
2. Umělecko – historický průzkum památky	3
3. Popis památky	3
4. Restaurátorský průzkum	3
4.1. Vizuální průzkum – popis stavu památky před restaurováním	3
4.1.1. Malba.....	3
4.1.2. Zlacený a černě lakovaný rám.....	3
4.1.3. Hodinový stroj.....	4
4.2. Vyhodnocení restaurátorského průzkumu.....	4
5. Restaurátorský záměr	4
5.1. Koncepce restaurátorského zásahu.....	4
5.2. Návrh postupu restaurování.....	5
5.2.1. Zlacený a černě lakovaný rám.....	5
5.2.2. Malba.....	5
5.2.3. Hodinový stroj.....	5
5.2.4. Číselník.....	6
6. Závěr	6
7. Seznam použité literatury	6
8. Fotodokumentace současného stavu památky	7

1. Evidenční údaje

1.1. Lokalizace památky

Kraj: Moravskoslezský

Okres: Karviná

Obec: Český Těšín

Vlastník, adresa: Muzeum Těšínska, příspěvková organizace, IČO 00305847, zapsaná v obchodním rejstříku Krajského soudu v Ostravě, oddíl Pr, vložka 883, dne 28. října 2003, se sídlem Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín – Český Těšín

Název a adresa objektu, jehož součástí je předmět návrhu: Muzeum Těšínska, příspěvková organizace, Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín – Český Těšín

Rejstříkové číslo objektu v ÚSKP: objekt není zapsán v ústředním seznamu kulturních památek

1.2. Údaje o památce

Název památky: Obrazové hodiny

Inventární číslo: H30583

Provenience: neznámá

Signatura: bez signace

Datace: 19. století

Rozměry: šířka: 250 mm
výška: 290 mm
hloubka: 140 mm

Materiály: smrkové či borovicové dřevo, olejová malba na plechu, metalové zlacení, smalt, ocel, mosaz

Předchozí restaurátorské zásahy: bez známých restaurátorských zásahů

1.3. Údaje o dokumentaci

Fotodokumentace: mobilní telefon Huawei P20 PRO, čočka fotoaparátu – LEICA, VARIO-SUMMILUX-H1: 1, 62, 4/27 80 ASPH

Počet stran dokumentace: 15

Počet stran textu: 6

Počet fotografií v dokumentaci: 10

Počet stran příloh: 1 (položkový rozpočet předpokládaných restaurátorských prací)

1.4. Údaje o akci

Termín vypracování a zhotovení restaurátorského záměru: 31. 7. 2023

Autor restaurátorského záměru: Daniel Fliega, DiS. – hodinář a restaurátor;

Odborný konzultant dřevěných částí: [redacted] – restaurátor nábytku;

V Havířově dne 31.7. 2023

[redacted]

Daniel Fliega, DiS.

[redacted]

2. Umělecko – historický průzkum památky

„Barokní záliba obalovat funkčnost předmětu nápadnou přízdobou, jako je tomu u hodin kartelových, si vytváří jako jejich malířský protějšek neméně přitažlivé hodiny obrazové. Stroj se v nich stává motivem tematiky osobitého malířského díla. Nejde ovšem o nějaké kvalitní malířství. Jeho autoři se spokojují se slušným průměrem odpovídajícím vkusu a nároku spotřebitele, pro něž je zajímavost důležitější než umělecká úroveň. Motivy maleb ovládají témata, jež mají s hodinami co činit. Malují se kostely a známky s hodinovými věžemi, ale někdy je to i obrazová reprodukce ideální hodinové schránky jakožto symbolu času.

O vzniku obrazových hodin jsou dohady. Podle jedněch je už v osmdesátých letech 17. století maloval bádenském Durlachu Friedrich Christian Hirt, podle jiné verze je v téže době vytvářeli v Augšpurku bratři Danbeckové a Christoph Leo. Později se v Londýně věnoval tomuto typu Christopher Pinchbox a ve Francii Sebastian Truchet. Jak vidět, tento typ hodin se vyskytuje už v 18. století v celé Evropě, přičemž někdy se malba kombinována s pohyblivými figurami, jak ukazuje obraz venkovské scény od Desmarésa ve Versailles“.

(Poche a Urešová 1987, s. 57)

3. Popis památky

Rámovaný obraz s malbou na plechovém podloží, číselníkem a hodinovým strojem. Malba je provedena v technice oleje. Na obraze je vyobrazena polopostava ženy s dlouhými vlnitými vlasy a červenou pokrývkou hlavy s peřím. V místech očí jsou otvory, za kterými jsou pohyblivé části ovládané hodinovým strojem. Rám obrazu je stupňovitý, zlacený, zasazený do černě lakovaného čtvercového rámu s dvířky.

Číselník je bílý, smaltovaný. Číslice jsou římské a doplněné nečíslovanou minutovou stupnicí po obvodu. Hodinová a minutová ručka mají shodný gotický (čtyřlístkový) tvar. Liší se pouze velikostí a štíhlostí.

Hodinový stroj je uložen v černě lakovaném pouzdře za obrazem. Konstrukce stroje je dřevěná. Ostatní části jsou vyrobeny z mosazi a oceli. Stroj je závažový. Krok stroje je kotvový schwarzwaldský (vratný).

4. Restaurátorský průzkum

4.1. Vizuální průzkum – popis stavu památky před restaurováním

4.1.1. Malba

Malba je místy oprýskaná a znečištěná. Při bližším pohledu je malba rozpraskaná a lak zažloutlý. Největší úbytky malby se nacházejí v oblasti pokrývky hlavy vyobrazené ženy. Není vyloučena slabá adheze malby k povrchu i na jiných částech.

4.1.2. Zlacený a černě lakovaný rám

Zlacený rám je znečištěn černými nánosy, především v rozích. Místy je zlacení setřelé. Nelze vyloučit korozní produkty na povrchu. Konstrukce černého rámu je seschlá a popraskaná. Krycí lak je na některých částech setřelý nebo se odloupl. Lokálně se na povrchu objevují výletové otvory dřevokazného hmyzu. Hrany jsou otlučené. Povrch je zmatněný. Krycí sklo dvířek černého rámu se nedochovalo.

4.1.3. Hodinový stroj

Černý nátěr je oprýskaný. Pant dvířek na levé straně pouzdra je poškozený. Zadní kryt stroje se nedochoval. Stroj je nefunkční. Soukolí je znečištěno mastnotou a prachovými depozity. Ocelové části jsou zkorodované. Mosazné části jsou ztmavlé. Stav jednotlivých částí bude možné posoudit po celkové demontáži stroje. Na pohled se stroj jeví jako kompletní. Nedochovaly se řetízky k zavěšení závaží, dva kusy závaží, kyvadlo a kovový zvonek. Zcela chybí ovládání pohyblivých částí (očí). Nejsou zde žádné náznaky, že ovládací prvky ve stroji kdy byly.

4.2. Vyhodnocení restaurátorského průzkumu

Restaurátorským průzkumem byla zjištěna řada poškození. Hlavní příčinou současného stavu památky je dlouhodobá zanedbaná údržba, která se projevila povrchovým znečištěním, korodováním kovových materiálů, praskáním a odlupováním malby, napadením dřevěných částí dřevokazným hmyzem a nefunkčností hodinového stroje. Nefunkčnost hodinového stroje také souvisí s mnoha chybějícími částmi, které jsou klíčové pro jeho chod. Chybějící části ubírají památce její vypovídající hodnotu a estetickou kvalitu.

5. Restaurátorský záměr

5.1. Koncepce restaurátorského zásahu

Účelem restaurování je zastavit nebo zpomalit probíhající degradační procesy a zajistit konstrukční stabilitu památky. Bude-li to technicky možné, hodinový stroj se uvede do takového stavu, aby mohla být příležitostně předvedena jeho funkčnost. V ideálním případě půjde o neinvazivní a reverzibilní postupy se zachováním původních částí v maximální možné míře. Z hlediska ochrany památky proti nepříznivým vlivům prostředí bude provedena řada konzervačních zásahů.

K určení rozsahu poškození dílů hodinového stroje bude v průběhu restaurování provedena jeho celková demontáž a jednotlivé části budou podrobeny důkladnému průzkumu. Ten se zaměří na míru znečištění, korozního napadení, druhotné zásahy, opotřebením a defekty materiálu. Průzkum bude vyhodnocen a na jeho základě stanoven postup restaurátorských a hodinářských zásahů. V případě, že by mělo dojít k nahrazení poškozených původních částí nově vyrobenými funkčními díly, budou další kroky konzultovány s příslušným oddělením památkové péče.

Pro možné expoziční využití bude provedena rehabilitace estetické kvality památky – odstraní se veškeré nečistoty, doplní se chybějící části a zaretušují se poškozená místa.

Veškeré restaurátorské práce budou provedeny stejnými technologickými postupy a materiály, které byly použity při zhotovení památky – neznámé materiály v místech restaurátorských zásahů budou identifikovány. Řemeslně kvalitně zpracované funkční druhotné zásahy budou ponechány.

Z důvodu velkého množství specializovaných prací nelze památku restaurovat v místě jejího uložení, proto bude přepravena do restaurátorského ateliéru – památka bude uložena v přepravním boxu vyloženým neutrálním materiálem.

Veškeré postupy a nová zjištění budou průběžně fotograficky dokumentovány a zaznamenány v závěrečné restaurátorské zprávě.

5.2. Návrh postupu restaurování

5.2.1. Zlacený a černě lakovaný rám

- Oddělení rámu, malby a hodinového stroje.
- Demontáž rámu na jednotlivé části – konstrukčně stabilní spoje nebudou demontovány.
- Omytí dřevěných, lakovaných a zlacených povrchů neutrálním vodným roztokem s detergentem.
- Odstranění degradované vrstvy laku organickými rozpouštědly.
- Retuše černě lakovaných a zlacených povrchů.
- Impregnace nelakovaných částí insekticidním přípravkem.
- Konzervace nelakovaných částí voskem.
- Kompletace rámu.

5.2.2. Malba

- Oddělení číselníku od malby.
- Průzkum pod UV světlem (v případě potřeby budou odebrány vzorky pro chemicko-technologický průzkum a provede se řada analýz).
- Postupné odstraňování nečistot a degradovaných lakových vrstev.
- Postupné a opakované upevňování barevných a podkladových vrstev.
- Retuše malby podle původní barevnosti.
- Nanesení laku.
- Utlumení lesku laku slabou vrstvou vosku.
- Ošetření zadní strany malby.
- Montáž číselníku do kruhového otvoru v malbě

5.2.3. Hodinový stroj

- Demontáž hodinového stroje vč. podrobného průzkumu jednotlivých částí.
- Omytí dřevěných částí neutrálním vodným roztokem s detergentem.
- Odstranění starých maziv organickými rozpouštědly.
- Chemické čištění kovových částí.
- Mechanické odstranění korozních produktů z povrchu ocelových částí.
- Stabilizace a pasivace kovových částí.
- Provedení hodinářských zásahů (např. lapování a leštění poškozených čepů kol, nahrazení silně opotřebovaných mosazných ložisek nově zhotovenými, opravy ozubení apod.).
- Doplnění chybějících částí (kyvadlo, jeden pár řetízku, dva kusy závaží, zvonek).
- Doplnění táhel k ovládání pohyblivých částí (očí).
- Výroba zadní části pouzdra.
- Impregnace dřevěných částí insekticidním přípravkem.
- Konzervace voskem – konzervovány nebudou části, které by mohly narušit fungování stroje.

- Sestavení a seřízení stroje s průběžným mazáním hodinářskými oleji.
- Montáž stroje na zadní část obrazu.

5.2.4. Číselník

- Vzhledem k zachovalému stavu nebude číselník restaurován – povrch číselníku bude pouze očištěn neutrálním vodným roztokem s detergentem.
- Kovové části číselníku budou restaurovány stejnými technologickými postupy, jako kovové části stroje.

6. Závěr

Dodrží-li se veškeré postupy restaurátorských prací, bude hodinám navrácena jejich estetická kvalita a funkce časoměrného přístroje. Hodiny tohoto stáří a typu není vhodné využívat k dennímu provozu. Bude-li hodinám věnována pozornost v rámci doporučeného ochranného režimu, mohou řadu let sloužit k expozičním účelům.

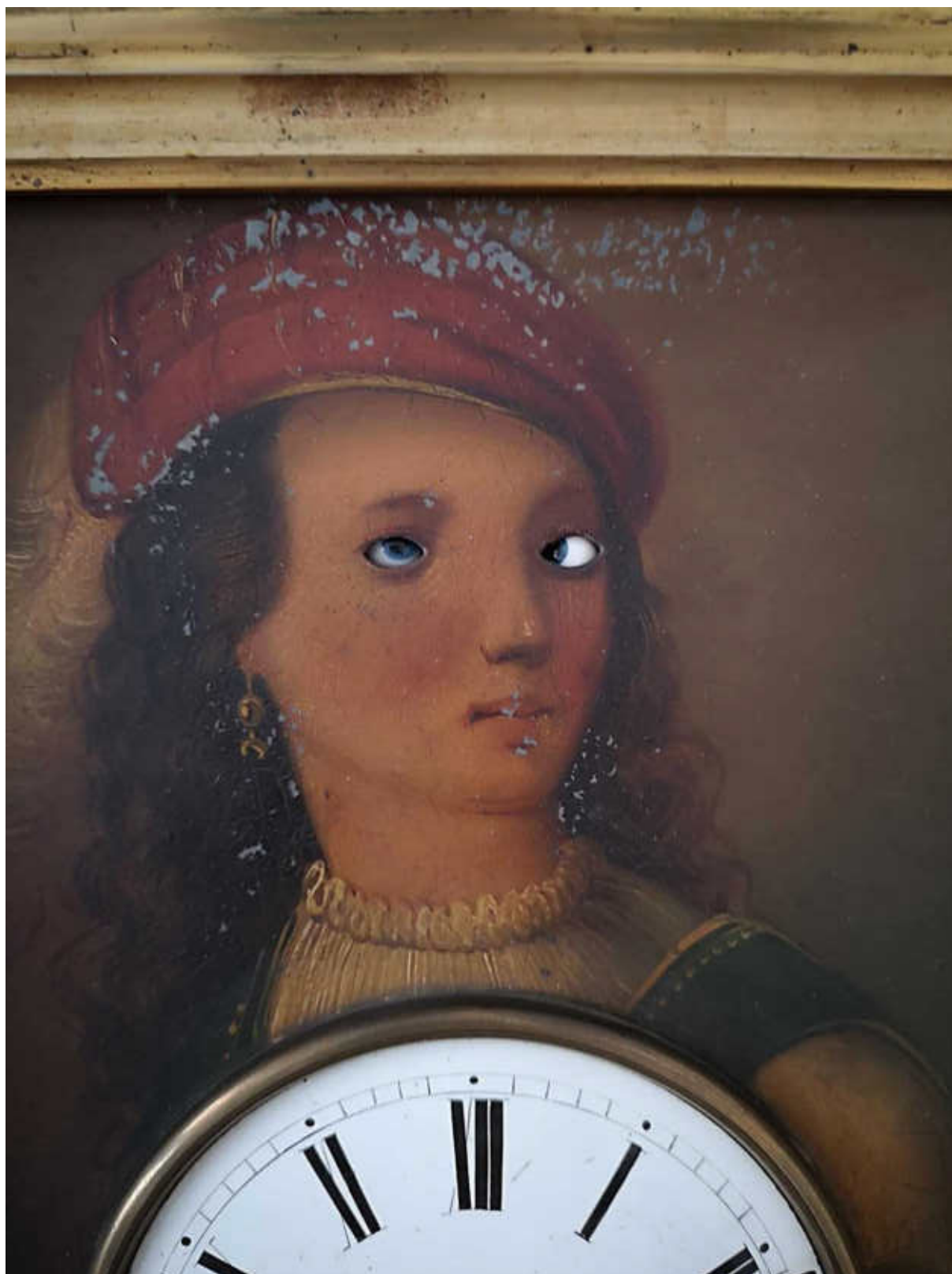
7. Seznam použité literatury

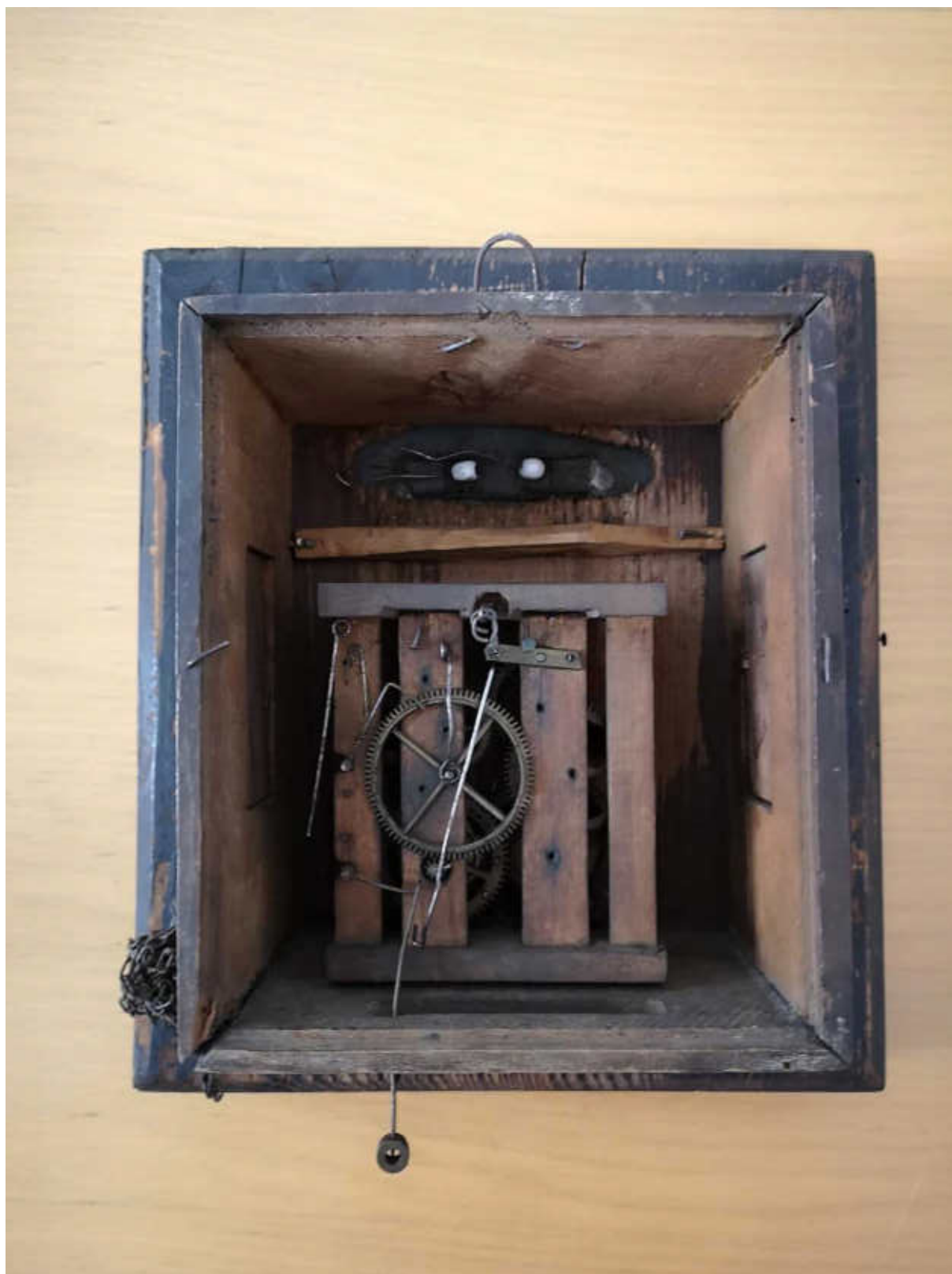
POCHE, Emanuel. a Libuš UREŠOVÁ, 1987. *Hodiny a hodinky: poklady uměleckých sbírek*. Vyd. 1. Praha: Panorama, 183 s.

8. Fotodokumentace současného stavu památky

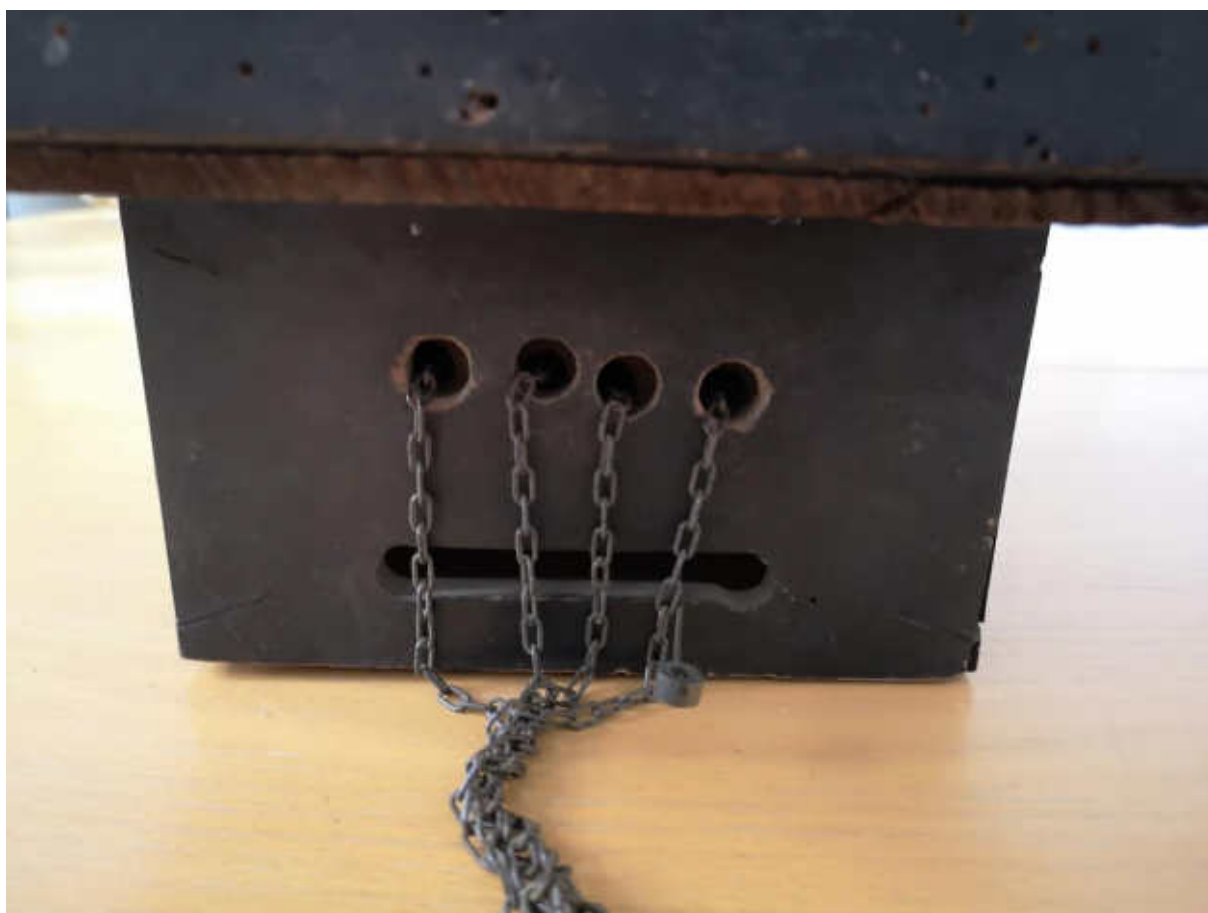

RESTAURÁTORSKÝ ZÁMĚR

Schwarzwaldské hodiny s budíkem

inv. č. S 43

Muzeum Těšínska

Vypracoval:

Daniel Fliega, DiS.

©2023

Obsah

1. Evidenční údaje	1
1.1. Lokalizace památky	1
1.2. Údaje o památce.....	1
1.3. Údaje o dokumentaci.....	1
1.4. Údaje o akci	2
2. Umělecko – historický průzkum památky	3
3. Popis památky	3
4. Restaurátorský průzkum	4
4.1. Vizuální průzkum – popis stavu památky před restaurováním	4
4.1.1. Číselník.....	4
4.1.2. Hodinový stroj.....	4
4.2. Vyhodnocení restaurátorského průzkumu	4
5. Restaurátorský záměr	4
5.1. Koncepce restaurátorského zásahu.....	4
5.2. Návrh postupu restaurování.....	5
5.2.1. Číselník.....	5
5.2.2. Hodinový stroj.....	5
6. Závěr	6
7. Seznam použité literatury	6
8. Fotodokumentace současného stavu památky	7

1. Evidenční údaje

1.1. Lokalizace památky

Kraj: Moravskoslezský

Okres: Karviná

Obec: Český Těšín

Vlastník, adresa: Muzeum Těšínska, příspěvková organizace, IČO 00305847, zapsaná v obchodním rejstříku Krajského soudu v Ostravě, oddíl Pr, vložka 883, dne 28. října 2003, se sídlem Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín – Český Těšín

Název a adresa objektu, jehož součástí je předmět návrhu: Muzeum Těšínska, příspěvková organizace, Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín – Český Těšín

Rejstříkové číslo objektu v ÚSKP: objekt není zapsán v ústředním seznamu kulturních památek

1.2. Údaje o památce

Název památky: Schwarzwaldské hodiny s budíkem

Inventární číslo: S 43

Datace: konec 19. století

Provenience: neznámá

Signatura: bez signace

Rozměry: šířka: 315 mm
                      výška: 225 mm
                      hloubka: 195 mm

Materiály: dřevo, ocel, mosaz

Předchozí restaurátorské zásahy: bez známých zásahů

1.3. Údaje o dokumentaci

Fotodokumentace: mobilní telefon Huawei P20 Pro, čočka fotoaparátu – LEICA, VARIO-SUMMILUX-H1: 1,6 2,4/27 80 ASPH

Počet stran dokumentace: 14

Počet stran textu: 6

Počet fotografií v dokumentaci: 9

Počet stran příloh: 1 (položkový rozpočet předpokládaných restaurátorských prací)

1.4. Údaje o akci

Termín vypracování restaurátorského záměru: 12. 10. 2023

Autor restaurátorského záměru: Daniel Fliega, DiS. – hodinář a restaurátor;

Odborný konzultant dřevěných částí:

– restaurátor nábytku;

V Havířově dne 12. 10. 2023

Daniel Fliega, DiS.

2. Umělecko – historický průzkum památky

„Schwarzwaldské hodiny – nazývají se podle lesnatého pohoří v jižním Bádensku, kde se začaly vyrábět v 17. století. Nejstarší zpráva o hodinářích je tu k roku 1667 a prvními výrobci těchto hodin byli Lorenz Frey a Simon Henninger ze Stockwaldu blízko Willingenu. Výroba se soustředila ve Furtwangu, v Tribergu, Neukirchu a Neustadtu. Obchodování s hodinami tu začalo v roce 1725 a nedlouho nato se staly schwarzwaldské hodiny i předmětem čilého zahraničního obchodu. O rozmachu místního hodinářství svědčí, že již za sto let bylo v Tribergu a Neustadtu 1213 mistrů a obchodníků s hodinami. Zásluhu o to měla jednoduchost, láce a poměrná přesnost hodin. Zhotovovaly se včetně soukolí ze dřeva a byly poháněny závažím na provaze nebo řetězu z drátěných článků. Krok byl vřetenový, dlouho s lihýřem, od doby kolem roku 1740 s kyvadlem, často kmitajícím před ciferníkem. Bití bylo zprvu na skleněné, od roku 1740 na kovové zvonky. V druhé polovině 18. století bylo krokové kolo zhotovováno z mosazi a místo vřetenového zaveden kotvový krok Clementův. Kolem roku 1760 byl zaveden bicí mechanismus o dvou závěrkových kolech, který odbíjel s každou čtvrthodinou i příslušnou hodinu.

Specialitou výrobců schwarzwaldských nástěnných hodin jsou hodiny kukačkové. Na myšlenku oznamovat čas hlasem kukačky pomocí píšťal a měchů přišel roku 1730 Anton Ketterer ze Schönwaldu. Roku 1768 zavedl Hans Wehrle speciální zvonkové hrací hodiny a kolem roku 1770 spolu se Salomonem Scherzingerem začal vyrábět hrací stroje píšťalové. Kolem roku 1775 jsou schwarzwaldské hodiny opatřovány obdélnou, nahoře segmentovitě vyklenutou dřevěnou ciferníkovou deskou, obsahující zprvu jeden nebo dva různě veliké ciferníky. Desky jsou ručně malovány, mají římské číslice a od roku 1790 jsou místo maleb také polepovány tištěnými ciferníky“. (Poche a Urešová 1987, s. 57)

3. Popis památky

Jedná se o schwarzwaldské hodiny s malovanou číselníkovou deskou, polodřevěným strojem a přídatným budícím mechanismem. Číselníková deska je čtvercového tvaru s půlkruhovým výběžkem v horní části. Téměř celý prostor číselníkové desky zaujímá kruhový číselník s římskými číslicemi hodin a nečíslovaná minutová stupnice. Ve středu číselníku je umístěn malý červený kotouč s arabskými číslicemi 1–12 k ovládní budícího mechanismu. Rohy čtvercového prostoru vyplňuje malovaný květinový dekor. Půlkruhová část je zdobena malbou paláce zasazeného v krajině s nápisem: „DER FREUNDSCHAFTSSAAL IN CARLSBAD“ – císařský palác v Karlových Varech. Hodinová a minutová ručka jsou ocelové a černěné. Hodinová ručka je srdcového tvaru, ručka minutová má tvar vlnovitý.

Hodinový stroj je tvořen dřevěnou konstrukcí s dřevěnými, mosaznými a ocelovými součástkami. Stroj je závažový s půlovým odbíjením a zvoněním do zvonečků. Krok stroje je kotvový (vratný). Závěs kyvadla je drátový. Závažová lana jsou pletená.

4. Restaurátorský průzkum

4.1. Vizuální průzkum – popis stavu památky před restaurováním

4.1.1. Číselník

Deska číselníku je prohnutá. Povrch číselníku je znečištěný a zažloutlý. Na povrchu a hranách je spousta otluků a rýh. Kousky malby ve dvou místech chybí. Číslice na kotouči k ovládní budícího mechanismu jsou viditelné pouze mlhavě. Zadní část číselníkové desky je druhotně přetřená černou barvou.

4.1.2. Hodinový stroj

Dřevěné části jsou znečištěné. Lokálně se na povrchu objevují výletové otvory po dřevokazném hmyzu. Horizontální části jsou pokryty prachovými depozity. Zadní dřevěná část je místy rozpraskaná, vylámaná a druhotně přetřená černou barvou. Levá i pravá boční dvířka zcela chybí.

Kovové části jsou znečištěny starými mazivy. Ocelové části jsou zkorodované. Mosazné části jsou ztmavlé. Na pohled se stroj jeví jako kompletní. V horní části je namontován neoriginální mosazný držák se spirálovým gongem místo původních dvou zvonečků. Dva kusy závaží a kyvadlo se nedochovaly.

4.2. Vyhodnocení restaurátorského průzkumu

Celkový stav památky odpovídá jejímu stáří. Hlavní příčinou současného stavu je opotřebení hodin jejich dlouholetým užíváním a zanedbaná údržba, která se projevila celkovým znečištěním, korozí na povrchu ocelových částí, napadením dřevěných částí dřevokazným hmyzem a nefunkčností hodinového stroje. Nefunkčnost hodinového stroje také souvisí s mnoha chybějícími částmi, které jsou klíčové pro jeho chod. Mechanický stav jednotlivých součástí stroje bude možné posoudit po jeho celkové demontáži

5. Restaurátorský záměr

5.1. Koncepce restaurátorského zásahu

Účelem restaurování je zastavit nebo zpomalit probíhající degradační procesy a zajistit konstrukční stabilitu památky. Bude-li to technicky možné, hodinový stroj se uvede do provozu. V ideálním případě půjde o neinvazivní a reverzibilní postupy se zachováním původních částí v maximální možné míře. Z hlediska ochrany památky proti nepříznivým vlivům prostředí bude provedena řada konzervačních zásahů.

K určení rozsahu poškození dílů hodinového stroje bude v průběhu restaurování provedena jeho celková demontáž a jednotlivé části budou podrobeny důkladnému průzkumu. Ten se zaměří na míru znečištění, rozsah poškození kovových částí důsledkem koroze, opotřebení mechanicky namáhaných částí, defekty materiálů a druhotné zásahy. Průzkum bude vyhodnocen a na jeho základě stanoven postup restaurátorských a hodinářských zásahů. Pokud by mělo dojít k nahrazení velké části opotřebovaných a neopravitelných dílů nově vyrobenými díly, stroj zprovozněn nebude.

Pro možné expoziční využití bude provedena rehabilitace estetické kvality památky – odstraní se veškeré nečistoty, doplní se chybějící části a zaretušují se poškozená místa.

Veškeré restaurátorské práce budou provedeny stejnými technologickými postupy a materiály, které byly použity při zhotovení památky. Funkční a řemeslně kvalitně zpracované druhotné zásahy budou ponechány.

Z důvodu velkého množství specializovaných prací nelze památku restaurovat v místě jejího uložení, proto bude přepravena do restaurátorského ateliéru. Památka bude uložena v přepravním boxu vyloženým neutrálním materiálem.

Veškeré postupy a nová zjištění budou průběžně fotograficky dokumentovány a zaznamenány v závěrečné restaurátorské zprávě.

5.2. Návrh postupu restaurování

5.2.1. Číselník

- Fotodokumentace stavu hodin před restaurátorským zásahem
- Oddělení ruček, kotouče k ovládní budícího mechanismu a číselníku od hodinový stroje
- Zkoušky rozpustnosti krycí lakové vrstvy a černého nátěru
- Odstranění nečistot
- Šetrné odstranění zažloutlé lakové vrstvy, černého nátěru a muzejního inventárního značení
- Případná fixace malby k podkladu
- Barevné retuše poškozených částí malovaných povrchů
- Aplikace biocidního přípravku na části bez povrchové úpravy
- Opatření malovaného povrchu novou vrstvou krycího laku
- Konzervace ostatních částí povrchu
- Fotodokumentace stavu číselníku po restaurátorském zásahu

5.2.2. Hodinový stroj

- Fotodokumentace stavu stroje před restaurátorským zásahem
- Demontáž stroje na jednotlivé části
- Stanovení postupu opravy stroje na základě podrobného průzkumu
- Odstranění nečistot z povrchu dřevěných částí
- Chemické odstranění nečistot a korozních produktů z povrchu kovových částí
- Mechanické odstranění korozních produktů s vysokou soudržností k povrchu
- Stabilizace kovových částí
- Pasivace ocelových částí
- Provedení hodinářských zásahů
- Výroba dvířek stroje vč. jejich sjednocení s původním povrchem
- Konzervace dřevěných a kovových povrchů
- Sestavení stroje vč. jeho seřízení
- Aplikace hodinářských maziv
- Doplnění dvou kusů závaží, kyvadla a zvonečků
- Fotodokumentace stavu stroje po restaurátorském zásahu

- Dlouhodobé odzkoušení funkčnosti stroje
- Připevnění číselníku, kotouče budícího mechanismu a ruček k hodinovému stroji
- Fotodokumentace stavu hodin po restaurátorském zásahu

6. Závěr

Dodrží-li se veškeré postupy restaurátorských prací, bude hodinám navrácena jejich estetická kvalita a funkce časoměrného přístroje – hodiny tohoto stáří není vhodné využívat k dennímu provozu. Bude-li hodinám věnována pozornost v rámci doporučeného ochranného režimu, mohou řadu let sloužit jako funkční exponát.

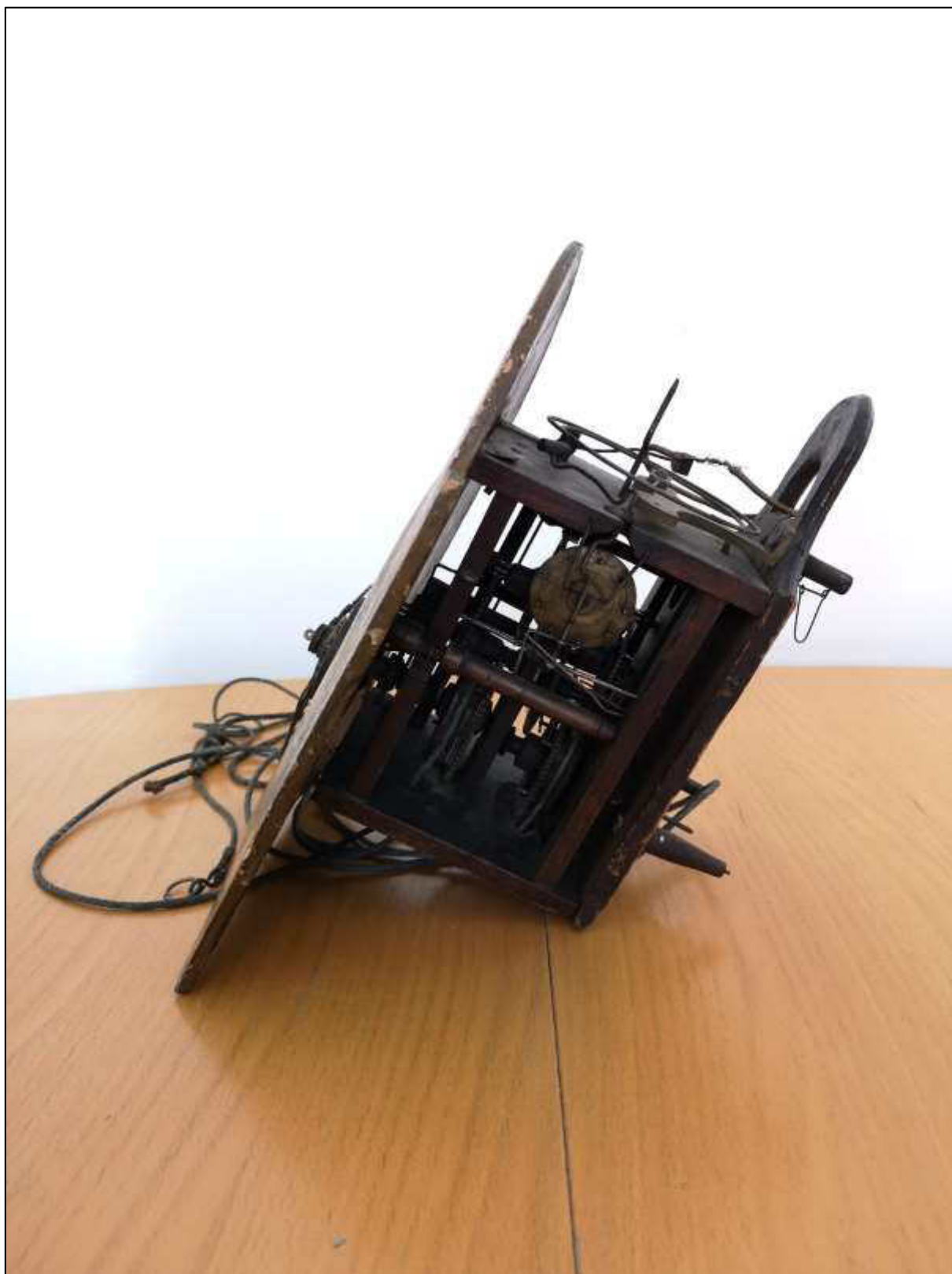
7. Seznam použité literatury

POCHE, Emanuel. a Libuš UREŠOVÁ, 1987. *Hodiny a hodinky: poklady uměleckých sbírek*. Vyd. 1. Praha: Panorama, 183 s.

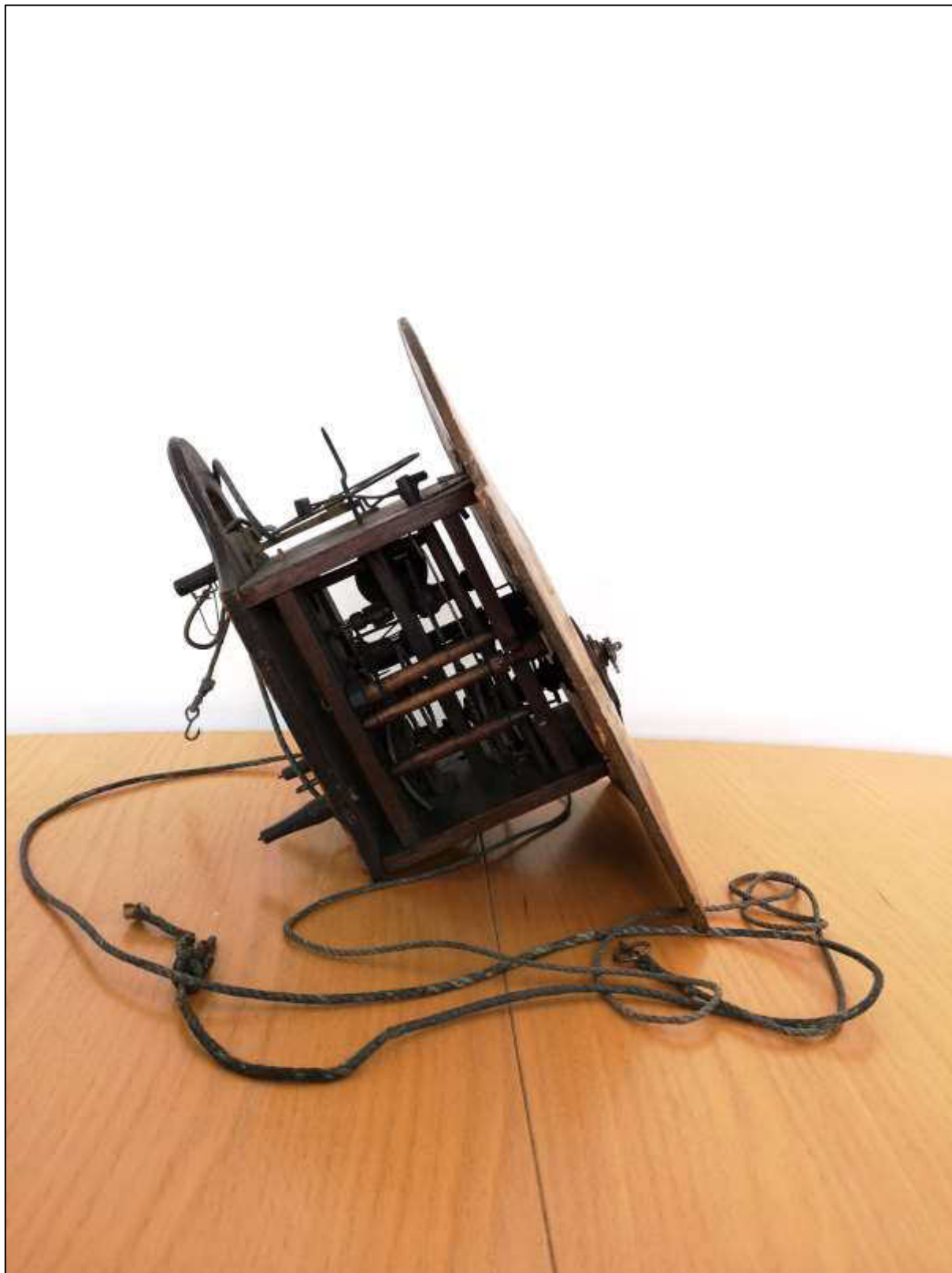
8. Fotodokumentace současného stavu památky

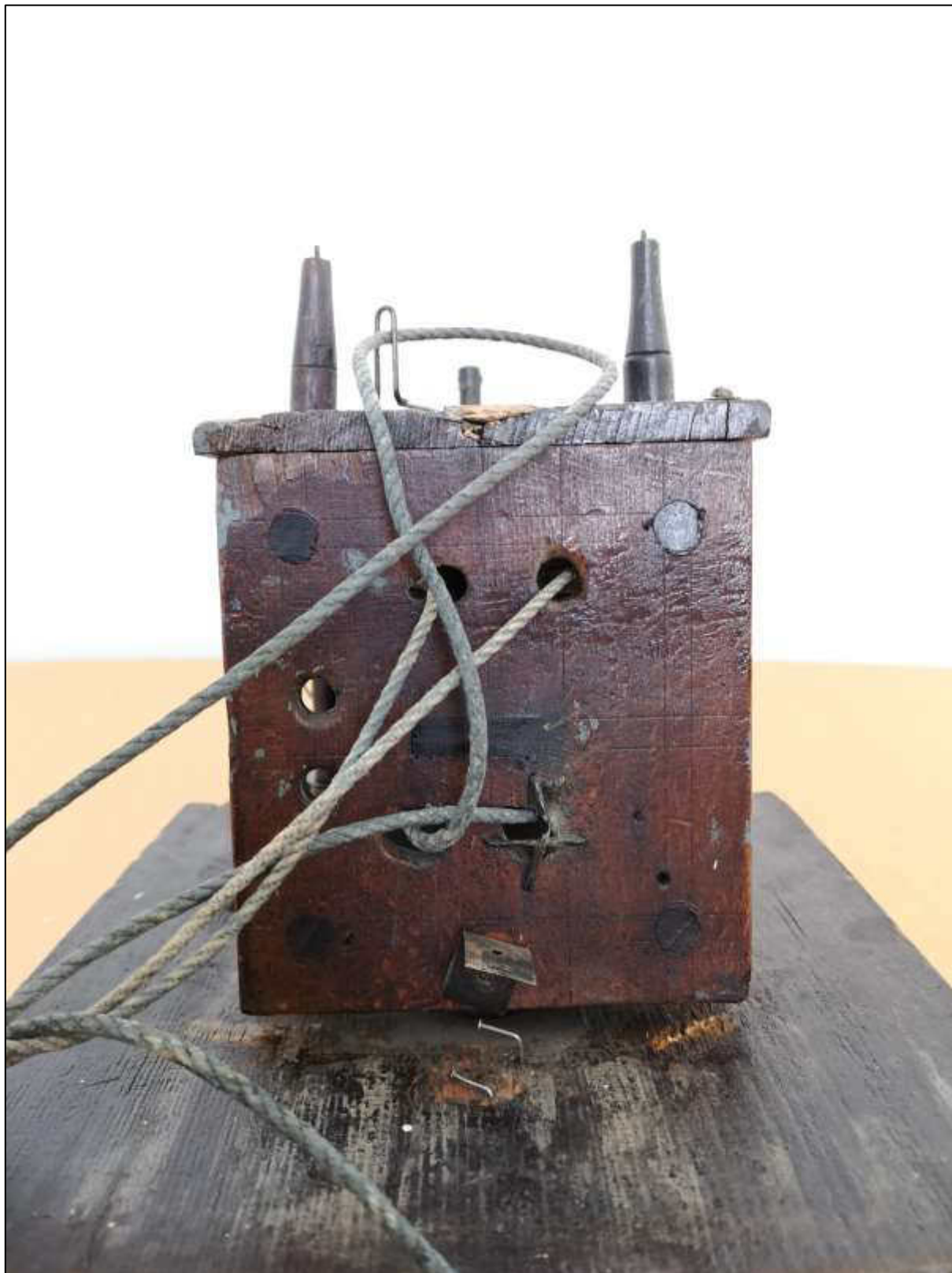

RESTAURÁTORSKÝ ZÁMĚR

Pilové hodiny

(inv. č. S 214)

Muzeum Těšínska

Vypracoval:

Daniel Fliega, DiS.

©2023

Obsah

1. Evidenční údaje	1
1.1. Lokalizace památky	1
1.2. Údaje o památce.....	1
1.3. Údaje o dokumentaci.....	1
1.4. Údaje o akci	2
2. Umělecko – historický průzkum památky	3
3. Popis památky	3
4. Restaurátorský průzkum	3
4.1. Vizuální průzkum – popis stavu památky před restaurováním	3
4.2. Vyhodnocení restaurátorského průzkumu	3
5. Restaurátorský záměr	4
5.1. Koncepce restaurátorského zásahu.....	4
5.2. Návrh postupu restaurování.....	4
5.2.1. Dřevěné prkénko	4
5.2.2. Hodinový stroj.....	5
5.2.3. Číselník.....	5
6. Závěr	6
7. Seznam použité literatury	6
8. Fotodokumentace současného stavu památky	7

1. Evidenční údaje

1.1. Lokalizace památky

Kraj: Moravskoslezský

Okres: Karviná

Obec: Český Těšín

Vlastník, adresa: Muzeum Těšínska, příspěvková organizace, IČO 00305847, zapsaná v obchodním rejstříku Krajského soudu v Ostravě, oddíl Pr, vložka 883, dne 28. října 2003, se sídlem Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín – Český Těšín

Název a adresa objektu, jehož součástí je předmět návrhu: Muzeum Těšínska, příspěvková organizace, Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín – Český Těšín

Rejstříkové číslo objektu v ÚSKP: objekt není zapsán v ústředním seznamu kulturních památek

1.2. Údaje o památce

Název památky: Pilové hodiny

Inventární číslo: S 214

Provenience: neznámá

Signatura: bez signace

Datace: 18. století

Rozměry: šířka: 110 mm
                          délka: 605 mm
                          hloubka: 80 mm

Materiály: smrkové dřevo, olovo, smalt, mosaz, ocel

Předchozí restaurátorské zásahy: bez známých restaurátorských zásahů

1.3. Údaje o dokumentaci

Fotodokumentace: mobilní telefon Huawei P20 Pro, čočka fotoaparátu – LEICA, VARIO-SUMMILUX-H1: 1,6 2,4/27 80 ASPH

Počet stran dokumentace: 15

Počet stran textu: 6

Počet fotografií v dokumentaci: 9

Počet stran příloh: 1 (položkový rozpočet předpokládaných restaurátorských prací)

1.4. Údaje o akci

Termín vypracování a zhotovení restaurátorského záměru: 31. 7. 2023

Autor restaurátorského záměru: Daniel Fliega, DiS. – hodinář a restaurátor;

Odborný konzultant dřevěných částí: [redacted] – restaurátor nábytku;

V Havířově dne 31.7. 2023

[redacted]
Daniel Fliega, DiS.

2. Umělecko – historický průzkum památky

„Největší popularitu v druhu hodin poháněných vlastní hmotností dosáhly hodiny pilové. Název je odvozený od toho, že stroj v kovovém bubnu je navlečen na svislou ozubenou tyč, o jejíž zuby opřené soukolí se vlastní vahou roztáčí a uvádí do pohybu. Chod těchto hodin se reguluje olověnými deskami podle potřeby vkládanými do stroje. S jejich výrobou začal po roce 1700 v Kasselu Isaak Qurry a vyráběly se po celé století až do první poloviny 19. století, buď zavěšené na konzole nebo namontované na nástěnné prkénko. Bývaly různě ornamentálně i figurálně zdobené. Oblíbeny byly koncem 18. století zejména v jižním Německu a v rakouských zemích.

(Poche a Urešová 1987, s. 68)

3. Popis památky

Jedná se o nástěnné pilové (Gravitační) hodiny. Skládají se ze dvou částí, z dřevěného prkénka s ozubeným listem a hodinového stroje s číselníkem. Prkénko má po obvodu vystouplou borduru, na koncích zatočenou a doplněnou stuhou či mašlí. Bordura je zlatá, z vnitřní plochy tmavě hnědá a lakovaná. Pilový list je mosazný připevněný k dřevěnému prkénku šrouby s matkami.

Hodinový stroj je uložen v masivním olověném pouzdře. Jedná se o typ stroje, který ukazuje pouze čas. Krok stroje je vřetenový. Stroj je téměř celý zakryt bílým smaltovaným číselníkem. Číselník je bílý, smaltovaný. Číslice jsou římské doplněné minutovou stupnicí po obvodu.

4. Restaurátorský průzkum

4.1. Vizuální průzkum – popis stavu památky před restaurováním

Zlatá bordura je ve spodní části poškozena – očividně chybí část řezby, která se nedochovala. Původní zlacení je nejspíše překryto sekundární vrstvou zlatého laku. Hnědá lakovaná plocha je krakelovaná. Místy chybí šupinky laku. Podložka je ve spodní části prasklá. Ozubená tyč se jeví jako pozdější doplněk – ozubení je vzhledem ke svému stáří nepřírodně pravidelné a zachovalé. Uchycení ozubeného listu k dřevěnému prkénku není původní.

Hodinový stroj je nefunkční. Nedochovala se žádná část ručkového soukolí, dále vřetenem s kyvadélkem vč. můstku, minutová a hodinová ručka. Mosazné části jsou ztmavlé a znečištěné mastnotou a prachovými depozity.

Povrch číselníku je rozpraskaný. Chybějící kusy smaltu jsou vyplněny bílou hmotou neznámého složení. V současnosti je číselník upevněn k hodinovému stroji a pouzdru hmotou z tavné pistole – nožky číselníku k uchycení ke stroji zcela chybí.

4.2. Vyhodnocení restaurátorského průzkumu

Dřevěné části jsou poměrně zachovalé. Prkénko je místy poškozeno vlivem častého používání a špatné manipulace. Praskání a odlupování laku jsou důsledky jeho stáří a zanedbané údržby.

Stav hodinového stroje je havarijní. Nedochovalo se přibližně 30 % dílů stroje – vřetenem s kyvadélkem a můstkem, čtvrtová trubka, střídné kolo s můstkem, hodinové kolo, hodinová a minutová ručka.

Tmavnutí kovových částí je důsledek špatné nebo žádné anti-korozní ochrany materiálů v kombinaci s dlouholetým působením atmosférických vlivů. Přestože bez celkové demontáže není možné posoudit stav jednotlivých částí hodinového stroje, je vzhledem k jeho stáří vysoce pravděpodobné, že mechanicky namáhané části budou opotřebený. Nelze také vyloučit další druhotné zásahy ve stroji. Vzhledem k současnému upevnění číselníku ke stroji není zcela jasné, zda je číselník původní, či nikoli.

5. Restaurátorský záměr

5.1. Koncepce restaurátorského zásahu

Účelem restaurování je zastavit nebo zpomalit probíhající degradační procesy a zajistit konstrukční stabilitu památky. Bude-li to technicky možné hodinový stroj se zprovozní. V ideálním případě půjde o neinvazivní a reverzibilní postupy se zachováním původních částí v maximální možné míře. Z hlediska ochrany památky proti nepříznivým vlivům prostředí bude provedena řada konzervačních zásahů.

K určení rozsahu poškození dílů hodinového stroje bude v průběhu restaurování provedena jeho celková demontáž a jednotlivé části budou podrobeny důkladnému průzkumu. Ten se zaměří na míru znečištění, korozního napadení, druhotné zásahy, opotřebením a defekty materiálu. Průzkum bude vyhodnocen a na jeho základě stanoven postup restaurátorských a hodinářských zásahů. V případě, že by mělo dojít k nahrazení poškozených původních částí nově vyrobenými funkčními díly, budou další kroky konzultovány s příslušným oddělením památkové péče. K ucelení hodinového stroje se chybějící části vyrobí a doplní.

Pro možné expoziční využití bude provedena rehabilitace estetické kvality památky – odstraní se veškeré nečistoty, doplní se chybějící části a zaretušují se poškozená místa na povrchu dřevěných částí a číselníku.

Veškeré restaurátorské práce budou provedeny stejnými technologickými postupy a materiály, které byly použity při zhotovení památky – neznámé materiály v místech restaurátorského zásahů budou identifikovány.

Z důvodu velkého množství specializovaných prací nelze památku restaurovat v místě jejího uložení, proto bude přepravena do restaurátorského ateliéru – památka bude uložena v přepravním boxu vyloženým neutrálním materiálem.

Veškeré postupy a nová zjištění budou průběžně fotograficky dokumentovány a zaznamenány v závěrečné restaurátorské zprávě.

5.2. Návrh postupu restaurování

5.2.1. Dřevěné prkénko

- Nejprve se od sebe oddělí prkénko, ozubený list a hodinový stroj.
- Povrch prkénka bude šetrně omyt tampóny vlhčenými v neutrálním vodném roztoku s detergentem.
- Nesmytelné nečistoty budou šetrně odstraněny mechanicky.
- Ulomená zlacená část bude doplněna odpovídající technikou.
- Poškozené části laku budou lokálně retušovány.
- Zlacení bude retušováno analogicky podle přítomné techniky zlacení – v případě, že povrch byl druhotně přetřen, bude tato vrstva odstraněna a povrch bude restaurován původní technikou.

- Lakované povrchy budou zaleštěny konzervačním voskem historického nábytku.
- Nelakované části budou impregnovány prostředky k ochraně historického dřeva proti dřevokaznému hmyzu.

5.2.2. Hodinový stroj

- Hodinový stroj a číselník se oddělí.
- Stroj bude demontován a podroben podrobnému průzkumu.
- Proveďte se mechanické předčištění organickými rozpouštědly – tím bude zajištěna vyšší efektivita čištění v dalších krocích.
- Hmota z tavné pistole bude šetrně odstraněna skalpelem, případně bude opatrně nahřata horkovzdušnou pistolí pro její snazší sejmutí.
- Zbytky starých maziv, korozní produkty a oxidické vrstvy na povrchu mosazných částí budou odstraněny chemicky.
- Korozní produkty na povrchu ocelových částí budou odstraněny mechanicky.
- Chemicky ošetřené části budou stabilizovány.
- Proveďte se řada hodinářských zásahů (např. lapování a leštění poškozených čepů kol, vsazení mosazné výplně nebo zácele do silně opotřebených ložisek, oprava ozubení apod.).
- Chybějící části stroje budou nově vyrobeny na základě technických parametrů stroje.
- Čočka kyvadla bude doplněna dle srovnávacího materiálu stejného typu hodin.
- Pojistné články (kolíčky), které se během demontáže rozpadnou, budou nahrazeny novými kusy.
- Stroj bude sestaven – z důvodu snížení ztrát energie třením a prodloužení životnosti mechanicky namáhaných částí, budou během montáže na řadu míst aplikovány syntetické hodinářské oleje.
- Pro maximální možnou ochranu materiálů se jednotlivé části zakonzervují – v závislosti na materiálu a typu povrchu bude použit lak nebo vosk (konzervovány nebudou části, které by mohly narušit fungování stroje).
- Stroj se namontuje na pilový list.

5.2.3. Číselník

- Povrch bude omyt vatovými tampóny vlhčenými v neutrálním vodném roztoku s detergentem.
- Mastnota a jiné nečistoty budou odstraněny organickými rozpouštědly.
- Chybějící nožky k upevnění ke stroji budou vysoustruženy z mosazi a přilepeny na patřičná místa.
- V minulosti provedené opravy budou ponechány a sjednoceny se stávajícím povrchem.
- Chybějící části číslic budou domalovány.
- Povrch se zakonzervuje reverzibilním transparentním lakem.
- Číselník bude pomocí pojistných článků – kolíčků, připevněn k hodinovému stroji.

6. Závěr

Dodrží-li se veškeré postupy restaurátorských prací, bude hodinám navrácena jejich estetická kvalita a funkce časoměrného přístroje. Hodiny tohoto stáří je vhodné uvádět do chodu pouze pro prezentační účely. Bude-li hodinám věnována pozornost v rámci doporučeného ochranného režimu, mohou další řadu let sloužit svému účelu.

7. Seznam použité literatury

POCHE, Emanuel. a Libuš UREŠOVÁ, 1987. *Hodiny a hodinky: poklady uměleckých sbírek*. Vyd. 1. Praha: Panorama, 183 s.

8. Fotodokumentace současného stavu památky

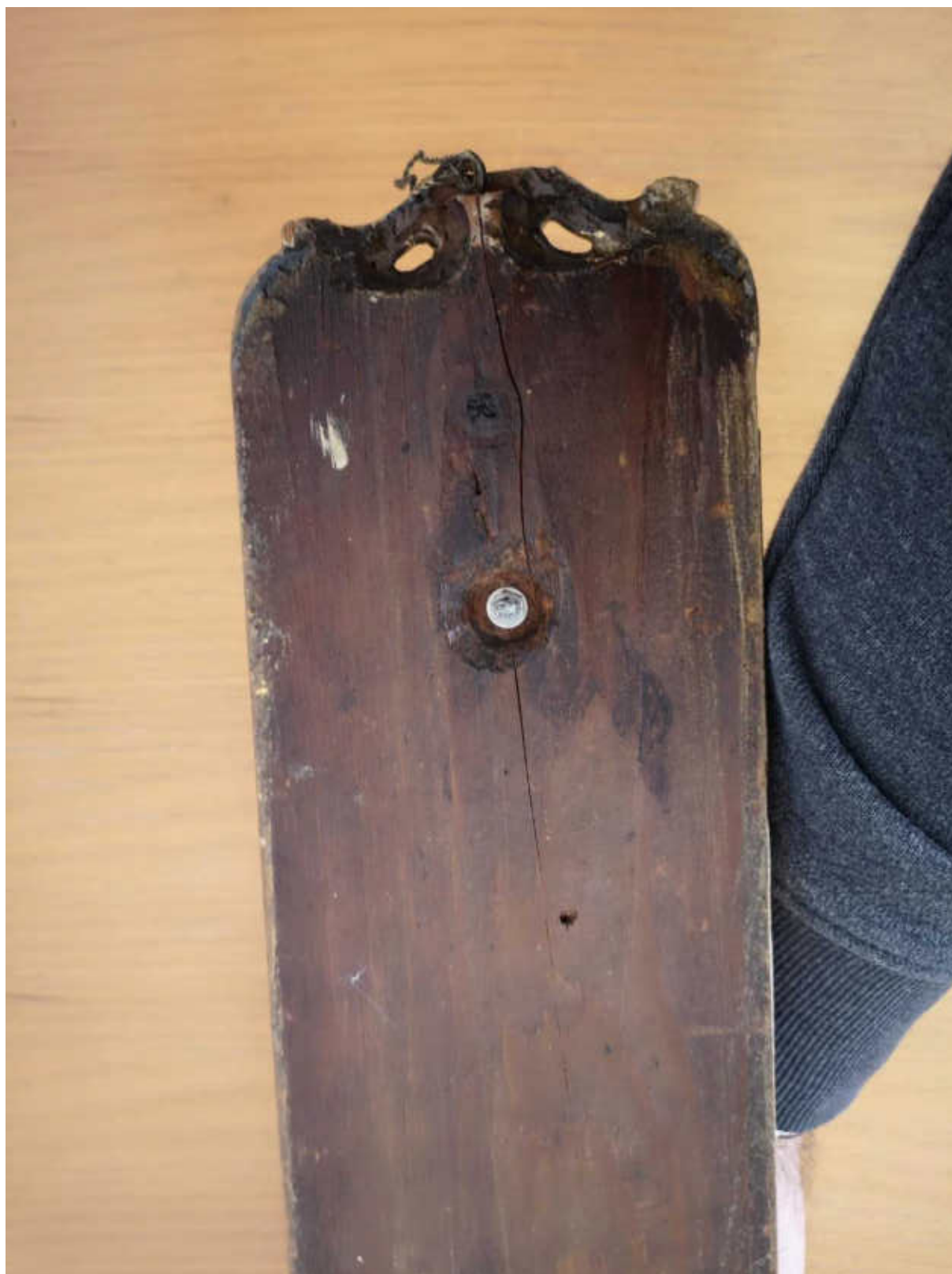

Grafické znázornění chybějících částí – včetně s kyvadlem, můstek vřetena, minutová a hodinová ručka

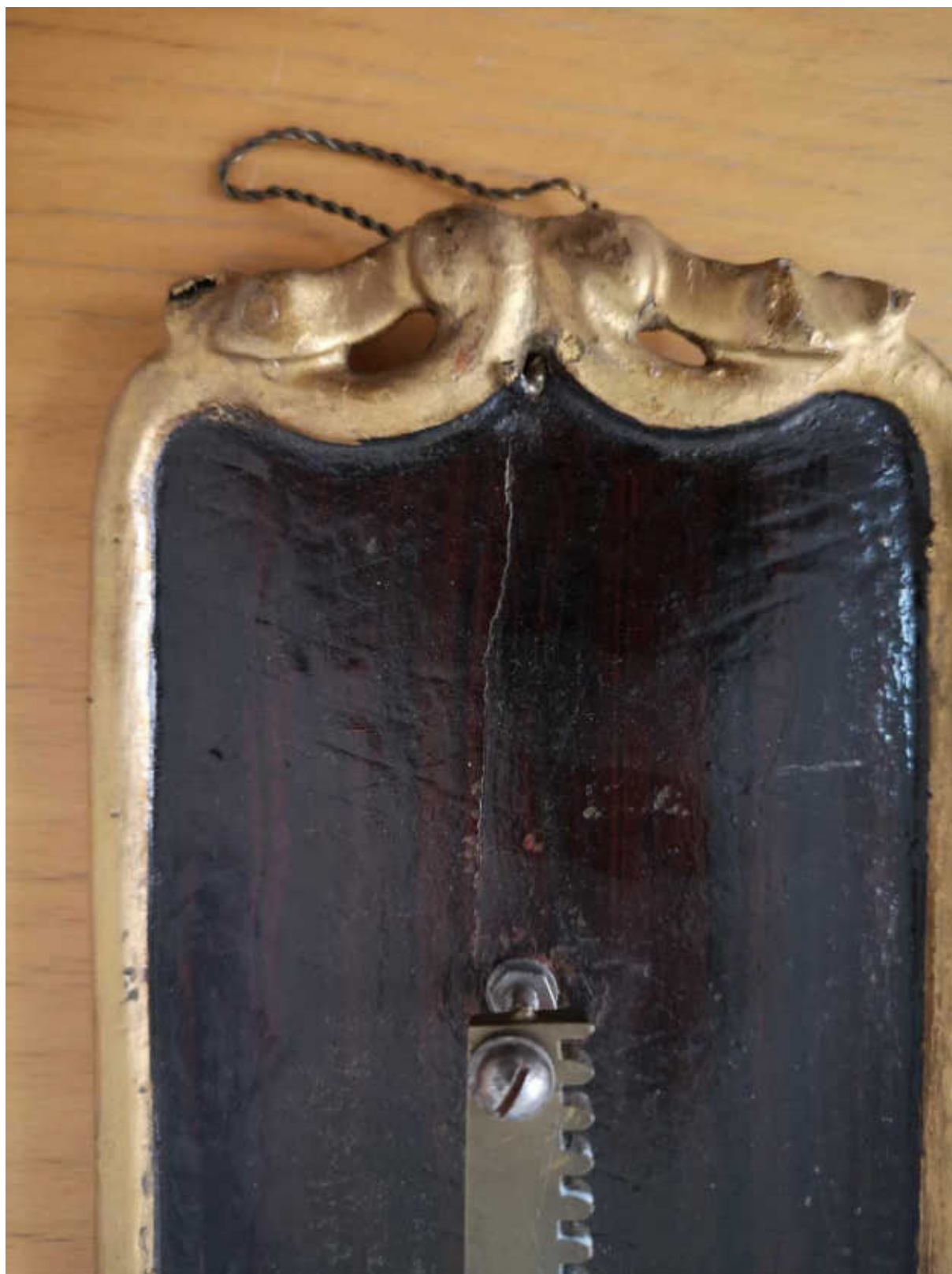

Smlouva o předání sbírkových předmětů

I.

Smluvní strany

1. Muzeum Těšínska, příspěvková organizace

se sídlem: Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín
zastoupena: Zbyškem Ondřekou, ředitelem příspěvkové organizace
IČO: 00305847

(dále jen „muzeum“)

a

2. ....

se sídlem / bytem:
zastoupen(a/o):
IČO:
DIČ:

Zapsána(a/o) v ..... vedeném ..... soudem v ..... , sp. zn.: .....

(dále jen „zhotovitel“)

II.

Základní ustanovení

1. Tato smlouva je uzavřena dle ust. § 1746 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“); práva a povinnosti stran touto smlouvou neupravená se řídí příslušnými ustanoveními občanského zákoníku.
2. Smluvní strany prohlašují, že údaje uvedené v čl. I této smlouvy jsou v souladu se skutečností v době uzavření smlouvy.
3. Muzeum je v souladu se zákonem č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 122/2000 Sb.“) správcem muzejní sbírky, jejímž vlastníkem je Moravskoslezský kraj. Podle ust. § 9 odst. 1 a 3 zákona č. 122/2000 Sb. je muzeum zejména povinno zajistit ochranu sbírky před krádeží a poškozením, jakož i zajistit její preparaci, konzervování a restaurování.
4. Smluvní strany berou na vědomí, že Moravskoslezský kraj uzavřel jako objednatel se zhotovitelem smlouvu o dílo evidenční číslo: ....., jejímž předmětem je provedení restaurování sbírkových předmětů uvedených v čl. III. odst. 1 této smlouvy, a jejichž správcem je dle zákona č. 122/2000 Sb. muzeum (dále jen „smlouva o dílo“).
5. Podle Metodického pokynu k zajišťování správy, evidence a ochrany sbírek muzejní povahy v muzeích a galeriích zřízovaných Českou republikou nebo územními samosprávnými celky (kraji, obcemi) vydaného Ministerstvem kultury ČR pod čj. 53/2001 dne 4. 1. 2001, kterým byl stanoven režim zacházení se sbírkou a jednotlivými sbírkovými předměty, je muzeum povinno před, resp. spolu s uzavřením smlouvy o dílo uzavřít se zhotovitelem inominátní smlouvu o fyzickém předání sbírkových předmětů, které tvoří sbírku muzejní povahy dle zákona č. 122/2000 Sb.

III. Předmět smlouvy

1. Na základě této smlouvy muzeum předává zhotoviteli tyto sbírkové předměty a zhotovitel je od muzea přebírá:
  - 1) lidové (schwarzwaldské) hodiny, 19. století – inv. č.: H 10634 – hodnota předmětu je 1.000 Kč
  - 2) sloupkové hodiny, polovina 19. století – inv. č.: H 13130 – hodnota předmětu je 20.000 Kč
  - 3) pilové hodiny, 18. století – inv. č.: S 214 – hodnota předmětu je 10.000 Kč
  - 4) obrazové hodiny, 19. století – inv. č.: H 30583 – hodnota předmětu je 6.000 Kč
  - 5) schwarzwaldské hodiny s budíkem, konec 19. století – inv. č.: S 43 hodnota předmětu je 1.000 Kč
  - 6) schwarzwaldské hodiny, 19. století – inv. č.: H 29394 – hodnota předmětu je 1.000 Kč
  - 7) nástěnné hodiny Junghans, 90. léta 19. století – inv. č.: H 21083 – hodnota předmětu je 10.000 Kč
  - 8) nástěnné hodiny – pendlovky, 1. polovina 20. století – inv. č.: H 19257 – hodnota předmětu je 10.000 Kč
  - 9) nástěnné hodiny zvané mlynářky, přelom 19. a 20. století – inv. č.: H 29388 – hodnota předmětu je 5.000 Kč
  - 10) schwarzwaldské hodiny signované Teschen, 19. století – inv. č.: H 29391 – hodnota předmětu je 2.000 Kč
  - 11) obrazové hodiny se schwarzwaldským hodinovým strojem, 19. století – inv. číslo: H 29687 – hodnota předmětu je 6.000 Kč

(dále jen „sbírkové předměty“).

2. Podpisem této smlouvy zhotovitel současně potvrzuje převzetí uvedených sbírkových předmětů.
3. Zhotovitel je povinen po řádném provedení díla dle smlouvy o dílo sbírkové předměty předat zpět muzeu a muzeum je povinno sbírkové předměty převzít; co se rozumí řádným provedením díla, je uvedeno v čl. VII odst. 1 smlouvy o dílo. Smluvní strany se zavazují sepsat při předání sbírkových předmětů zhotoviteli zápis, jehož součástí bude podrobný popis stavu sbírkových předmětů včetně jejich fotodokumentace. Nebezpečí škody na sbírkových předmětech přechází zpět na muzeum okamžikem jejich předání zpět muzeu v souladu se smlouvou o dílo.

IV. Účel smlouvy

Účelem této smlouvy je umožnění obnovy sbírkových předmětů, a to na základě smlouvy o dílo.

V. Práva a povinnosti smluvních stran

1. Zhotovitel bere na vědomí, že od okamžiku nabytí účinnosti této smlouvy do doby předání sbírkových předmětů zpět muzeu dle čl. III odst. 3 této smlouvy v souladu se smlouvou o dílo, odpovídá za poškození, ztrátu nebo zničení sbírkových předmětů, včetně všech jejich součástí s příslušenstvím, podle ust. § 2894 a násl. občanského zákoníku. Zhotovitel je povinen opatřovat sbírkové předměty s péčí řádného hospodáře tak, aby na nich nevznikla žádná škoda.
2. Zhotovitel se zavazuje, pro případ, kdy by hrozilo jakékoli riziko vzniku škody na sbírkových předmětech, které touto smlouvou převzal, učinit taková opatření, aby toto riziko bylo v maximální

možné míře minimalizováno. V případě, že se zhotovitel dozví o hrozícím nebezpečí (např. hrozící živelné katastrofě), zajistí na svůj náklad přemístění sbírkových předmětů na bezpečné místo.

3. Zhotovitel prohlašuje, že prostory, ve kterých budou sbírkové předměty umístěny po dobu od jejich převzetí od muzea do doby jejich odevzdání muzeu, budou zabezpečeny proti násilnému vniknutí třetích osob.

VI. Závěrečná ustanovení

1. Tato smlouva nabývá platnosti dnem jejího podpisu oběma smluvními stranami a účinnosti dnem, kdy vyjádření souhlasu s obsahem návrhu smlouvy dojde druhé smluvní straně, pokud nestanoví zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv), jinak. V takovém případě smlouva nabývá účinnosti nejdříve dnem jejího uveřejnění v registru smluv.
2. Zhotovitel nemůže bez souhlasu objednatele postoupit svá práva a povinnosti plynoucí z této smlouvy třetí straně.
3. Tato smlouva se uzavírá na dobu určitou a to, ode dne nabytí účinnosti smlouvy do dne, kdy zhotovitel předá sbírkové předměty zpět muzeu dle čl. III odst. 3 této smlouvy.
4. Smlouva je vyhotovena ve čtyřech stejnopisech, z nichž tři vyhotovení obdrží muzeum a jedno vyhotovení zhotovitel.
5. Případné změny a doplňky této smlouvy budou smluvní strany řešit písemnými a vzestupně číslovanými dodatky k této smlouvě, které budou výslovně za dodatky této smlouvy označeny.

V ..... dne .....

V ..... dne .....

.....
za muzeum

**Daniel
Fliega,
DiS.**
Digitálně
podepsal Daniel
Fliega, DiS.
Datum: 2025.06.18
12:56:46 +02'00'

.....
za zhotovitele